

Załącznik
do Uchwały Nr XIV/86/2012
Rady Gminy Świekatowo
z dnia 13 marca 2012 r.

Strategia rozwoju gminy Świekatowo na lata 2011-2020

Część I
Diagnoza stanu gminy

Spis treści

WSTĘP	3
CEL, ZAKRES I METODOLOGIA OPRACOWANIA	3
INFORMACJE OGÓLNE - POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ GMINY	5
ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU	8
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA ADMINISTRACYJNEGO.....	8
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA KOMUNIKACYJNEGO I NA TLE SIECI INFRASTRUKTURALNYCH ZNACZENIA PONADLOKALNEGO.....	10
ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATU ŚWIECKIEGO.....	11
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z MIEJSCA I ROLI GMINY W SYSTEMIE GOSPODARCZYM WOJEWÓDZTWA I POWIATU.....	14
UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW ZNACZENIA WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO.....	16
PODSUMOWANIE ZEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU.....	18
UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ GMINY	19
NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	19
ANALIZA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	23
CHARAKTERYSTYKA RUCHU BUDOWLANEGO.....	24
TERENY INWESTYCYJNE GMINY.....	25
SFERA EKOLOGICZNA	25
CHARAKTERYSTYKA FIZYCZNOGEOGRAFICZNA.....	25
OCENA STANU I ZAGROZEŃ ŚRODOWISKA.....	27
OCHRONA PRZYRODY.....	28
SFERA SPOŁECZNA	28
PROCESY I STRUKTURY DEMOGRAFICZNE.....	28
JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.....	37
SFERA GOSPODARCZA	45
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	45
ROLNICTWO.....	51
STAN I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU TURYSTYKI.....	57
BEZROBOCIE.....	58
BUDŻET GMINY.....	60
SFERA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	63
INFRASTRUKTURA ZNACZENIA PONADLOKALNEGO NA TERENIE GMINY.....	63
ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE LOKALNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	64

„Strategia rozwoju gminy Świekatowo” została opracowana przez zespół projektowy w składzie:

mgr Szymon Piotr Bryzgalski

mgr Ewa Chróstowska

mgr Tomasz Grzechowiak

mgr Adam Stańczyk

WSTĘP

CEL, ZAKRES I METODOLOGIA OPRACOWANIA

Niniejsze opracowanie stanowi drugą z kolei „Strategię rozwoju gminy Świekatowo” i zastępuje Strategię wykonaną w latach 1999-2000 i przyjętą Uchwałą Rady Gminy Świekatowo w roku 2000. W ówczesnej Strategii określono okres obowiązywania jej ustaleń na rok 2010, co uzasadnia potrzebę wykonania kolejnej Strategii.

Podstawowe cele wykonania Strategii są następujące:

- dokonanie kompleksowej analizy istniejącego stanu rozwoju gminy, ze zwróceniem szczególnej uwagi na te aspekty stanu istniejącego, które będą odgrywały zasadniczą rolę w przyszłym rozwoju gminy;
- identyfikacja strategicznych szans i zagrożeń rozwoju gminy;
- wyznaczenie celów i kierunków rozwoju gminy, realizujących aspiracje lokalnej społeczności oraz uwzględniających istniejące szanse i zagrożenia rozwoju;
- zintegrowanie lokalnej społeczności wokół problematyki rozwoju gminy.

Ustala się okres obowiązywania ustaleń niniejszej Strategii na rok 2020, co jest związane z zakończeniem w roku 2020 kolejnego okresu programowania rozwoju regionalnego w Unii Europejskiej (dla każdego z okresów programowania wyznacza się określone priorytety działań, co ma przełożenie także na rozwój lokalny - zasadne jest więc dostosowywanie aktualności dokumentów strategicznych do tych okresów). Wyznaczenie horyzontu czasowego obowiązywania Strategii nie wyklucza możliwości podjęcia wcześniejszej decyzji o aktualizacji niektórych aspektów Strategii lub jej sporządzeniu od podstaw, jeśli pojawią się istotne nowe uwarunkowania mające wpływ na rozwój gminy lub jeśli znaczna część ustaleń Strategii zostanie zrealizowana. Nie wyklucza także możliwości przedłużenia aktualności Strategii na kolejne lata, jeśli wykonana w roku 2020 analiza ustaleń Strategii wykaże, że w oparciu o nie możliwe jest prowadzenie w dalszym ciągu sprawnej polityki rozwoju gminy.

Obszarem opracowywanej „Strategii” jest gmina Świekatowo w granicach administracyjnych i podstawowym podmiotem realizacji jej ustaleń jest Samorząd Gminy (Rada i Wójt zgodnie z kompetencjami). Jednak Strategia nie ogranicza się wyłącznie do zadań i kompetencji samorządu gminnego, gdyż przyjmuje się założenie, że powinna obejmować cały zakres problematyki istotnej dla prawidłowego rozwoju gminy - w tym także zadania leżące poza kompetencjami administracji gminnej. Strategia ma więc przede wszystkim identyfikować, porządkować (systematyzować), hierarchizować wszystkie istotne dla rozwoju gminy zagadnienia. W niewielkiej gminie wiejskiej, jaką jest gmina Świekatowo, szczególnie dużo ważnych zagadnień, wpływających na codzienne funkcjonowanie gminnej społeczności, zależy od działań podmiotów spoza terenu gminy - fakt, iż samorząd lokalny ma niewielki bezpośredni wpływ na ich realizację, nie umniejsza rangi tych problemów i nie zwalnia samorządu z podejmowania działań na rzecz prawidłowej ich realizacji.

„Strategia rozwoju gminy Świekatowo” jest merytorycznie zgodna z ustaleniami zawartymi w dokumentach strategicznych, planach i programach rozwoju o charakterze gminnym, powiatowym i wojewódzkim, w tym zwłaszcza ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świekatowo” oraz „Strategią rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego”. Niektóre opracowania rangi powiatowej lub wojewódzkiej są obecnie już zdezaktualizowane i zapewne w najbliższym czasie zostaną zaktualizowane, jednak jak się wydaje - ze względu na charakter ustaleń Strategii oraz różnicę w stopniu szczegółowości tych opracowań - wykluczyć należy możliwość

zaistnienia jakiegokolwiek kolizji. Ryzyko takie należy wykluczyć także ze względu na fakt, iż ze względu na skromny potencjał, niewielką powierzchnię i liczbę ludności oraz szczególne położenie gminy Świekatowo, działania podejmowane na jej terenie przez władze lokalne nie mogą powodować skutków istotnie wpływających na politykę powiatu lub województwa, zwłaszcza w aspekcie ograniczania ich rozwoju.

„Strategia rozwoju gminy Świekatowo” - oprócz wewnętrznych uwarunkowań rozwoju, uwzględnia wpływ czynników zewnętrznych (uwarunkowania zewnętrzne), w tym przede wszystkim funkcjonowanie gminy w systemach społeczno-gospodarczych powiatu świeckiego i województwa kujawsko-pomorskiego. W rozwoju każdej gminy uwarunkowania zewnętrzne są ważnym czynnikiem sprzyjającym lub ograniczającym.

W procesie opracowywania Strategii bardzo dużo uwagi poświęcono uspołecznieniu, czyli umożliwieniu partycypacji gminnej społeczności. Konsultacje społeczne przeprowadzono dwutorowo:

- poprzez badanie ankietowe wśród mieszkańców, z którego sporządzono Raport - ocena stanu gminy formułowana przez mieszkańców wzbogaciła część diagnostyczną, a wnioski dotyczące kierunków i priorytetów działań uwzględniono na etapie formułowania celów i kierunków rozwoju,
- poprzez powołanie rady konsultacyjnej, która stanowiła organ stanowiący, opiniujący i doradczy w procesie formułowania wizji rozwoju gminy.

Należy podkreślić, że szczególnie dużym sukcesem było badanie ankietowe - liczba uzyskanych ankiet (ponad 300) gwarantuje niezwykle dużą reprezentatywność i świadczy o zainteresowaniu bardzo dużej części gminnej społeczności, a jakość formułowanych przez mieszkańców odpowiedzi świadczy o ich dużym zaangażowaniu i poczuciu odpowiedzialności za losy gminy.

„Strategia rozwoju gminy Świekatowo” składa się z 3 zasadniczych części:

1. Diagnozy, czyli oceny stanu obecnego rozwoju oraz analizy potencjału, uwarunkowań, szans i zagrożeń przyszłego rozwoju - ze zwróceniem szczególnej uwagi na te aspekty stanu istniejącego, które będą odgrywały zasadniczą rolę w przyszłym rozwoju gminy.
2. Wizji, czyli identyfikacji pożądanego stanu rozwoju wraz z określeniem celów i kierunków, które mają doprowadzić do osiągnięcia tego stanu.
3. Raportu z badań ankietowych wśród mieszkańców.

Całość analizowanych zagadnień jest rozpatrywana (zgodnie z metodologią stosowaną we wszystkich wykonywanych obecnie opracowaniach z zakresu planowania strategicznego gmin, powiatów i województw) w podziale na grupy tematyczne, obejmujące następujące zagadnienia:

- zewnętrzne uwarunkowania rozwoju i funkcjonowania gminy - a więc ocena potencjału i specjalizacji gminy na tle „sąsiedztwa”, w którym gmina funkcjonuje,
- zagadnienia przyrodnicze - *tw. sfera ekologiczna* - obejmująca opis środowiska przyrodniczego oraz charakterystykę działalności człowieka w środowisku, ze zwróceniem uwagi na aspekty jakości życia mieszkańców i wpływu na możliwości prowadzenia działalności gospodarczych;
- zagadnienia społeczne - *tw. sfera społeczna* - obejmująca całokształt zjawisk związanych z obecnością i działalnością człowieka: procesy i struktury demograficzne oraz warunki życia i obsługa instytucjonalna mieszkańców;
- zagadnienia gospodarcze - *tw. sfera gospodarcza* - przedmiotem analizy jest aktywność gospodarcza, w zakresie przedsiębiorczości, rolnictwa i turystyki;

- zagadnienia infrastruktury technicznej - *tzw. sfera infrastruktury* - przedmiotem analiz jest stan rozwoju i zaspokojenia szeroko rozumianych potrzeb w zakresie transportu, łączności, energetyki, zaopatrzenia w wodę.

W celu maksymalnie pełnego przeanalizowania możliwości rozwoju gminy, w Strategii zawarto możliwie liczne porównania w zakresie analizowanych zagadnień z sąsiednimi obszarami oraz ze średnimi wartościami powiatowymi i wojewódzkimi, co pozwala na nakreślenie obiektywnego zewnętrznego tła zachodzących procesów. Dokonano także charakterystyki stanu i możliwości zagospodarowania gminy w świetle dokumentów planistycznych warunkujących politykę przestrzenną.

W trakcie opracowywania „Strategii” korzystano z materiałów Urzędu Statystycznego (zwłaszcza Bank Danych Lokalnych), danych uzyskanych z Urzędu Gminy w Świekatowie, danych uzyskanych z badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy, z opracowań archiwalnych Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, a także z Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowego Instytutu Geologicznego i innych.

W trakcie opracowywania „Strategii” dołożono wszelkich starań, by wykorzystane dane statystyczne oraz inne informacje, będące podstawą do analizy uwarunkowań, szans i zagrożeń rozwoju gminy, były możliwie najbardziej aktualne. Zdecydowana większość danych statystycznych dotyczy roku 2009 lub 2008, informacje na temat realizacji zadań własnych gminy w zakresie infrastruktury - roku 2011 lub 2010. Niektóre zagadnienia nie są badane regularnie - w takiej sytuacji posłużono się możliwie najbardziej aktualnymi danymi.

INFORMACJE OGÓLNE - POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ GMINY

Gmina Świekatowo położona jest w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie świeckim. Graniczy z 5 gminami: Lniano, Bukowiec i Pruszcz w powiecie świeckim, Koronowo w powiecie bydgoskim oraz Lubiewo w powiecie tucholskim.

Należy do najmłodszych gmin województwa - została utworzona w roku 1991 poprzez podział gminy Bukowiec na gminy: Bukowiec i Świekatowo.

Pod względem zajmowanej powierzchni, gmina Świekatowo należy do najmniejszych gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Zajmuje powierzchnię 6474 ha i lokuje się na 128 miejscu wśród 144 gmin w województwie, przy czym wśród 16 mniejszych gmin znajduje się 14 gmin miejskich i tylko 2 gminy wiejskie (Waganiec i Raciążek). Biorąc więc pod uwagę tylko gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, gmina lokuje się na 125. pozycji wśród 127 gmin.

Powierzchnia gminy stanowi 4,41% powierzchni powiatu świeckiego (Świekatowo jest najmniejszą gminą powiatu) oraz 0,36% ogólnej powierzchni województwa.

W strukturze gruntów w gminie dominują użytki rolne, zajmujące około 5115 ha, czyli 80% ogólnej powierzchni. Wśród użytków rolnych 4,4 tys. ha stanowią grunty orne - jest to prawie 70% całej powierzchni gminy. Lasy i grunty leśne zajmują 537 ha (o 26 ha więcej, niż w roku 1998). Udział lasów w powierzchni ogólnej wynosi 8,3% (a z gruntami leśnymi - 8,4%). Zarówno wskaźnik lesistości, jak i bezwzględna powierzchnia lasów i gruntów leśnych, lokują gminę wśród najslabiej zalesionych gmin województwa.

Gmina należy do grupy kilku najmniejszych pod względem liczby mieszkańców o gmin województwa kujawsko-pomorskiego. W końcu 2009 roku zamieszkiwana była przez 3513 osób i pomimo, iż w ciągu

dekady zwiększyła nieco swój udział w ogólnej liczbie ludności powiatu (bowiem liczba ludności gminy rośnie, a powiatu - maleje), to wynosi on obecnie tylko 3,6% (w roku 1998 - 3,4%). W liczbie ludności wiejskiej powiatu, udział gminy Świekatowo wynosi 5,3%.

Gmina stanowi 0,17% ogółu ludności województwa i 0,43% jego ludności wiejskiej.

Tabela 1. Liczba ludności gmin powiatu świeckiego (2009 r.)

Gmina	ludność ogółem	ludność wiejska	ludność miejska	% mieszkańców powiatu ogółem	% mieszkańców wiejskich powiatu
Powiat świecki	97 642	65 873	31 769	100,0	100,0
Bukowiec	5 202	5 202	0	5,3	7,9
Dragacz	6 970	6 970	0	7,1	10,6
Drzycim	4 991	4 991	0	5,1	7,6
Jeżewo	7 902	7 902	0	8,1	12,0
Lniano	4 127	4 127	0	4,2	6,3
Nowe	10 570	4 436	6 134	10,8	6,7
Osie	5 311	5 311	0	5,4	8,1
Pruszcz	9 223	9 223	0	9,4	14,0
Świecie	33 207	7 572	25 635	34,0	11,5
Świekatowo	3 513	3 513	0	3,6	5,3
Warlubie	6 626	6 626	0	6,8	10,1

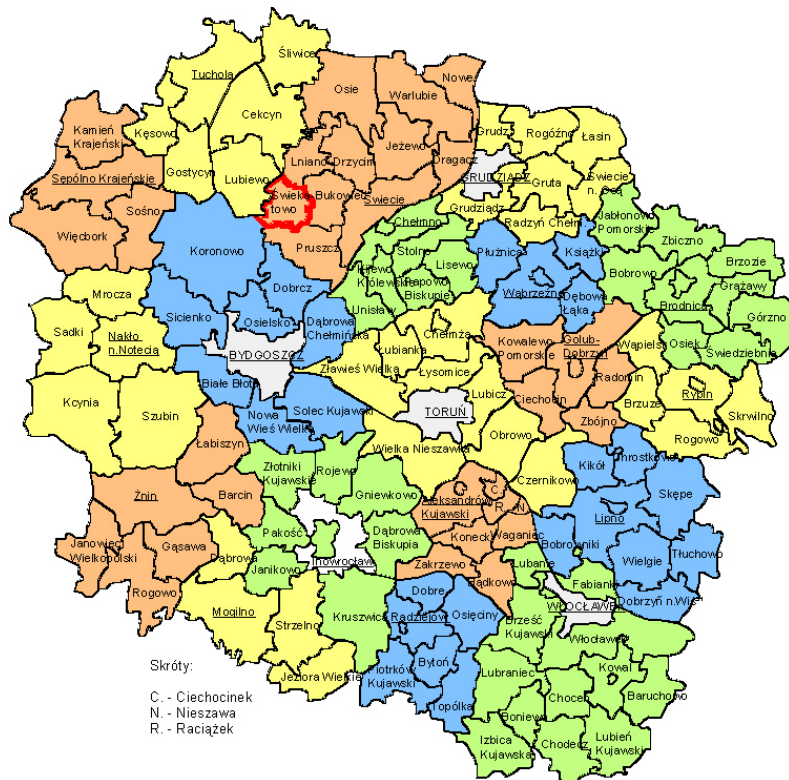
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 2. Powierzchnia gmin powiatu świeckiego

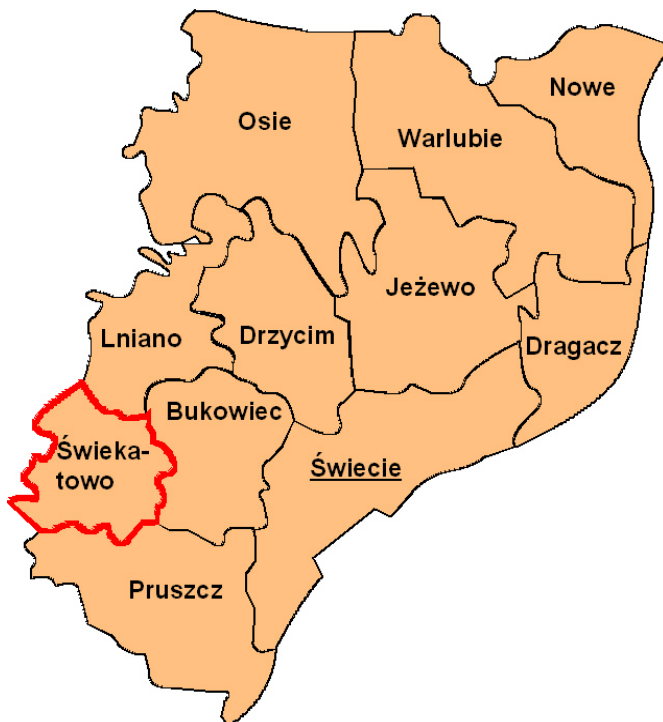
Gmina	powierzchnia ogólna	użytki rolne	grunty orne	lasy i grunty leśne	udział w pow. powiatu	udział w pow. użytków rolnych powiatu	udział w pow. lasów powiatu	udział lasów i gruntów leśnych w pow. ogólnej gminy
	ha				%			
Powiat świecki	147 424	77 158	64 957	53 806	100,0	100,0	100,0	36,5
Bukowiec	11 100	8 537	7 820	1 496	7,5	11,1	2,8	13,5
Dragacz	11 183	5 569	4 218	3 269	7,6	7,2	6,1	29,2
Drzycim	10 841	6 473	5 978	3 642	7,4	8,4	6,8	33,6
Jeżewo	15 646	5 477	4 690	8 591	10,6	7,1	16,0	54,9
Lniano	8 839	5 460	4 465	2 442	6,0	7,1	4,5	27,6
Nowe	10 675	6 299	4 955	2 716	7,2	8,2	5,0	25,4
Osie	20 904	4 295	3 363	15 275	14,2	5,6	28,4	73,1
Pruszcz	14 249	12 387	11 144	305	9,7	16,1	0,6	2,1
Świecie	17 493	10 633	8 333	3 937	11,9	13,8	7,3	22,5
Świekatowo	6 383	5 115	4 443	537	4,3	6,6	1,0	8,4
Warlubie	20 111	6 913	5 548	11 597	13,6	9,0	21,6	57,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 55 osób na km² i jest około dwukrotnie niższa od przeciętnej wielkości dla województwa kujawsko-pomorskiego, jednak nieco wyższa od średniej dla obszarów wiejskich. Wskaźnik odniesiony do powierzchni bez lasów, łąk i pastwisk jest w gminie nieco wyższy od ogólnego (wynosi ok. 60 os/k m²) i jest bardzo zbliżony do wartości średnich. Gęstość zaludnienia w gminie można więc określić jako typową - jest uwarunkowaniem neutralnym, nie ograniczającym rozwoju, ani mu szczególnie nie sprzyjającym.

Gmina na tle podziału administracyjnego województwa kujawsko-pomorskiego

Gmina na tle podziału administracyjnego powiatu świeckiego

ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Na rozwój gminy w bardzo dużym stopniu wpływają uwarunkowania zewnętrzne, będące najczęściej wynikiem procesów i struktur niezależnych od samorządu gminnego. Wymienić tu można przede wszystkim uwarunkowania związane z szeroko pojmowanym położeniem gminy na tle jednostek administracyjnych, struktur funkcjonalno-przestrzennych oraz sieci komunikacyjnych i infrastrukturalnych. Innym typem uwarunkowań zewnętrznych jest polityka władz wojewódzkich wobec gminy lub wobec powiatu (podregionu), w którym gmina leży, ale również polityka prowadzona przez samorząd powiatowy. W kontekście Strategii rozwoju, uwarunkowania zewnętrzne mają duże znaczenie dla identyfikowania „przewag” lub „strat” konkurencyjnych, to znaczy czynników, które podnoszą lub obniżają atrakcyjność gminy na tle innych obszarów. Celem rozwoju każdego obszaru jest podnoszenie jakości życia mieszkańców - oprócz działań własnych samorządów osiąga się go poprzez inwestycje przeprowadzane przez inwestorów (za środki inwestorów) zewnętrznych. Konkurencyjność ma znaczenie właśnie w pozyskiwaniu inwestorów i inwestycji, które podnoszą jakość życia lub poziom wyposażenia w infrastrukturę. Przyjmuje się, że miarą konkurencyjności jest zdolność do pozyskiwania tego typu przedsięwzięć, a obszar bardziej atrakcyjny i bardziej konkurencyjny, to obszar, który pozyskuje je w większej ilości, w wyższej jakości lub kosztem innych obszarów. Do grupy najważniejszych konkurentów strategicznych gmin należą zawsze obszary sąsiednie (ponieważ położone są w tym samym rejonie) oraz obszary o podobnej charakterystyce (ponieważ wykazują podobne uwarunkowania, a więc są w polu zainteresowania tych samych inwestorów).

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA ADMINISTRACYJNEGO

Gmina Świekatowo należy do najmniejszych pod względem liczby mieszkańców i zajmowanej powierzchni, gmin województwa. Także w skali całego kraju, cechy te lokują gminę wśród gmin bardzo małych. Np. na około 2170 polskich gmin wiejskich i miejsko-wiejskich mniejszą powierzchnię od gminy Świekatowo notuje tylko około 200. Pod względem liczby mieszkańców na ogólną liczbę polskich gmin, wynoszącą ok. 2480 (w tym także gminy miejskie), także tylko niespełna 200 jest mniejszych.

Pod względem zajmowanej powierzchni (65 km²), wśród 92 gmin wiejskich województwa (i 127 gmin wiejskich i obszarów wiejskich gmin miejsko-wiejskich), tylko 2 gminy (Waganiec i Raciążek) są mniejsze. W zachodniej części województwa, tak mała powierzchnia gminy jest wyjątkowa, a w powiecie świeckim przeciętna powierzchnia gminy jest ponad 2-krotnie większa.

Pod względem liczby mieszkańców ogółem gmin w 2009 roku (gmina Świekatowo liczyła wg GUS 3513 mieszkańców), mniejsze są w kujawsko-pomorskim wśród 144 gmin ogółem, jedynie gminy miejskie Nieszawa i Kowal oraz gminy wiejskie: Bobrowniki, Chrostkowo, Raciążek, Dębowa Łąka, Koneck.

Jeśli porówna się tylko liczbę ludności obszarów wiejskich województwa (to znaczy gmin wiejskich oraz wiejskich części gmin miejsko-wiejskich, takich obszarów jest łącznie w kujawsko-pomorskim 127), mniejszą liczbę ludności notuje jedynie 8 jednostek: Solec Kujawski, Górzno, Radzyń Chełmiński, Bobrowniki, Chrostkowo, Raciążek, Dębowa Łąka, Koneck.

Gmina jest najmniejszą - pod względem powierzchni, jak i zaludnienia, spośród 11 gmin powiatu świeckiego. Stanowi zaledwie 4,4% ogólnej powierzchni powiatu i zamieszkiwana jest przez zaledwie 3,6% ogółu mieszkańców powiatu. Powiat liczy 97,6 tys. mieszkańców, w tym 65,9 tys. mieszkańców wiejskich, co oznacza, że przeciętna liczba ludności wiejskiej w gminie wynosi 6,0 tys. Największa gmina wiejska w powiecie - Pruszcz - liczy 9,2 tys. Największa gmina powiatu - miejsko-wiejska gmina Świecie,

liczy 33,2 tys. Nawet pozostałe najmniejsze gminy powiatu liczą wyraźnie więcej mieszkańców - Lniano - 4,1 tys. (a więc o 17% więcej), Drzycim - 5,0 tys. (a więc o ponad 40% więcej).

Także pod względem liczby miejscowości (9) i sołectw (9), gmina należy do najmniejszych w województwie - mniejszą ich liczbę notuje tylko 1 gmina. Warto zauważyć, że przeciętnie w województwie gminę tworzy 28 miejscowości i 18 sołectw. Pozytywną natomiast cechą jest fakt, iż wszystkie miejscowości mają status sołectw.

Mała powierzchnia gminy, przy zwartym jej kształcie (rozciągłość gminy w osi północ-południe wynosi maksymalnie 12 km, a przeciętnie nie więcej niż 10 km, natomiast rozciągłość w osi wschód-zachód - maksymalnie 10, a najczęściej ok. 8 km) nie jest czynnikiem niekorzystnym. Przede wszystkim ułatwia wykonywanie zadań własnych i zarządzanie przestrzenią. W porównaniu do gmin o dużych powierzchniach (a tym bardziej dużych powierzchniach i rozdrobnionym osadnictwie), znacznie łatwiej jest realizować inwestycje infrastrukturalne (wodociąg, kanalizacja, gaz, itp.), łatwiej zapewnić opiekę w zakresie szkolnictwa, opieki przedszkolnej, opieki zdrowotnej. W przypadku usług publicznych najczęściej w gminach dobry poziom wyposażenia prezentują tylko 1 lub 2 miejscowości - w gminach małych dostępność do wsi wyposażonych w usługi jest lepsza, ponieważ odległości są mniejsze.

Mała liczba mieszkańców stanowi jednak zdecydowanie niekorzystne uwarunkowanie, które przejawia się na kilku płaszczyznach. Z punktu widzenia zarządzania gminą powoduje, że ponoszone na obsługę ludności koszty są wyższe (w przeliczeniu na 1 mieszkańca). Najlepszą ilustracją są koszty, które są niezbędne dla sprawnego funkcjonowania gminy, a są niezależne od liczby mieszkańców - np. koszty funkcjonowania gminnej administracji (która bez względu na liczbę mieszkańców składa się w gminach wiejskich z podobnej liczby instytucji, wydziałów, etatów, itp.), koszty funkcjonowania ujęć wody, oczyszczalni ścieków, składowania i utylizacji odpadów, koszty promocji gminy, itp. Mała liczba ludności wpływa niekorzystnie na dochody budżetu gminy - także na wielkość subwencji otrzymywanej przez samorządy. Innym negatywnym aspektem jest ograniczanie rynku zbytu na oferowane dobra i usługi - w dalszej części opracowania scharakteryzowano lokalną przedsiębiorczość, której stan jest słabszy, niż przeciętnie. Wpływa na to także liczba mieszkańców, bowiem dziedziny takie jak handel czy usługi są ściśle zależne od liczby klientów. W niektórych rodzajach przedsiębiorczości podstawowym czynnikiem lokalizacji jest dostępność nie rynku zbytu, a siły roboczej - w mniejszych gminach jest ona mniejsza i oferuje inwestorowi mniejszą możliwość wyboru, a więc pod tym względem małe gminy są mniej konkurencyjne. Bardzo ważnym ograniczeniem rozwoju związanym z małą liczbą mieszkańców jest gorzej rozwinięta sieć transportu publicznego - obszary słabo zaludnione nie zapewniają wystarczająco dużego popytu, co powoduje, że przewoźnicy redukują tu do minimum swą ofertę.

Gmina Świekatowo położona jest peryferyjnie względem siedziby powiatu (przy granicy powiatu). Niewielka odległość drogowa (ok. 25 km), mniejsza, niż z części innych ośrodków gminnych, sprawia wrażenie łatwego dostępu mieszkańców gminy do usług oferowanych przez miasto powiatowe. W rzeczywistości liczba połączeń w komunikacji publicznej (PKS) jest jednak bardzo niewielka, a każdy inny ośrodek gminny w powiecie posiada lepsze lub znacznie lepsze połączenia z jego siedzibą.

Niezbyt korzystny jest także fakt, że główne ciągi powiązań funkcjonalnych, które uważane są za pasma przyspieszonego rozwoju, i które szybciej generują rozwój sąsiednich obszarów, położone są poza terenem gminy, pozostawiając ją na peryferiach. W tej części województwa główne pasmo rozwojowe biegnie z Bydgoszczy w kierunku Świecia i Grudziądza wzdłuż drogi nr 5 i linii kolejowej Bydgoszcz - Tczew - Gdańsk. Drugie pasmo, o wyraźnie słabszym natężeniu i mniejszej sile oddziaływania, biegnie z Bydgoszczy w kierunku Koronowa i Tucholi. W praktyce nie ma znaczenia

pasmo wzdłuż drogi nr 240, biegnące na północ od gminy (ale w stosunkowo niedużej odległości), mimo iż jeszcze przed dekadą można było zakładać, że będzie ono się rozwijać. Tego rodzaju pasma generują lepsze warunki rozwoju społeczno-gospodarczego - gminy położone w ich przebiegu lub sąsiedztwie mają korzystniejsze warunki rozwoju; pasma sprzyjają rozwojowi osadnictwa i przedsiębiorczości, stanowią przewagę konkurencyjną. Gminom leżącym w ich przebiegu łatwiej jest osiągać korzyści społeczne i gospodarcze (wykazują zazwyczaj większy napływ ludności i wyższe wskaźniki przedsiębiorczości). Bardzo duże znaczenie dla gminy Świekatowo miała natomiast reaktywacja linii kolejowej z Bydgoszczy do Tucholi, polegająca na zwiększeniu liczby połączeń, a od niedawna - także ustanowieniu specjalnych taryf przewozowych. Linia kolejowa nie wytwarza typowego pasma, bowiem dostępna jest tylko punktowo - poprzez stacje i przystanki, ale bardzo pozytywny jest fakt, że umożliwia ona stosunkowo dobry dostęp zarówno do Bydgoszczy, jak i Tucholi. Fakt posiadania komunikacji kolejowej, a także możliwości dostępu do siedziby województwa za jej pomocą, jest ważną przewagą konkurencyjną gminy w stosunku do gmin jej pozbawionych.

Siedziba gminy położona jest w odległości drogowej około 25 km od siedziby powiatu, w odległości około 45 km od siedziby administracji rządowej województwa - Bydgoszczy i w odległości ok. 75 km od siedziby administracji samorządowej - Torunia.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA KOMUNIKACYJNEGO I NA TLE SIECI INFRASTRUKTURALNYCH ZNACZENIA PONADLOKALNEGO

Gmina Świekatowo charakteryzuje się przeciętną dostępnością w komunikacji drogowej. Przez jej teren nie przebiega żadna droga wojewódzka ani krajowa. Odległość do drogi krajowej nr 5 wynosi około 20 km, a drogi krajowej nr 91 (uwaga – w związku z realizacją autostrady A-1 nastąpiła zmiana oznakowania dotychczasowej drogi nr 1 na 91) - ok. 25 km. Odległość od węzła autostradowego w Nowych Marzach przekracza 30 km. Odległość do drogi wojewódzkiej nr 240 (liczona od siedziby gminy) wynosi ok. 10 km. Połączenia z tymi drogami są realizowane za pomocą sieci dróg powiatowych, w większości w dobrym stanie technicznym, ale często wąskich, spowalniających ruch pojazdów osobowych, ograniczających ruch ciężarowy, stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa, zwłaszcza w okresie prac polowych, gdy poruszają się po nich maszyny rolnicze.

Gmina posiada więc atut umiarkowanie dobrego dostępu do dróg krajowych znaczenia międzynarodowego, leżąc w niedużej odległości od nich i posiadając skomunikowanie z nimi za pomocą dróg powiatowych, a jednocześnie unika dużego natężenia ruchu, obecnego na tych drogach, który jako ruch tranzytowy przynosi niewielkie dochody, wiążąc się z szeregiem zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, a przede wszystkim bezpieczeństwa mieszkańców.

W ostatnich latach ponownie wzrosło znaczenie biegnącej przez teren gminy linii kolejowej Bydgoszcz - Kościerzyna - Gdynia, na której przewozy realizuje przewoźnik Arriva RP (jest to tzw. linia B „zielona” - z Bydgoszczy przez Wierzchucin do Tucholi i Chojnic). Obecnie w dni robocze realizuje się tu ok. 12-13 par połączeń z Bydgoszczą i jest to więcej, niż kiedykolwiek było dostępnych na tej linii. Czas jazdy do Bydgoszczy wynosi ok. 40 minut. Linia ta w poprzednich dekadach odgrywała znaczącą rolę w dowozie mieszkańców gminy (jak też gmin sąsiednich, także w powiecie tucholskim) do pracy i szkół w Bydgoszczy, a mimo to w latach 90-tych była poważnie zagrożona likwidacją, a co najmniej drastycznym ograniczeniem ruchu.

W niektórych opracowaniach znaczenia krajowego (np. związanych z opracowywaną od kilku lat Koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju) można spotkać się z opiniami o celowości

znaczącej przebudowy tej linii i wykorzystania jej do komunikacji międzyregionalnej. Mogłoby to oznaczać jej elektryfikację, dobudowę drugiego toru, zapewne znaczne podniesienie prędkości podróży. Powstałyby warunki do ustanowienia nowych relacji i większej liczby połączeń.

Druga biegnąca przez teren gminy linia kolejowa - Świecie - Więcbork - Złotów, została zamknięta dla ruchu na początku lat 90-tych. Charakteryzowała się małą liczbą połączeń, ale godziny kursowania pociągów umożliwiały dojazd do Świecia do pracy i szkoły. Jeszcze przed kilku laty formułowano zamiary jej wykorzystania turystycznego, zwłaszcza przy współpracy z sąsiednim powiatem tucholskim. Niestety brak działań w tej dziedzinie oraz postępująca degradacja linii (linia jest nieprzejezdna) skutkuje coraz mniejszymi możliwościami przywrócenia jej sprawności.

Gmina położona jest poza przebiegiem korytarzy infrastruktury technicznej znaczenia regionalnego lub krajowego („korytarzy”, to znaczy pasów, stref, gdzie w określonych relacjach biegnie kilka sąsiadujących ze sobą linii, często różnego rodzaju infrastruktury np. elektroenergetycznej, przesyłu gazu, paliw płynnych, itp.), a infrastruktura techniczna o randze ponadlokalnej jest reprezentowana wyłącznie przez gazociąg łączący Świecie z Tucholą i Chojnicami. Gazociąg ten biegnie w skrajnie północnej części gminy i może być podstawą do rozwoju na terenie gminy sieci niskiego ciśnienia, obsługującej mieszkańców i podmioty gospodarcze (analogicznie do sytuacji w sąsiednich gminach powiatu tucholskiego, gdzie gaz dostarcza się do niektórych miejscowości poprzez wcięcie w powyższy gazociąg).

Brak infrastruktury technicznej znaczenia regionalnego lub krajowego nie jest uwarunkowaniem ograniczającym rozwój, bo zazwyczaj są to sieci o charakterze wyłącznie tranzytowym, które nie obsługują obszarów, przez które biegną, a jednocześnie wiążą się z zawsze z występowaniem pasów technologicznych (stref ochronnych, wyłączonych z zagospodarowania), nierzadko o szerokości nawet kilkudziesięciu metrów (do kilkuset w przypadku rurociągów paliwowych).

Na terenie gminy, pomiędzy miejscowościami Lubania-Lipiny i Świekatowo, planuje się realizację głównego punktu zasilania (GPZ) w sieci elektroenergetycznej, który ma na celu rozdysponowywanie energii elektrycznej z sieci przesyłowej do sieci lokalnych. GPZ poprawiłby bezpieczeństwo energetyczne gminy Świekatowo i gmin sąsiednich. Niekorzystną konsekwencją jego realizacji będzie budowa linii elektroenergetycznych 110kV, które będą ten GPZ zasilać (dwie linie biegnące na wschód - do istniejących linii biegnących w sąsiednich gminach). Są to linie posadowione na wysokich kratownicowych słupach, stanowiących dominantę wysokościową (dotąd na terenie gminy nie ma tego typu infrastruktury) i wymagających stref ochronnych o szerokości łącznej 35-40 m. Ponadto rozproszony w terenie gminy i do gmin sąsiednich może wymagać realizacji nowych linii średniego napięcia.

Jak wykazano powyżej, zarówno pod względem infrastruktury komunikacyjnej, jak i technicznej, gmina leży poza siecią najwyższych rang, znaczenia regionalnego lub krajowego. Nie oznacza to jednak, że jest pozbawiona dostępu do tego typu infrastruktury (jest ona zlokalizowana w bliskim sąsiedztwie i obsługuje gminę), a w wielu przypadkach fakt, że na terenie gminy nie ma tego typu sieci, jest wręcz korzystny, bowiem unika się uciążliwości i ograniczeń z tym związanych.

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATU ŚWIECKIEGO

Istotnym uwarunkowaniem rozwoju gminy jest sytuacja społeczno-gospodarcza oraz potencjał usługowy powiatu, w którym funkcjonuje. Wizerunek powiatu rzutuje na wizerunek gmin go tworzących - ma tu miejsce sprzężenie zwrotne, bowiem potencjał powiatu jest tworzony przez potencjały gmin, ale jednocześnie na decyzje inwestorów o lokalizacji danego przedsięwzięcia w gminie wpływa ogólny klimat

i tło rozwoju, jakie kształtuje powiat. Większość rynków pracy bilansuje się na terenie własnych powiatów, stąd wysoki poziom bezrobocia jest niekorzystnym sygnałem, źle świadczącym o danej gminie jako części większej funkcjonalnej całości. Należy także zauważyć, że szereg podstawowych dla mieszkańców dziedzin życia należy do zadań własnych powiatu - najważniejsze to specjalistyczna ochrona zdrowia oraz szkolnictwo ponadgimnazjalne. Drogi powiatowe w gminach wiejskich zapewniają podstawową sieć do przemieszczania się między większymi wsiami oraz zapewniają dojazd do dróg wyższej rangi.

Powiat świecki jest największym pod względem zajmowanej powierzchni powiatem województwa (1474 km kw.) i obiektywnie należy do jednostek dużych w skali kraju. Wyróżnia się także dużą liczbą gmin (na terenie województwa większą ma jedynie powiat wrocławski, ale tam dużą część stanowią gminy miejsko-wiejskie, podczas gdy w świeckim dominują gminy wiejskie o zróżnicowanym, ale w większości małym lub średnim, potencjale).

Powiat świecki należy także do powiatów o dużej liczbie mieszkańców (97,6 tys.) - pod tym względem znacznie bliżej mu do powiatów podmiejskich (np. bydgoski - 103,0 tys., toruński - 95,2 tys.), niż typowych powiatów o tradycyjnym wiejskim charakterze (te liczą najczęściej 40-50 tys. mk, na przykład sąsiedni tucholski - 47,6 tys., chełmiński - 51,5 tys., grudziądzki - 38,7 tys.).

Powiat świecki cechuje się zróżnicowanym profilem funkcjonalnym, co tworzy dosyć stabilne podstawy rozwoju (poprzez zróżnicowanie bazy ekonomicznej), a jednocześnie w każdej z reprezentowanych funkcji społeczno-gospodarczych wyróżnia się pod względem potencjału na tle województwa. Przemysłowy charakter to przede wszystkim przemysł celulozowo-papierniczy, w zakresie którego miasto Świecie jest ośrodkiem silnie wyspecjalizowanym w skali kraju oraz kilka znanych zakładów przetwórstwa mięsnego (Jastrzębie, Lniano, Osie, Krąplewice, Nowe). Obszary przydatne dla rolnictwa zajmują niewielkie powierzchnie, niemniej jednak jest to potencjał czyniący z powiatu jednego z ważniejszych producentów żywności w województwie (zwłaszcza gminy Pruszcz, Świecie ale także rozległe tereny łąk w dolinie Wisły w całym jej przebiegu przez powiat). Ważną funkcją jest także turystyka - reprezentowana w Borach Tucholskich (gdzie wskaźniki statystyczne pozwalają zaliczać powiat do wyróżniających się w skali województwa, aczkolwiek nie najważniejszych pod względem skali ruchu - świadczy o tym liczba miejsc noclegowych, liczba korzystających i liczba udzielanych noclegów). Powiat posiada znacznie większy od obecnie wykorzystywanego, potencjał turystyczny - związany przede wszystkim z doliną Wisły, doliną Wdy, dziedzictwem kulturowym, agroturystyką i turystyką wiejską, możliwością rozwoju zabudowy lotniskowej. Teoretycznie możliwy jest więc dalszy rozwój tej dziedziny.

Nie bez znaczenia dla funkcjonowania województwa jest także funkcja ochronna, wynikająca z objęcia znacznej części powiatu różnymi formami chronionymi - w randze rezerwatów, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i innych - mniej znaczących form. Różne części powiatu są także włączone do sieci Natura 2000 (zarówno w dyrektywie siedliskowej, jak i ptasiej).

Podstawowe wskaźniki gospodarcze są umiarkowanie korzystne - wskaźnik zarejestrowanych podmiotów gospodarczych lokuje powiat wśród przeciętnych powiatów ziemskich województwa, a wskaźnik stopy bezrobocia - nieco korzystniej od większości powiatów. Interesujących danych dostarcza analiza średniego poziomu wynagrodzeń - począwszy od roku 2004, corocznie lokuje powiat świecki na 1 miejscu wśród powiatów ziemskich województwa (wyprzedza nawet miasto Grudziądz). Różnice w stosunku do pozostałych powiatów są znaczne - powiat świecki notuje w ostatnich latach ok. 85% średniej krajowej, podczas gdy większość powiatów - od 70 do 80%.

Bardzo korzystnie na tle innych powiatów ziemskich prezentuje się wskaźnik stanu rozwoju sieci kanalizacyjnych na terenach wiejskich - udział ludności obsługiwanej przez kanalizację wśród ludności wiejskiej lokował powiat na 2. pozycji, a wskaźnik znacznie przewyższał wartości notowane w większości powiatów.

Warto także podkreślić duże zróżnicowania wewnętrzne powiatu - wynikające z przyczyn fizyczno-geograficznych, przejawiające się zróżnicowaniem rzeźby (równinna lub lekko-falista wysoczyzna, bardzo urozmaicona strefa krawędziowa oraz rozległa dolina Wisły; bardzo malownicza dolina Wdy) i użytkowania terenu (leśne na północy - z bardzo dużymi wskaźnikami lesistości i rolne na południu - niemal bezleśne).

Powiat wyróżnia się pod względem dostępności komunikacyjnej - jest ona realizowana przez autostradę A-1 i ważne drogi krajowe - nr 91 i nr 5 (planowane podnoszenie do standardu drogi ekspresowej) oraz linie kolejowe, z których linia Bydgoszcz - Tczew - Gdańsk zapewnia dostępność międzyregionalną.

Słabą stroną powiatu są wysokie wskaźniki zanieczyszczeń środowiska, powodowane przemysłową funkcją Świecia. Tereny leżące poza Świeciem charakteryzują się dobrym lub bardzo dobrym stanem środowiska, ale sposób publikacji danych o stanie środowiska (zagregowane wg powiatów) znacznie obniża prestiż całego powiatu.

Oceniając atrakcyjność powiatu należy także podkreślić potencjał siedziby powiatu - Świecie pod względem liczby mieszkańców oraz potencjału usługowego, zdecydowanie wyróżnia się na tle większości typowych miast powiatowych, nie będących powiatami grodzkimi (ustępuje wyraźnie miastu Inowrocław i dosyć wyraźnie miastu Brodnica, natomiast zdecydowanie przewyższa pozostałe miasta, od których jest zresztą zdecydowanie większe).

Oceniając więc potencjał i konkurencyjność powiatu świeckiego, należy stwierdzić, że ustępuje powiatom podmiejskim bydgoskiemu i toruńskiemu, natomiast jest w stanie z powodzeniem konkurować z pozostałymi. Można więc ocenić atrakcyjność i konkurencyjność powiatu na poziomie ponadprzeciętnym w województwie. Najsilniejszymi konkurentami powiatu, są powiaty: inowrocławski, nakielski i włocławski, a spoza terenu województwa - sąsiedni powiat starogardzki. Podkreślić należy, iż pomimo relatywnie dobrych obecnie wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności powiatu świeckiego, każdy z powiatów sąsiadujących stanowi potencjalnie dla niego silną konkurencję. Powiat tucholski ze względu na znaczną atrakcyjność turystyczną konkuruje z gminami północnej części powiatu. Powiaty grudziądzki i chełmiński posiadają dobre warunki rozwoju rolnictwa, tym samym konkurować będą w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego oraz obsługi rolnictwa. Powiat bydgoski, ze względu na podmiejskie położenie, przejmie część inwestycji, które mogłyby być zlokalizowane np. w gminach południowej części powiatu świeckiego. Wciąż zakłada się wzrost atrakcyjności Grudziądza, jako ośrodka o znaczeniu podregionalnym. Przyniesie to następstwa zarówno pozytywne (położenie powiatu pomiędzy dwoma silnymi biegunami rozwoju: Grudziądzem i Bydgoszczą), jak też negatywne (potencjalnie lepsze warunki rozwoju przedsiębiorczości mogą spowodować odpływ inwestycji).

Podkreślić należy także fakt, że na atrakcyjność inwestycyjną powiatu świeckiego, a więc pośrednio także gminy Świekatowo, duży wpływ będą miały oceny stanu rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego (dla części inwestorów będzie to jeden z czynników wstępnej selekcji obszarów przed podjęciem decyzji o inwestowaniu). Powiat położony jest w północnej części województwa, przy granicy z województwem pomorskim, a obszary pograniczne w tych województwach wykazują szereg podobnych cech w zakresie warunków fizycznogeograficznych, demograficznych, charakteru funkcjonalnego, w zakresie wielu elementów posiadają więc podobną atrakcyjność. Tym bardziej istotny dla potencjalnego inwestora będzie więc ogólny klimat inwestycyjny i stan rozwoju województwa, w którym te obszary leżą. Niestety ogólna atrakcyjność województwa kujawsko-pomorskiego oceniana jest wciąż niżej, niż województwa pomorskiego, a więc tym większa jest rola działań marketingowych, mających na celu wytworzenie i utrzymanie przekonania, iż powiat świecki jest atrakcyjny inwestycyjnie.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z MIEJSCA I ROLI GMINY W SYSTEMIE GOSPODARCZYM WOJEWÓDZTWA I POWIATU

Analiza miejsca i udziału gminy w systemie gospodarczym województwa i powiatu pozwala na ocenę stopnia jej specjalizacji oraz pomaga określić charakterystyczne wyróżniki gminy, na tle innych obszarów. Specjalizację gminy rozumie się tu najczęściej jako jej udział w danej cesze znacznie przekraczający teoretyczny udział wynikający z liczby mieszkańców, czy zajmowanej powierzchni.

W przypadku gminy Świekatowo, ze względu na bardzo małą powierzchnię i liczbę mieszkańców oraz związaną z nimi małą skalę zachodzących tu procesów społeczno-gospodarczych, trudno jest wyróżnić cechę, na podstawie której gmina wyraźnie zaznaczałaby się na tle województwa. Udział ludności gminy w ogólnej liczbie mieszkańców województwa wynosi zaledwie 0,17%, a udział powierzchni gminy - 0,36%. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden specyficzny, wyspecjalizowany, powszechnie znany podmiot gospodarczy, nie znajdują się tu specyficzne atrakcje turystyczne, charakterystyczne obiekty zabytkowe, terytorium gminy nie jest znane z powodu wydarzeń historycznych, współczesnych wydarzeń kulturalnych lub sportowych, jak też z powszechnie znanych postaci stąd pochodzących.

Pozycję gminy w powiecie świeckim wyznaczają następujące uwarunkowania:

- powiat świecki jest powiatem o bardzo dużej liczbie gmin (aż 11, z czego tylko 2 miejsko-wiejskie) – rola i znaczenie każdej z gmin jest więc wyraźnie mniejsze, niż w przypadku powiatów o najczęściej spotykanej liczbie 5-8 gmin; pomijając wskaźniki społeczno-gospodarcze (w naturalny sposób niższe ze względu na „rozdrobnienie” pomiędzy tak wiele jednostek), nawet przedstawicielstwo we władzach powiatu jest w takich gminach znacznie mniejsze;
- w powiecie świeckim jest kilka gmin o podobnej – małej powierzchni i małej liczbie mieszkańców – ich potencjał jest zbliżony i każda z nich wykazuje się swego rodzaju „przeciętnością” - tzn. prezentuje typowy stan rozwoju różnych aspektów i nie posiada zbyt wielu łatwo rozpoznawalnych wyróżników - są to gminy Świekatowo, Drzycim, Lniano, Jeżewo, Bukowiec; jednak nawet na ich tle gmina Świekatowo jest jednostką wyraźnie mniejszą. W ocenie Urzędu Gminy wyróżnikami gminy są „walory turystyczne” oraz „pełnienie roli przestrzeni atrakcyjnej do zamieszkania”. Obydwa stwierdzenia są bez wątpienia prawdziwe, aczkolwiek podstawowym powodem ich nie uwzględnienia w niniejszej analizie jako wyróżników gminy jest fakt, iż nie są one szerzej znane i gmina nie jest z nimi utożsamiana. Nie pełnią więc roli marketingowej „wyróżników” - cech na podstawie których gmina się „wyróżnia wśród innych”. Obydwa zagadnienia jak dotąd nie były promowane, a jednym ze wskazań strategii jest wykorzystanie właśnie tych zagadnień do promocji gminy i budowania wizerunku gminy atrakcyjnej na ich podstawie (założenia te przedstawiono w II części Strategii – uwarunkowania dla zamieszkiwania w gminie ocenia się bardzo wysoko – jako jedną z podstawowych obiektywnych „przewag” nad gminami sąsiednimi). W przypadku „walorów turystycznych”, problemem jest sąsiedztwo terenów o bardzo dobrze znanych i powszechnie dostrzeganych walorach (Bory Tucholskie i Dolina Brdy jako regiony, Koronowo, Osie, Cekcyn, Śliwice, Lubiewo jako gminy, szereg miejscowości o ugruntowanej renomie ośrodków turystycznych – jak np. Tleń) – na tle tak pozytywnie postrzeganego sąsiedztwa trudno z powodzeniem promować walory, które choć obiektywnie są niekwestionowane, to w porównaniu ze wskazanymi obszarami, wykazują niższą atrakcyjność.
- gmina jest bardzo słabo dostępna komunikacyjnie z miasta powiatowego - najgorzej spośród gmin powiatu, mimo że leży bliżej Świecia, niż niektóre gminy powiatu,

Spośród cech, które różnią gminę od pozostałej części powiatu, wskazać należy:

- bardzo niskie zalesienie ale też stosunkowo słabe walory glebowe rozwoju rolnictwa - gminy w powiecie w pewnym uproszczeniu pod względem profilu gospodarczego „dzielą się na: leśne i rolnicze” - gminy Świekatowo nie można jednoznacznie zaliczyć do żadnej z tej grup. Gminy

Pruszcz, Świecie i Bukowiec mają większą powierzchnię gruntów ornych, niż wynosi cała powierzchnia gminy Świekatowo. Powierzchnia lasów w gminie Osie jest niemal dwukrotnie większa od całościowej powierzchni gminy Świekatowo. Jednak pomimo bardzo niskiego wskaźnika lesistości (lasy zajmują 8,3% przy średniej powiatowej 35,5%), pozyskanie grubizny w ostatnich 14 latach (łącznie) było tu wyższe, niż w gminie Nowe i Dragacz (tylko 2-krotnie niższe niż w gminie Warlubie, w której to gminie lasy zajmują powierzchnię równą 1,5-krotności całej gminy Świekatowo). Lasy na terenie gminy stanowią zaledwie 1% wszystkich lasów w powiecie, ale dają aż 5% pozyskania grubizny;

- gmina posiada pewne walory dla rozwoju turystyki - jednak należy zauważyć, że są one obiektywnie niższej rangi, niż obszarów leżących bardziej na północ - zarówno w powiecie świeckim, jak i sąsiednim - tucholskim (niektóre gminy tych powiatów stanowią uznane marki w ruchu turystycznym i w praktyce nie ma możliwości konkutowania z nimi o klientów); pozytywny jest natomiast fakt, że gmina Świekatowo leży stosunkowo najbliżej Bydgoszczy, stąd może stanowić ciekawą alternatywę dla budownictwa letniskowego dla mieszkańców tego miasta,
- gmina wykazuje stosunkowo silne ciążenia mieszkańców do Bydgoszczy (dojazdy do pracy i do szkół) - poza gminą Pruszcz są one zapewne najsilniejsze wśród gmin powiatu (w gminie Pruszcz zależność ekonomiczna od rynku pracy oraz zależność społeczna od szkół w Bydgoszczy – są znacznie niższe, dotyczą mniejszej części mieszkańców),
- powiat świecki należy do obszarów o dużym udziale powierzchni chronionych – wskutek tego gmina wyróżnia się z powodu braku obszarów chronionych; nie jest to cecha, która istotnie ograniczałaby jakość życia mieszkańców, ale niekorzystnie wpływa na postrzeganie gminy jako obszaru turystyczno-rekreacyjnego, choć jednocześnie powoduje, że gmina jest atrakcyjniejsza dla niektórych inwestorów (brak ograniczeń wynikających z reżimów ochronnych).

Na tle powiatu i województwa zaznacza się rolniczy charakter gminy. Gmina stanowi tylko 4,3% powierzchni ogólnej powiatu, ale aż 6,8% powierzchni gruntów ornych. Pod tym względem wyprzedza gminy Osie i Dragacz i jest całkowicie porównywalna z dużo większymi gminami Jeżewo, Lniano i Nowe. Jeszcze przed dekadą, gmina na tle powiatu zdecydowanie wyróżniała się bardzo wysokim udziałem ludności obsługiwanej przez sieć kanalizacyjną. Było to jednak efektem zarówno obiektywnie dobrej sytuacji w gminie, jak i dużego niedorozwoju takiej infrastruktury w innych gminach. Wg danych z roku 1998 w gminie Świekatowo znajdowało się ponad 1/5 łącznej długości sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich powiatu i ponad 1/5 przyłączy kanalizacyjnych do budynków. W ostatnich latach sąsiednie gminy nadrobiły zaległości i obecnie w gminie Świekatowo z sieci kanalizacyjnej korzysta prawie połowa mieszkańców, ale lepsze wskaźniki notują gminy Jeżewo i Osie, a porównywalne - Dragacz, Drzycim, Świecie, nieco gorsze - Lniano¹. Tak więc ta przewaga konkurencyjna gminy miała charakter krótkotrwały.

1 Wartość dla gminy Świekatowo oraz porównanie z innymi gminami na podstawie danych Urzędu Statystycznego. Według informacji Urzędu Gminy w Świekatowie, wskaźnik skanalizowania wynosi obecnie ok. 70%. Powyższe stanowi przykład dosyć często spotykanych rozbieżności pomiędzy danymi „oficjalnymi”, a przytaczanymi przez urzędy gmin. Prawdopodobną przyczyną różnic mogą być różnice w klasyfikacji pewnych zjawisk i procesów (co nie umniejsza wiarygodności danych urzędów gmin – najczęściej są to dane rzetelne, ale częściowo niezgodne z metodologią stosowaną przez Główny Urząd Statystyczny). Przewagą danych Urzędu Statystycznego jest ich porównywalność zarówno pomiędzy różnymi okresami, jak i różnymi jednostkami (nawet jeśli dane te nie są w pełni zgodne ze stanem rzeczywistym, to błąd w każdej z jednostek jest prawdopodobnie porównywalny co do przyczyny i co do skali). W przytoczonym przykładzie wskaźnika skanalizowania, prawdopodobnie także inne gminy powiatu wykazują wskaźniki wyższe, od podawanych oficjalnie. Fakt, iż inne gminy nadrobiły zaległości i obecnie prezentują sytuację wyraźnie lepszą niż przed kilku laty, nie zmienia faktu, że wskaźnik dla gminy Świekatowo jest bardzo korzystny.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW ZNACZENIA WOJEWÓDZKIEGO I POWIATOWEGO

Ważnym uwarunkowaniem rozwoju danego obszaru są zamierzenia wobec niego wynikające z polityki jednostek nadrzędnych. W przypadku gminy taki nadrzędny charakter mają powiat i województwo. Wprawdzie kompetencje samorządów różnych szczebli są rozłączne i nie może być mowy o podległości gminy wobec powiatu lub województwa, ale na każdym szczeblu formułowane są założenia rozwoju adekwatne do kompetencji danej jednostki - w ściśle określonych prawnie ramach. Należy także zauważyć, że prawidłowa realizacja zadań własnych powiatu i województwa ma bardzo duże znaczenie dla kształtowania jakości życia ludności gminy - stąd nie bez znaczenia jest analiza założeń ich rozwoju, zwłaszcza w kontekście ich wpływu na rozwój gminy.

Założenia rozwoju powiatu świeckiego zostały sformułowane w Strategii rozwoju powiatu świeckiego na lata 2007-13. Należy zauważyć, że opracowanie to jest już obecnie w dosyć dużym stopniu zdezaktualizowane i znacznie ważniejsze dla rozwoju gminy będą założenia formułowane w ewentualnej aktualizacji tego dokumentu.

Strategia sformułowała następującą wizję rozwoju powiatu: „Nowoczesny i bezpieczny Powiat, w którym mieszkańcy zaspokoją swoje potrzeby oraz mogą rozwijać aspiracje zawodowe i intelektualne, uzdolnienia, a także dbać o swoje zdrowie i rozwój fizyczny.”, którą zamierza się zrealizować za pomocą działań w czterech polach rozwojowych:

Pole rozwojowe 1: Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Pole rozwojowe 2: Modernizacja infrastruktury społecznej i administracyjnej

Pole rozwojowe 3: Budowa i modernizacja infrastruktury komunikacyjnej

Pole rozwojowe 4: Promocja powiatu; poszukiwanie partnerów i inwestorów

Powyższe pola są rozwijane przez programy strategiczne. Podkreślić należy, że Strategia została stworzona z perspektywy wdrażania jej przez Starostwo Powiatowe w instytucjach i w sferach podległych Starostwu. Niestety tylko w niewielkim stopniu służy eksponowaniu mocnych stron powiatu i budowy jego silnej pozycji na tle innych powiatów. Analiza ustaleń wskazuje, że służy raczej „zarządzaniu” niż „kreowaniu”. Celem Strategii jest poprawa funkcjonowania powiatu, jako organizmu administracyjnego. Tym samym nie znajduje się tu bezpośredniego odniesienia do poszczególnych gmin i ich problematyki. Realizacja Strategii jest oczywiście pożądana i korzystna dla gminy, ale nie w kontekście rozwiązywania jej istotnych problemów, a tylko w aspekcie zabezpieczenia realizacji zadań własnych powiatu. Jest to oczywiście bardzo ważne zagadnienie, ale w przypadku powiatu o tak zróżnicowanym potencjale i tak dużej liczbie gmin, po Strategii należało oczekiwać także określenia optymalnych z punktu widzenia powiatu kierunków rozwoju gmin.

Dokumenty znaczenia wojewódzkiego, ze względu na różnicę skali pomiędzy problematyką gminy, a województwa, z oczywistych powodów mają ograniczony wpływ na rozwój gmin. Znacznie bardziej konkretnym opracowaniem jest plan zagospodarowania przestrzennego województwa, którego rysunek przedstawia przestrzennie zlokalizowane ustalenia, a więc w stosunku do każdej z gmin możliwe jest zidentyfikowanie planowanych zamierzeń polityki województwa. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest dokumentem ważnym dla polityki gminy, bowiem na mocy przepisów szczególnych, zamierzenia planistyczne gminy muszą być z nim zgodne. Strategia rozwoju województwa ma charakter znacznie bardziej ogólny i w stosunku do typowych obszarów wiejskich nie zawiera przełomowych ustaleń (w przeciwieństwie do największych miast, którym wyznacza rolę „lokomotywu rozwoju” regionu i przypisuje konkretne, związane z tą rolą zadania).

Pierwszą „Strategię rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego” opracowano niezwłocznie po utworzeniu województwa, w latach 1998-2000, natomiast uchwalono 20 czerwca 2000 r. Nadrzędną ideą opracowania było określenie celów i kierunków rozwoju, ale niemniej istotne było stworzenie bazy

informacji o nowo powstałym regionie i zdiagnozowanie uwarunkowań jego integracji przestrzennej i funkcjonalnej (dotąd region funkcjonował jako 3 województwa). Powyższe założenia rzutowały na poziom ogólności opracowania - głównym zamierzeniem była realizacja interesów regionu jako całości, a poziom szczegółowości/ogólności zarówno analiz na poziomie diagnostycznym, jak też zapisów celów i kierunków został dostosowany do tego założenia. Nadrzędnym celem rozwoju województwa przyjętym w „Strategii” z 2000 r. była: *„Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”*. Realizacji tego celu nadrzędnego służyć miała realizacja 14 celów bardziej szczegółowych, obejmujących bardzo szerokie spektrum zagadnień istotnych dla rozwoju regionu – w tym w większości odnoszących się także do obszaru powiatu świeckiego, a więc także gminy Świekatowo.

Radykalna zmiana uwarunkowań rozwoju związana z akcesją Polski do UE, ale także duże zmiany stanu rozwoju województwa leżały u podstaw aktualizacji Strategii rozwoju województwa. „Nowa” Strategia rozwoju województwa, przyjęta w 2005 r. ma też zdecydowanie inny charakter – powstała w odpowiedzi na istotne zmiany uwarunkowań zewnętrznych (akcesja Polski do UE, zmiana podstawowych dokumentów z zakresu polityki regionalnej państwa) i jest w większym stopniu dostosowana do praktycznego wykorzystania przy ubieganiu się o środki finansowe (układ priorytetów rozwoju i działań). Zawiera bardzo mało bezpośrednich odniesień do przestrzeni województwa – imiennie poszczególne gminy i powiaty są wymieniane bardzo rzadko, bądź wcale. Takie potraktowanie powiatu w tym opracowaniu wynika z jego konwencji - zdecydowana większość powiatów lub ich siedzib także nie jest wspomniana w Strategii.

Strategia rozwoju z roku 2005 zachowała nadrzędny cel rozwoju województwa, jakim jest *„Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”*. Jego realizacja nastąpi poprzez następujące priorytety (w których wyznaczono szczegółowe działania):

Priorytetowy obszar działań 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki

Działanie 1.1. Kreowanie warunków przedsiębiorczości i upowszechniania innowacji

Działanie 1.2. Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej

Działanie 1.3. Promocja rozwoju turystyki

Priorytetowy obszar działań 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu

Działanie 2.1. Wspieranie rozwoju sieci osadniczej

Działanie 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej

Działanie 2.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Działanie 2.4. Rozwój infrastruktury społecznej

Działanie 2.5. Promocja dziedzictwa kulturowego

Działanie 2.6. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego

Priorytetowy obszar działań 3. Rozwój zasobów ludzkich

Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności

Strategia stanowiła podstawę dla Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-13, który jest podstawowym instrumentem podziału środków na rozwój regionalny.

Uchwalony w czerwcu 2003 roku „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego” stanowi uzupełnienie i rozwinięcie strategii rozwoju, umiejscawiając w przestrzeni zawarte w niej cele i kierunki rozwoju.

Ze względu na charakter funkcjonalno-przestrzenny województwa, dla celów planistycznych na jego terenie wydzielono 4 strefy polityki przestrzennej (cechujące się podobnym uwarunkowaniami rozwoju i wynikającymi z nich zbliżonymi predyspozycjami i celami oraz kierunkami rozwoju).

Gmina Świekatowo znalazła się na pograniczu dwóch stref polityki przestrzennej – centralnej oraz północnej, przy czym zdecydowana większość gminy zalicza się do strefy północnej. Podkreślić jednak należy, iż granice stref nie mają charakteru administracyjnego, a ich wytyczenie w Planie ma przede wszystkim charakter orientacyjny, a nie ściśle regulujący zasięg obowiązywania ustaleń Planu. Ze względu na położenie w powiecie świeckim i raczej słabe związki z Tucholą, przy jednocześnie obserwowanych związkach z Bydgoszczą, należy się spodziewać ciążenia gminy w kierunku strefy centralnej, w której położona jest siedziba powiatu (tak jak i Bydgoszcz), zagospodarowanie przestrzenne większości gminy nie będzie jednak nigdy miało zurbanizowanego charakteru, co sugeruje że będzie jednak w większym stopniu odpowiadać charakterowi strefy północnej. Położenie i charakter gminy wskazywać więc będą na swego rodzaju jej dwoistość, bowiem pod względem funkcjonalnym gmina będzie silniej związana (i będzie wykazywać więcej typowych cech) ze strefą centralną, a pod względem zagospodarowania przestrzennego – ze strefą północną.

Obydwie strefy zostały scharakteryzowane w sposób następujący:

a) strefa centralna: „obejmuje tereny w dolinach Wisły i środkowej Noteci wraz z bezpośrednim otoczeniem. Jest to obszar najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej rozwijanej w aglomeracji Bydgoszczy i Torunia, Włocławku i Grudziądzu oraz w 8 innych miastach w tym: Świeciu, Chełmnie, Nakle i Aleksandrowie Kujawskim. Jednostka jest dobrze powiązana ze „światem zewnętrznym”, oraz swym regionalnym otoczeniem. Będąc obszarem wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej, rozwoju procesów urbanizacyjnych, koncentracji infrastruktury technicznej, obejmuje również znaczący fragment regionalnego systemu ekologicznego”.

b) strefa północna: „obejmuje obszary położone na północ od doliny dolnej Wisły i Noteci. Jest to jednostka słabo zurbanizowana. Największe położone w niej miasto Tuchola, desygnowane do pełnienia roli ośrodka centralnego dla tego obszaru, liczy ponad 14 tys. mieszkańców. Znacząca część tej jednostki występuje w obrębie regionalnego systemu ekologicznego, obejmującego dolinę rzeki Brdy, 3 parki krajobrazowe (krajeński, tucholski i wdecki) oraz 7 obszarów chronionego krajobrazu. Stąd nie przewiduje się koncentracji procesów urbanizacyjnych, natomiast jest ona predysponowana do rozwoju: gospodarki leśnej i użytkowania rekreacyjnego. Powiązanie jednostki z ośrodkami centralnymi województwa zapewnią drogi: krajowa nr 25 Bydgoszcz–Sępólno Krajeńskie oraz zmodernizowane wojewódzkie nr 240 Świecie - Tuchola i nr 237 Mąkowsko - Tuchola.”

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wskazano - na rysunku planu - następujące istotne dla gminy Świekatowo, ustalenia:

- planowaną realizację głównego punktu zasilania w energię elektryczną, wraz z liniami 110 kV służącymi zasilaniu powyższego punktu,
- centralną i zachodnią część gminy zaliczono do obszaru zlewni chronionej rzeki Brdy (w związku z ochroną tej zlewni na potrzeby zaopatrzenia w wodę pitną miasta Bydgoszcz),
- skrajnie południowo-wschodnią część gminy zaliczono do obszaru występowania najlepszych gleb, które ze względu na przydatność rolniczą, powinny być chronione.

Należy podkreślić, że samorząd województwa podjął decyzję o aktualizacji planu zagospodarowania przestrzennego województwa, należy także spodziewać się aktualizacji strategii rozwoju województwa. Założenia polityki województwa wobec gminy mogą się więc w najbliższym okresie zmienić.

PODSUMOWANIE ZEWNĘTRZNYCH UWARUNKOWAŃ ROZWOJU

Podsumowując, należy stwierdzić, że także w kolejnych latach zewnętrzne uwarunkowania wpływać będą na rozwój gminy w sposób bardzo istotny. Ze względu na małą powierzchnię i małą liczbę mieszkańców, gospodarczo gmina uzależniona będzie od sąsiednich obszarów, przede wszystkim od kondycji gospodarczej Świecia i Bydgoszczy, stanowiących główne cele dojazdów do pracy.

Wobec stosunkowo małych możliwości kształtowania sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu, a tym bardziej województwa, działania władz lokalnych w kolejnych latach powinny skupić się przede wszystkim na zapewnieniu odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, wyznaczanego przez dostęp do usług i infrastruktury. Dobry poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną, może stać się elementem konkurencyjności gminy w rywalizacji z sąsiednimi gminami, o znacznie większym potencjale społeczno-gospodarczym i podobnym charakterze funkcjonalnym.

Rozważając uwarunkowania rozwoju gminy w kontekście lokalnej konkurencyjności oraz rywalizacji z innymi gminami (co jest nieuchronnym procesem w dobie integracji z Unią Europejską, przy pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych, pozyskiwaniu funduszy na rozwój, w celu poprawy standardów życia mieszkańców), czyli w zakresie szeroko rozumianego marketingu lokalnego, niekorzystny jest brak „marki gminy” - wyraźnego wyróżnika, z którym gmina byłaby powszechnie utożsamiana poza jej granicami. Dlatego też konieczne wydaje się podjęcie działań zmierzających do upowszechnienia nazwy lub symboli gminy, a także rozwijać na terenie gminy działalności wyspecjalizowane, w zakresie których gmina nie miałaby konkurentów wśród sąsiednich gmin.

Najważniejsze determinanty wynikające z uwarunkowań zewnętrznych:

- Małe znaczenie gminy w strukturze oraz systemach społeczno-gospodarczych powiatu świeckiego i województwa kujawsko-pomorskiego.
- Stosunkowo dobra dostępność drogowa, pomimo położenia poza drogami wysokich klas - na terenie gminy drogami najwyższej kategorii, są drogi powiatowe. Bardzo dobra dostępność miasta Bydgoszcz w komunikacji kolejowej.
- Bardzo słaba dostępność siedziby powiatu - Świecia, w komunikacji publicznej.
- Brak wykształconego wizerunku gminy - dotyczy to nie tylko marki gminy, czyli łatwo identyfikowanego wyróżnika, ale w ogóle sposobu postrzegania i konotowania gminy w świadomości ludności spoza gminy. Pomimo, iż gmina na pewno wyróżnia się atrakcyjnymi warunkami dla zamieszkania oraz przydatnością dla turystyki (zwłaszcza niektórych jej form), nie są to cechy, z których gmina byłaby powszechnie znana i z którymi byłaby kojarzona.

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ GMINY

NAJWAŻNIEJSZE USTALENIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy, sporządzanym dla jej całego obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju ustalanego m.in. w Strategii rozwoju, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przede wszystkim w zakresie realizacji inwestycji publicznych. Jest również dokumentem formalnym przy przygotowaniu aplikacji o przyznanie środków z funduszy europejskich. Studium nie jest jednak przepisem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji.

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Świekatowo zostało uchwalone uchwałą Nr XXX/143/09 Rady Gminy Świekatowo z dnia 18 września 2009 r.

Studium i Strategia są opracowaniami komplementarnymi i w praktyce nie ma możliwości określenia nadrzędności jednego opracowania wobec drugiego. Strategia cechuje się bardziej ogólnym charakterem

oraz podejmowaniem aspektów, które nie muszą mieć przestrzennego wymiaru. Studium z kolei podporządkowuje się pewnym, ściśle określonym wymogom prawnym dotyczącym ustaleń i sposobu ich formułowania. Obecnie obowiązujące Studium powołuje się na cele rozwoju określone w Strategii, która obowiązywała w momencie sporządzania Studium. Wskazuje to na co najmniej pomocniczą rolę Strategii w formułowaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego. Niniejsza Strategia nawiązuje do ustaleń Studium, tak by zachować zgodność ustaleń obydwu dokumentów i wykluczyć możliwość dokonania w Strategii ustaleń, których nie będzie można zrealizować w przestrzeni gminy (bo Studium „nie przewidziało” określonego kierunku).

Studium określa następujące kierunki zagospodarowania w odniesieniu do poszczególnych części gminy (podkreślenia własne):

Kierunki zmian struktury przestrzennej wynikają przede wszystkim z uwarunkowań przyrodniczych. Wschodnia i południowo-wschodnia część gminy, składająca się prawie wyłącznie z terenów rolnych odznacza się aktywnością gospodarczą ukierunkowaną na rolnictwo, a zwłaszcza rolnictwo integrowane, w ograniczonym zaś stopniu na przetwórstwo rolno-spożywcze. Tereny północne i zachodnie, zalesione i posiadające jeziora: Branieckie, Szewińskie, Zaleskie, Świekatowskie, Małe i Duże Łąskie, Piaseczno i Rudzianek są predestynowane do prowadzenia gospodarki wodnej, leśnej i przede wszystkim rozwoju turystyki i agroturystyki. Obszary wokół jezior przekształcają się w bazę mieszkaniowo-usługową i rekreacyjną dla obecnych i przyszłych mieszkańców gminy. Rolę lokalnego ośrodka centralnego pełni miejscowość Świekatowo, w której występuje największa koncentracja zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Pozostałe jednostki osadnicze stanowią ośrodki podstawowe (wsie sołeckie), w których dominuje zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna, rekreacyjna (Małe Łąki, Jania Góra, Zalesie Królewskie) i usługowa.

Na terenie gminy w Studium wskazano następujące strefy funkcjonalne, dla których przypisano dominującą funkcję:

P/U – strefa rozwoju wielofunkcyjnego – obszary aktywizacji gospodarczej.

Studium przewiduje w na tych terenach wielofunkcyjny rozwój funkcji gospodarczych w postaci lokalizacji zabudowy produkcyjnej, usługowej, składowej i magazynowej. Ustala się możliwość przekształcenia i uzupełnienia istniejącej zabudowy. Dla istniejącej zabudowy zagrodowej ustala się możliwość jej rozbudowy lub adaptacji na inne funkcje.

MU – strefa mieszkaniowo-usługowa.

Studium przewiduje na tych terenach rozwój intensywnej zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej, usługowej, budynków rekreacyjnej indywidualnej i zbiorowej, a także drobnej wytwórczości, produkcji, obiektów użyteczności publicznej, sportu i rekreacji z możliwością zachowania i ewentualnej rozbudowy istniejącej zabudowy zagrodowej oraz dopuszczeniem w uzasadnionych przypadkach zalesień. Na terenie strefy mieszkaniowo-usługowej postuluje się poza rozwojem zabudowy mieszkaniowej, lokalizowanie rzemiosła produkcyjnego, mikro i małych przedsiębiorstw, które zaspokoją potrzeby mieszkańców, stworzą nowe miejsca pracy i przyczynią się do wzrostu konkurencyjności tych obszarów.

MN – strefa mieszkaniowa.

W strefie tej zakłada się rozwój zabudowy zagrodowej z możliwością realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej oraz drobnej wytwórczości (rzemiosła produkcyjnego). Poza tym dopuszcza się lokalizację zabudowy rekreacyjnej i zalesienia.

ML – strefa rozwoju turystyki i rekreacji

Strefa obejmuje zainwestowane i potencjalne obszary rozwoju zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej jednorodzinnej, które są zlokalizowane w pobliżu jezior gminy Świekatowo. Poza istniejącą zabudową mieszkaniową i rekreacyjną dopuszcza się obiekty sportu, turystyki, usług użyteczności publicznej, które wzbogacą i uatrakcyjnią warunki zamieszkania i przebywania na tych terenach. Dopuszcza się uzupełnianie i przekształcanie istniejącej zabudowy w funkcje związane z obsługą ruchu turystycznego i mieszkalnictwa.

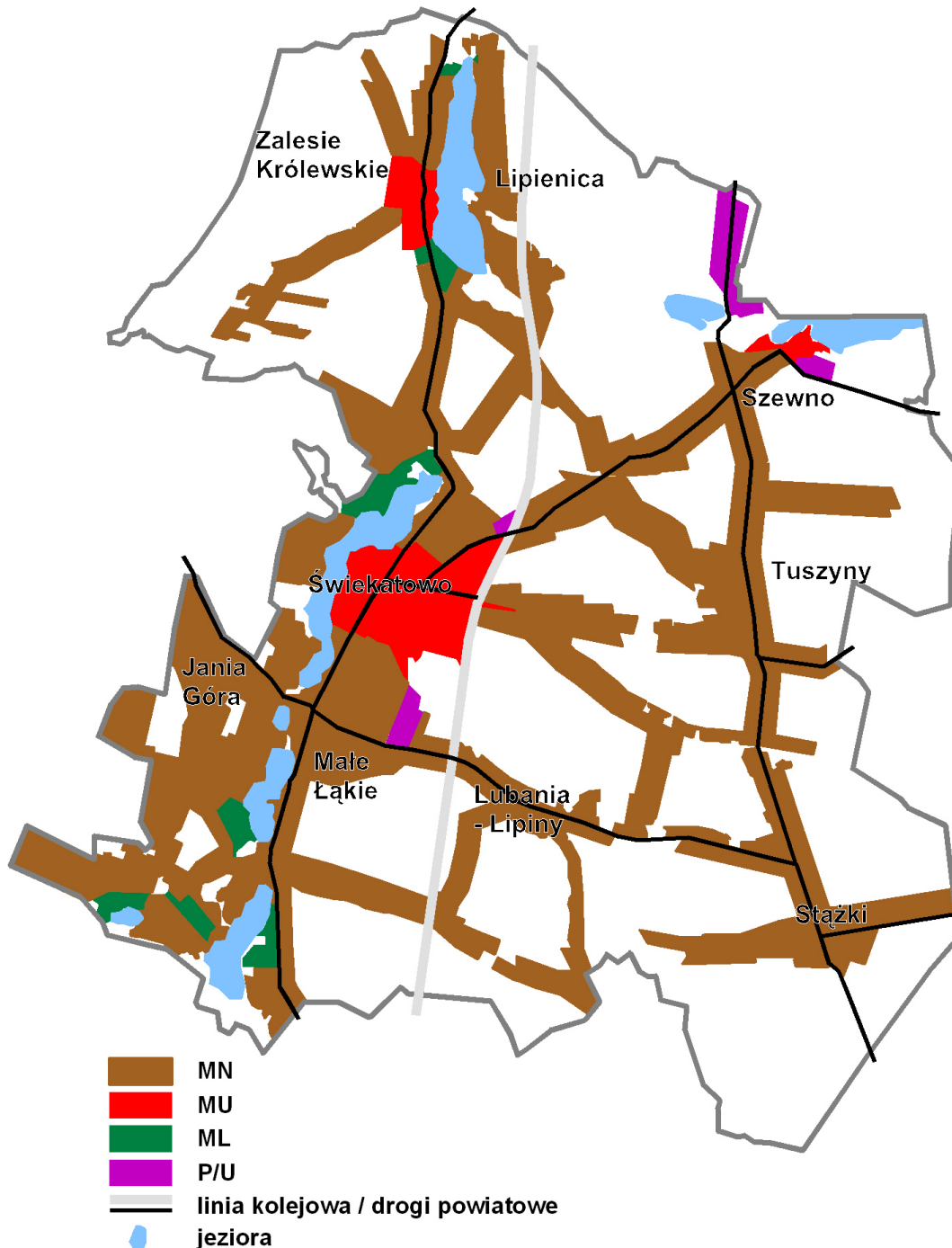
R/L – strefa rolno-leśna.

Studium zakłada rozwój zabudowy zagrodowej, zwiększanie areалу gospodarstw z przewagą gleb wysokich klas bonitacyjnych oraz zalesianie gleb o niskiej przydatności dla rolnictwa, z uwagi m.in. na słabą jakość gleb, spadki terenu przekraczające 15%, okresowe zalewanie. Z uwagi na występowanie dużych arealów gleb użytkowanych rolniczo, które są pozbawione jakiegokolwiek zabudowy w strefie rolno-leśnej dopuszcza się lokalizację farm elektrowni wiatrowych i innych źródeł energii odnawialnej. Potencjalne tereny lokalizacji siłowni wiatrowych wyznaczono na

rysunku studium [...]. Na całym obszarze strefy rolno-leśnej dopuszcza się eksploatację złóż kopalin pospolitych, szczegółowe warunki eksploatacji zostaną określone z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

E – strefa ekologiczna.

Strefa obejmuje obszary użytków zielonych wzdłuż cieków wodnych, które są użytkowane jako pastwiska, łąki, zadrzewienia, z dopuszczeniem realizacji obiektów i urządzeń wodnych, stawów hodowlanych. Z uwagi na słabe warunki geotechniczne oraz wysoki poziom wód gruntowych tereny te nie nadają się pod zabudowę.

Strefy funkcjonalne o charakterze inwestycyjnym - wyróżnione w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (objaśnienia w tekście)

Ponadto wyróżniono strefy ważne dla porządkowania struktury gminy, ale nie mające tak dużego znaczenia dla rozwoju gospodarczego:

UK – strefa obiektów sakralnych, obiektów zabytkowych, cmentarza.

L – strefa produkcji leśnej.

W – strefa zbiorników wodnych.

W Studium odniesiono się bardziej szczegółowo do perspektyw rozwoju turystyki na terenie gminy, precyzując rodzaje oferty turystycznej gminy oraz wskazania lokalizacyjne dla jej rozwoju:

Walory środowiska przyrodniczego i w mniejszym stopniu środowiska kulturowego pozwalają na rozwój gospodarki turystycznej przede wszystkim w północnej i zachodniej części gminy. Tereny te cechują się dużą atrakcyjnością dla turystyki pobytowej i krajoznawczej. Rozwój turystyki tego regionu opiera się przede wszystkim o wysoką jakość środowiska przyrodniczego, bliskie sąsiedztwo zwartych kompleksów leśnych oraz dużą liczbę jezior. W obszarach tych występują predyspozycje do rozwoju:

- * *agroturystyki na bazie posesji rolników w unikatowym, harmonijnym krajobrazie wiejskim (Zalesie Królewskie, Świekatowo, Jania Góra, Małe Łąki, Rudzianek),*
- * *budownictwa rekreacyjnego (letniskowego) poprzez racjonalne zagospodarowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo rekreacyjne oraz adaptację istniejących siedlisk,*
- * *turystyki kwalifikowanej (turystyka piesza, rowerowa, wodna, wędrówki konne) z wykorzystaniem istniejących i projektowanych szlaków,*
- * *turystyki pobytowej opartej na wysokich wartościach przyrodniczych zachodniej części gminy.*

Największe predyspozycje do zagospodarowania turystycznego posiada otoczenie Jeziora Świekatowskiego. Tereny te są już w znacznym stopniu zainwestowane, a dodatkowo wyposażone w infrastrukturę techniczną. W rejonie tym należy szczególnie rozwijać istniejącą bazę turystyczną. Duże znaczenie z punktu widzenia rozwoju turystyki pobytowej ma również południowa część gminy z kompleksami budynków letniskowych, które są zlokalizowane w pobliżu jeziora Duże Łąki, Piaseczno i Rudzianek. Stosunkowo słabo zagospodarowane są jeziora zlokalizowane w północnej części gminy (Zaleskie, Branickie i Szewińskie). Na terenach tych również powstają budynki rekreacji indywidualnej (j. Zaleskie), a poza tym obszar ten cechuje się stosunkowo dobrą dostępnością komunikacyjną (droga wojewódzka nr 240).

Analizując ustalenia Studium - w kontekście kształtowania jakości życia mieszkańców, stwarzania warunków do rozwoju gospodarczego oraz kształtowania warunków konkurencyjności, należy zwrócić uwagę na następujące aspekty:

- Wyznaczono bardzo rozległe strefy mieszkaniowe (MN) - całkowicie nieadekwatne do liczby ludności gminy oraz prognozy jej zmiany. Teoretycznie jest to rozwiązanie praktyczne i „wygodne” z punktu widzenia zarządzania gminą, gdyż stwarza łatwość w lokalizowaniu nowej zabudowy. Jednak znacznie ważniejszą konsekwencją jest fakt, że zagraża rozpraszaniem zabudowy (a więc komplikuje zagadnienia obsługi ludności - wyznaczenie terenu pod zabudowę jest jednocześnie zobowiązaniem do obsługi tego terenu w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej), obniża zwartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i w pewnym stopniu ogranicza możliwość rozwoju energetyki wiatrowej (ta dziedzina wymaga zachowania stref odległości od zabudowy, także tej planowanej). Wyznaczenie tak dużych powierzchni pod rozwój zabudowy mieszkaniowej miało na celu (wg Urzędu Gminy) stworzenie przestrzeni przygotowanej do dynamicznego rozwoju.
- Wyznaczono stosunkowo mało terenów „strefy rozwoju wielofunkcyjnego – obszarów aktywizacji gospodarczej” (P/U). Może to utrudniać realizację funkcji gospodarczych, zwłaszcza w sytuacji pojawienia się inwestora o dużych wymaganiach względem przestrzeni. Potencjalnym ograniczeniem rozwoju gospodarczego i zarzewiem konfliktów społecznych jest natomiast wyznaczenie terenów P/U w bezpośrednim sąsiedztwie terenów MN.
- Tereny zabudowy MU wyznaczono w Świekatowie, Zalesiu Królewskim i Szewnie - są to zwarte obszary w centralnych częściach miejscowości. Taki wybór krystalizuje sieć osadniczą gminy i

warunki obsługi ludności, wskazując jednoznacznie które miejscowości są odpowiedzialne za pełnienie takiej roli.

- Wyznaczenie dosyć dużych powierzchniowo terenów ML, położonych w kilku lokalizacjach, wskazuje na traktowanie funkcji turystyczno-rekreacyjnej, jako jednej z ważnych i eksponowanych działalności.
- Studium dopuszcza rozwój na terenie gminy energetyki wiatrowej, wskazując jako obszary jej lokalizacji tereny rolne. Jednocześnie jednak wyznacza rozległe strefy zabudowy mieszkaniowej, a te rodzaje działalności są wzajemnie konfliktowe i nie ma możliwości ustanowienia pomiędzy nimi bliskiego sąsiedztwa. Warto zauważyć, że Studium sporządzano w okresie dosyć liberalnego traktowania zagadnień lokalizacyjnych elektrowni wiatrowych. Obecnie w polityce regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego obowiązują wytyczne dużo bardziej rygorystyczne w zakresie zachowywania odległości od zabudowy mieszkaniowej. Realizacja zamierzeń polegających na budowie siłowni wiatrowych może więc napotkać problemy na etapie uzgodnień właśnie ze względu na wyznaczenie zbyt rozległych stref zabudowy.

Reasumując należy stwierdzić, że Studium umożliwia realizację zróżnicowanych celów rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a ustalenia Studium w żaden sposób nie ograniczają możliwości planowania strategicznego. Nie ma więc zagrożenia by ustalenia Strategii nie mogły być zrealizowane ze względu na meritum lub sposób zapisu ustaleń Studium. Zwraca się jedynie uwagę, że Studium nie wyklucza możliwości wystąpienia kolizji między niektórymi funkcjami, stąd szczególnie odpowiedzialność spoczywa na Radzie Gminy w momencie podejmowania uchwał o sporządzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

ANALIZA MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium wyznacza w obrębie stref funkcjonalnych obszary stanowiące potencjalne tereny rozwojowe oraz tereny już zainwestowane, które wymagają przeprowadzenia działań mających na celu uporządkowanie i intensyfikację zabudowy. W celu tworzenia spójnych i harmonijnych układów urbanistycznych oraz kształtowania ładu przestrzennego gmina powinna sukcesywnie obejmować te tereny miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Tereny, dla których obowiązują plany miejscowe zajmują niewielką powierzchnię gminy Świekatowo i zlokalizowane są w części południowo – zachodniej (tereny wokół jezior Piaseczno i Duże Łąckie), części zachodniej (wokół północno – zachodniego brzegu jeziora Świekatowskiego) oraz części północno – zachodniej gminy (w miejscowości Zalesie Królewskie).

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone zostały dla stref funkcjonalnych: ML – rozwoju turystyki i rekreacji, które stanowią obszary zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej jednorodzinnej, obiekty sportu, turystyki, usług użyteczności publicznej (o dominującej funkcji rekreacyjnej) oraz MN – mieszkaniowej, które stanowią obszary zabudowy zagrodowej z możliwością realizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami i drobną wytwórczością oraz rekreacyjnej, z dopuszczeniem zalesień.

Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zajmują wyłącznie zachodnią część gminy. Wyznaczone zostały głównie na terenie miejscowości Świekatowo i Zalesie Królewskie. Dominującą następujące strefy funkcjonalne: mieszkaniowo – usługowa i mieszkaniowa ale również strefy: rozwoju turystyki i rekreacji oraz rozwoju wielofunkcyjnego – obszary aktywizacji gospodarczej.

Tabela 3. Wykaz obowiązujących (uchwalonych) MPZP za lata 2002 – 2011.

Uchwała	Przeznaczenie terenu
Uchwała nr X/48/07 Rady Gminy Świekatowo z dnia 28 września 2007	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego działkę nr 369/2, położoną w miejscowości Zalesie Królewskie, gm. Świekatowo. Kategorie przeznaczenia terenu: tereny rekreacji indywidualnej z zabudową letniskową; tereny wewnętrznych dróg dojazdowych
Uchwała nr X/53/03 Rady Gminy Świekatowo z dnia 29 sierpnia 2003	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu stadionu sportowego z parkingiem, oraz dróg dojazdowych w Świekatowie (obejmujący działki nr 247 i 251/2 oraz części działek nr 229/4, 249/2, 252/2, 255/1, 256/1, 257/1, 258/2, 259/1 i 260 w obrębie Świekatowo)
Uchwała nr VII/34/03 Rady Gminy Świekatowo z dnia 29 kwietnia 2003	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług handlowych, oraz terenu ciągu komunikacyjnego we wsi Świekatowo (obejmujący działkę nr 194 oraz część działki nr 192/17 w obrębie Świekatowo) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług rekreacyjno-rozrywkowych i handlowych, oraz zabudowy mieszkaniowej lub rekreacyjnej indywidualnej we wsi Świekatowo (obejmujący działki nr 116/3-M1 i 116/13 w obrębie Świekatowo) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej we wsi Jania Góra, gmina Świekatowo (obejmujący działki nr 265/6 i 265/7 w obrębie Jania Góra)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BIP Gminy.

CHARAKTERYSTYKA RUCHU BUDOWLANEGO

Pod względem przestrzennym największe zasoby mieszkaniowe występują w Świekatowie i najbliższej okolicy tej miejscowości. Poza tym najwięcej zwartej zabudowy znajduje się w Zalesiu Królewskim i Szewnie. Pozostałe budynki mieszkalne wchodzi w skład zabudowy zagrodowej o charakterze rozproszonym. Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych odbywa się głównie poprzez realizację budynków mieszkalnych jednorodzinnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych lub w zabudowie mieszkalnej jednorodzinnej.

Gmina cechuje się umiarkowanym ruchem budowlanym. W ciągu dekady (2000 – 2009) liczba budynków w gminie zwiększyła się o 154. Należy podkreślić, że natężenie ruchu budowlanego przebiegało w tym okresie z różną intensywnością w poszczególnych latach co przedstawiono w zamieszczonej poniżej tabeli.

Tabela 4. Nowe budynki oddane do użytkowania na obszarach wiejskich w powiecie świeckim

Obszary wiejskie gmin	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Suma
Bukowiec	1	4	5	18	7	5	40	36	12	6	134
Dragacz	7	9	8	22	9	17	8	23	17	11	131
Drzycim	0	1	5	23	1	0	26	23	10	15	104
Jeżewo	7	32	19	43	11	13	17	46	27	25	240
Lniano	1	1	10	17	5	8	36	32	11	8	129
Nowe	10	7	3	9	1	6	7	13	8	4	68
Osie	11	8	21	45	6	15	16	25	18	21	186
Pruszcz	6	10	10	31	8	11	84	79	38	18	295
Świecie	28	14	24	52	22	25	34	51	36	29	315
Świekatowo	1	3	14	20	12	10	30	36	16	12	154
Warlubie	0	2	5	18	6	5	12	37	11	11	107

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na tle reszty gmin powiatu świeckiego, ruch budowlany przedstawiony w liczbach bezwzględnych jest wyraźnie mniejszy, niż w gminach o najwyższych wskaźnikach (są to jednak gminy znacznie większe), ale jednocześnie wyraźnie większy, niż w kilku gminach, które są większe pod względem powierzchni,

ludności, liczby miejscowości. Biorąc pod uwagę wartości bezwzględne – ruch budowlany w gminie nie jest duży, ale względnie – w odniesieniu do wielkości i liczby mieszkańców – gmina wyróżnia się na tle pozostałych gmin, zwłaszcza innych małych gmin powiatu. Można więc stwierdzić, w pewnym uproszczeniu, że na terenie gminy Świekatowo mieszkańcy „chętniej” niż w innych małych gminach budują nowe mieszkania. Świadczy to bezpośrednio o atrakcyjności gminy, ale może być także pochodną dostępności terenów, ich ceny na rynku, itp. W powiecie pod względem liczby oddawanych budynków przodują gminy: Świecie – obszar wiejski, Pruszcz, Jeżewo i Osie. Najniższe wartości notuje się na obszarze wiejskim gminy Nowe oraz w Drzycimiu, Warlubiu czy Lniano. W odniesieniu do zaludnienia, ruch w gminie jest relatywnie duży – zainteresowanie budową domów jest tu wyższe, niż w kilku innych jednostkach.

Tabela 5. Sumaryczne zestawienie powierzchni użytkowej w nowych budynkach mieszkalnych i niemieskalnych na obszarach wiejskich powiatu świeckiego

Gminy	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Suma
Bukowiec	594	593	3659	1531	1248	790	8415
Dragacz	1518	4517	7725	6416	3465	1452	25093
Drzycim	154	0	1490	1721	1579	1433	6377
Jeżewo	1288	1434	2559	3951	3661	3123	16016
Lniano	454	1299	2316	2511	960	1133	8673
Nowe	110	734	806	1082	669	1163	4564
Osie	689	1981	1704	1628	1896	3960	11858
Pruszcz	816	1940	6797	5168	6166	3545	24432
Świecie	4669	4493	5878	4726	7375	5533	32674
Świekatowo	941	1022	2291	2283	1844	1065	9446
Warlubie	961	1022	1506	3025	2124	1442	10080

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Biorąc pod uwagę parametry istniejących zasobów mieszkaniowych oraz wskaźniki demograficzne należy przyjąć, iż obecna sytuacja jest korzystna. Z roku na rok zasoby mieszkaniowe powiększają się, natomiast wzrost liczby ludności jest niewielki (takie procesy są jednak typowe – w większości gmin liczba mieszkań rośnie znacznie szybciej, niż liczba ludności – a więc gmina Świekatowo nie jest tu wyjątkiem).

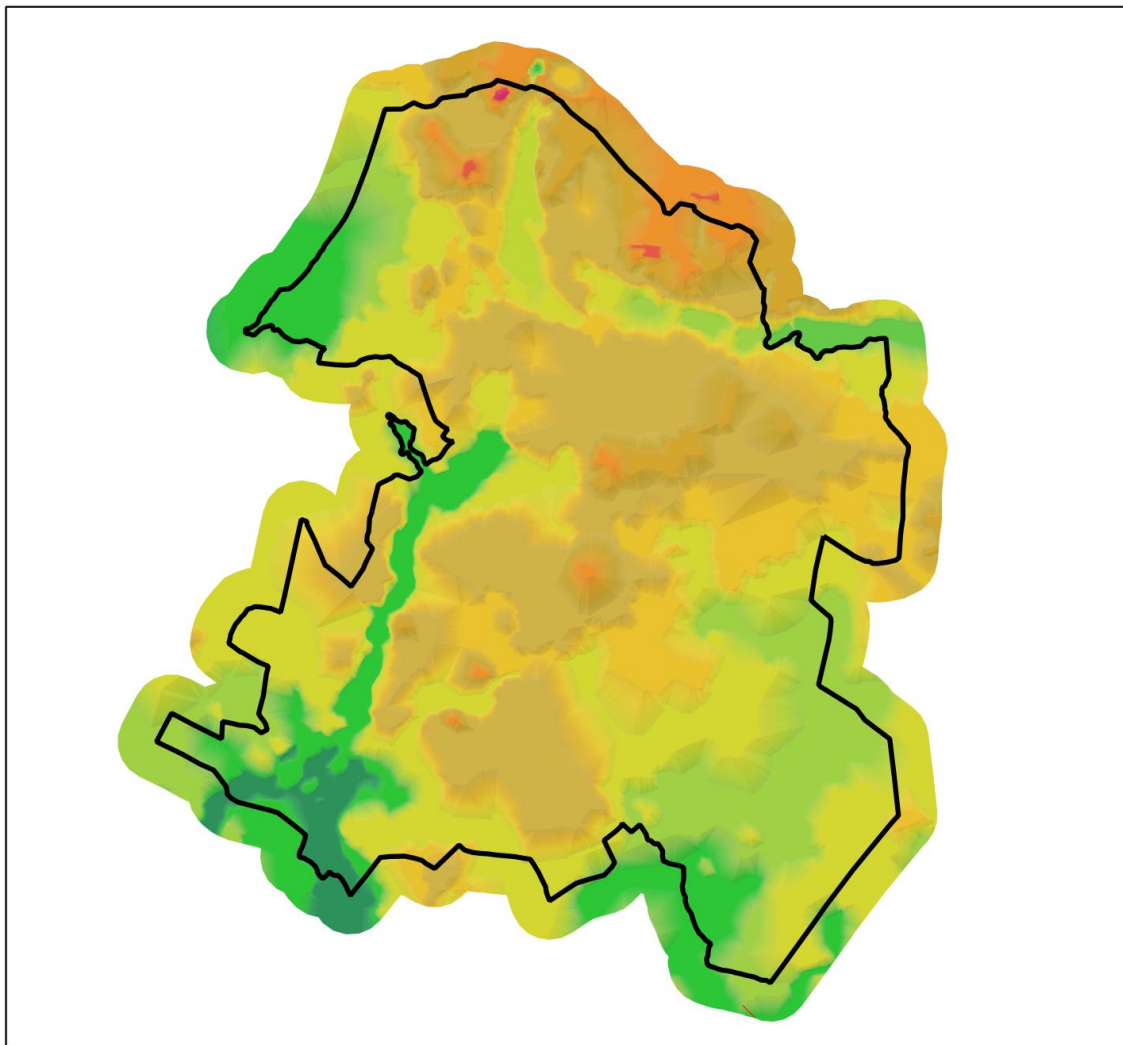
TERENY INWESTYCYJNE GMINY

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Świekatowo wyznaczono stosunkowo niewiele terenów inwestycyjnych (obszarów aktywizacji gospodarczej o charakterze wielofunkcyjnym, na których możliwa jest lokalizacja zabudowy produkcyjnej, rekreacyjnej, usługowej oraz składowo – magazynowej. Jednakże Gmina posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pod funkcje gospodarcze (usługowe) i rekreacyjne co przedstawiono w wykazie zamieszczonym w podrozdziale dotyczącym analizy mpzp. W związku z powyższym obszary te mogą w perspektywie być wykorzystywane jako potencjalne tereny inwestycyjne.

SFERA EKOLOGICZNA

CHARAKTERYSTYKA FIZYCZNOGEOGRAFICZNA

W regionalizacji fizyczno-geograficznej gmina Świekatowo znajduje się w obrębie mezoregionu Wysoczyzny Świeckiej wchodzącego w skład makroregionu Pojezierze Południowopomorskie. Zasadnicza forma rzeźby terenu została ukształtowana podczas wycofywania się lądolodu skandynawskiego pod koniec plejstocenu (późny glacjał) 21 – 14,5 tys. lat temu. Istotne zmiany w ukształtowały się również w całym okresie holocenu.

Cyfrowy model rzeźby terenu gminy

Dzięki tak dynamicznym (w sensie geologicznym) zmianom ukształtowanie terenu obszaru gminy jest zróżnicowane. Występują tu zarówno akumulacyjne jak i erozyjne formy. Są to utwory różnych typów genezy: glacialnej, fluwioglacialnej czy nawet lokalnie fluwialnej i biogenicznej. Obszar gminy ma charakter równiny płaskiej i falistej, lokalnie wyspowo występują tu niewielkie tereny powytopiskowe. Największy z nich obserwuje się na zachód od terenów wsi Zalesie Królewskie. Występują tu także dwie niewielkie doliny rzek: Kręgiel i Potok Młyński. Adaptują one dwa podłużne zagłębienia prawdopodobnie pochodzenia glacialnego lub subglacialnego. Dolina cieku Kręgiel ma przebieg południkowy i jest zlokalizowana równolegle do przebiegu zachodniej granicy gminy, natomiast dolina Potoku Młyńskiego ma charakter równoleżnikowy i znajduje się w północnej części gminy. Może to wskazywać na różny okres powstania tych form.

Rozkład hipsometryczny gminy jest zróżnicowany, choć dominują na jej obszarze tereny o wysokości od 98 do 105m n.p.m. Najniżej położony teren na obszarze gminy to lustro jeziora Piaseczno, które to leży na wysokości 98m n.p.m. Natomiast najwyższym punktem na obszarze analizowanego terenu jest wzniesienie znajdujące się ok. 200m na zachód od drogi Zalesie Królewskie – stacja kolejowa Błądzim (ok. 200m na południe od granicy gminy) o wysokości około 115m n.p.m.

Na sieć hydrograficzną gminy składają się wody płynące i stojące. Obszar gminy Świekatowo jest odwadniany w większości poprzez 3 ciek: Kręgiel, Potok Młyński oraz Strugę Graniczną. Rzeka Kręgiel odwadnia południowo-zachodnią część gminy, Struga Graniczna południowo-wschodnią, a zlewnia Potoku Młyńskiego obejmuje północną część gminy. Obniżenie w północno-zachodniej części gminy jest odwadnianie poprzez Rów Trutnowski. Wody Potoku Młyńskiego są prowadzone do rzeki Wdy. Zasoby wodne pozostałych cieków stanowią elementy zlewni Brdy. Tym samym przez teren gminy przebiega dział wodny II rzędu. Część gminy leżąca w zlewni Brdy podlega pewnym ograniczeniom w zagospodarowaniu, związanym z faktem, że ta zlewnia jest chroniona jako strefa ochronna ujęcia wody dla miasta Bydgoszczy (na rzece Brdzie w Czyżkówku). Na obszarze gminy wg Mapy Podziału Hydrograficznego Polski wyróżniono 8 zbiorników wodnych. Wszystkie one mają charakter jezior przepływowych. Najważniejsze jeziora gminy to Jezioro Świekatowskie, Jezioro Łackie Duże i Małe, Rudzianek, Piaseczno, Zaleskie, Szewieńskie oraz nienazwany zbiornik zlokalizowany na północno-zachód od stacji kolejowej w Świekatowie.

Gmina Świekatowo posiada ubogą szatę roślinną. Wynika to przede wszystkim z faktu, że obszar gminy ma wybitnie antropogeniczny charakter, na który składa się przede wszystkim rolnicze wykorzystanie przestrzeni. Nieliczne lasy znajdują się w okolicach miejscowości Lubania-Lipiny, Lipienica oraz Zalesie Królewskie. W granicach gminy znajdują się także niewielkie fragmenty kompleksów leśnych znajdujących się poza obszarem gminy. Taką sytuację obserwuje się wzdłuż północnej oraz częściowo zachodniej i wschodniej granicy gminy.

OCENA STANU I ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA

Gmina Świekatowo jest wyłączona z obszaru bezpośredniego sąsiedztwa dużych aglomeracji miejskich, co w praktyce eliminuje możliwość wystąpienia większości zagrożeń o charakterze komunalnym i przemysłowym, które to są generowane przez wielkie skupiska ludności i podmiotów gospodarczych. Z tych powodów gmina nie jest obiektem szczegółowego monitoringu z ramienia służb inspekcji ochrony środowiska. Z tego względu brak jest szczegółowych danych i informacji dotyczących zarówno stanu jaki i dynamiki jakości środowiska przyrodniczego gminy.

W aspekcie jakości wód płynących w Gminie Świekatowo nie badany był żaden z cieków. Strumień Kręgiel badany był w 2009 roku na stanowisku badawczym zlokalizowanym na ok. 1 km w miejscowości Nowy Jasinieć, poniżej piętrzenia wód. Badania prowadzone w zakresie monitoringu operacyjnego potwierdziły, że jego wody spełniały warunki dobrego stanu wód w zakresie fizykochemicznym. Porównując dane z badaniami z roku 2008, wody tego cieku utrzymały wymogi dobrego stanu wód w zakresie parametrów fizykochemicznych. Podobny wniosek sformułowano po analizie danych z wcześniejszego pomiaru w 2002 roku. Ponieważ inne ciek znajdujące się w gminie posiadają podobny charakter (obszary źródliskowe i górne odcinki uzupełnione jeziorami przepływowymi) można założyć, że posiadają taki sam lub lepszy stan wód (Kręgiel jest odbiornikiem ścieków dla oczyszczalni komunalnej w Świekatowie).

Przeprowadzany w latach 2007 – 2009 monitoring stanu wód jeziornych objął jedynie Jezioro Zaleskie. Jezioro zostało sklasyfikowane w typie abiotycznym 3b (jezioro niestratyfikowane o współczynniku Schindlera > 2), a jego stan ekologiczny określono jako zły. Był to najgorszy stopień w pięciostopniowej skali oceny stanu ekologicznego jezior. Można założyć, że z racji charakteru gminy, wszystkie jej wody są zagrożone eutrofizacją komunalną i rolniczą.

W aspekcie ochrony jakości powietrza atmosferycznego nie były na terenie gminy prowadzone badania jakości atmosfery. Z tego względu nie można ocenić stanu jakości powietrza atmosferycznego. Ponieważ jednak w gminie i jej najbliższym sąsiedztwie nie działają duże zakłady przemysłowe i nie przebiegają

drogi wysokiej rangi i dużego natężenia ruchu, nie można spodziewać się przekroczeń norm jakościowych powietrza. Pewnym zagrożeniem w tym aspekcie może być tzw. niska emisja małowydolnych systemów grzewczych w gospodarstwach domowych, jednakże z uwagi na rozproszenie osadnictwa na terenie gminy nie przewiduje się istotnego zagrożenia dla środowiska przyrodniczego z tego tytułu.

Z podobnych przyczyn, co wymienione powyżej, również nie odnotowuje się na terenie gminy zagrożenia hałasem w środowisku przyrodniczym. Główne emitery hałasu, czyli przemysł i nasilony transport samochodowy, nie występują tu lub występują w natężeniu nie powodującym niekorzystnego wpływu na środowisko. Stan ten może się zmienić w momencie realizacji na terenie gminy planowanych inwestycji związanych z energetyką wiatrową. Spowoduje to pojawienie się na obszarze gminy nowego, niewystępującego wcześniej wielopunktowego źródła hałasu. Pomimo, iż lokalizacja elektrowni wiatrowych nie powinna spowodować przekroczenia przewidzianych dla hałasu przemysłowego stanów w miejscach zamieszkania, pracujące elektrownie wiatrowe będą zapewne stanowiły źródło specyficznego hałasu (cichy, rytmiczny, monotony). Jest kwestią otwartą jaki będzie miało to wpływ na jakość życia mieszkańców.

W przypadku realizacji inwestycji z zakresu energetyki wiatrowej pojawią się prawdopodobnie (nie są znane parametry siłowni jaki planuje realizować gmina) na terenie gminy dysharmonizujące obecny krajobraz dominanty wysokościowe. Może to być pewne zagrożenie dla stanu krajobrazu gminy Świekatowo oraz jej okolic. Ocena takich inwestycji w zakresie wpływu na percepcję krajobrazu jest subiektywna i może się zasadniczo różnić w zależności obserwatora. Konsekwencją leżącą poza zagadnieniami środowiska przyrodniczego jest spadek wartości gruntów oraz wysoka kolizyjność z funkcją turystyczną, traktowaną jako jedna z szans rozwoju gminy.

OCHRONA PRZYRODY

Obszar gminy Świekatowo charakteryzuje się małym występowaniem form ochrony przyrody. Brak jest tu rozpoznanych interesujących i wartościowych zbiorowisk roślinnych oraz siedlisk zwierząt, w związku z czym obszary prawnie chronione zajmują zaledwie 11,8 ha, co stanowi 0,18% ogólnej powierzchni gminy. Jest to jeden z najniższych wskaźników wśród gmin województwa kujawsko pomorskim. Z istniejących form ochrony, na terenie gminy Świekatowo występują jedynie pomniki przyrody ożywionej (13) i nieożywionej (2) oraz 14 użytków ekologicznych. Na pomniki przyrody składają się głównie dęby szypułkowe, graby (aleja), lipy drobnolistne i buki zwyczajne. Obszary uznane za użytki ekologiczne to śródleśne bagna otoczone drzewami lub krzewami. Ze względu na swoją odmienność środowiskową użytki ekologiczne stanowią ważny element większych ekosystemów, dając schronienie różnym gatunkom zwierząt i wzmacniając odporność środowiskową ekosystemu gminy.

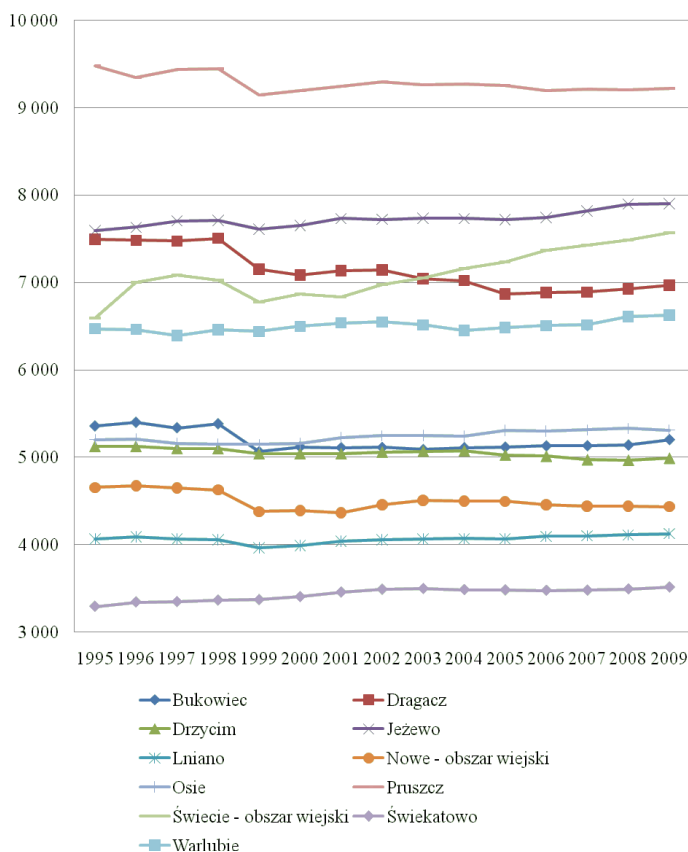
SFERA SPOŁECZNA

PROCESY I STRUKTURY DEMOGRAFICZNE

Zmiany liczby mieszkańców

Gmina Świekatowo charakteryzuje się bardzo małą dynamiką zmian liczby ludności. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się powolny wzrost, jednakże jego natężenie jest bardzo małe. W 1995 roku gmina notowała najniższą liczbę mieszkańców, która wynosiła poniżej 3300 osób. Kolejne osiem lat stanowiło systematyczny coroczny wzrost. W latach 2004-2006 zanotowano niewielki spadek, zaś w ostatnich trzech latach zaobserwowano tendencję wzrostową. W stosunku do roku wyjściowego, który dla potrzeb analizy wyznaczono na 1995, liczba ludności w odniesieniu do 2009 roku wzrosła o 220 osób, czyli o 6,3% najniższego stanu. W roku 2009 ludność gminy Świekatowo wynosiła 3513 osób, co lokowało gminę wśród najmniejszych jednostek na terenie województwa. Wprawdzie liczba gmin, w których ludność jest mało liczna nie jest w kujawsko-pomorskim mała, ale gminy te w zdecydowanej

większości znajdują się we wschodniej części regionu, gdzie przeciętna powierzchnia gmin jest mniejsza. W części zachodniej, gminy są zazwyczaj znacząco większe – nawet uwzględniając tylko ludność wiejską, liczą najczęściej 5-7 tys. osób, a biorąc pod uwagę fakt, że dużą część stanowią gminy miejsko-wiejskie, to ludność gmin często przekracza 10 tys. osób.

Porównanie zmian liczby ludności na obszarach wiejskich powiatu świeckiego

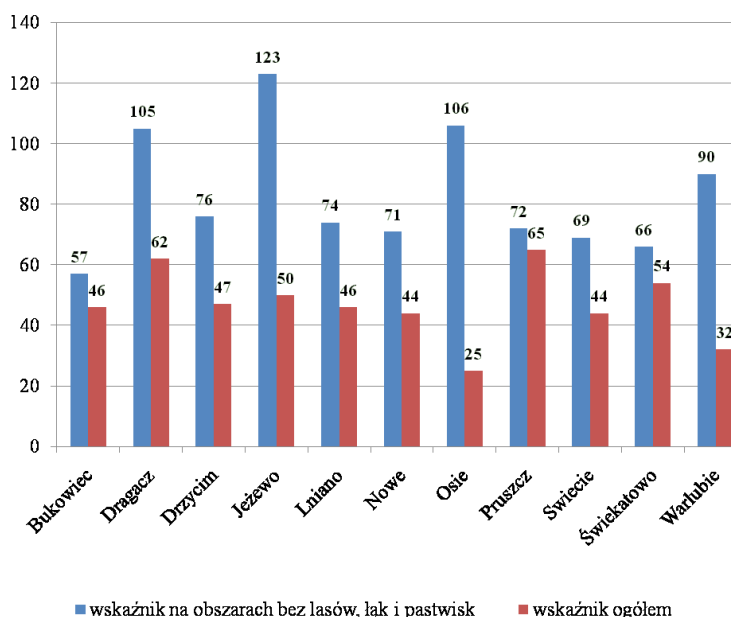
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W części zachodniej to właśnie analizowana gmina liczy najmniej mieszkańców (jeśli uwzględni się tylko ludność wiejską, mniej mieszkańców liczy także miejsko-wiejska gmina Solec Kujawski², ale nie może być ona, ze względu na swój charakter, porównywana z typowymi obszarami wiejskimi). Sąsiednie gminy, w powiatach świeckim oraz tucholskim, pomimo, że często także należą do jednostek niewielkich, liczą jednak więcej, niekiedy nawet wyraźnie więcej, mieszkańców. W porównaniu z innymi obszarami wiejskimi powiatu gmina wykazuje umiarkowanie korzystne uwarunkowania. W powiecie zdecydowanie wyróżnia się gmina Świecie, gdzie na obszarach wiejskich w okresie 1995-2009 zanotowano ponad 13% przyrost zaludnienia. Jest to wynik pomyślnego w ostatnich latach rozwoju miasta i powstawania załączków jego strefy podmiejskiej. Wyższy przyrost od notowanego w gminie Świekatowo, zanotowała chociażby gmina Jeżewo, a tylko minimalnie wyższy – Warlubie i Osie. Pozostałe 5 gmin nie tylko notuje wskaźniki gorsze, niż gmina Świekatowo, ale dodatkowo w okresie 1995-2009 zanotowały spadek liczby mieszkańców – w gminie Dragacz przekroczył on 7% stanu z roku 1995.

Oceniając wpływ liczby ludności na możliwości rozwoju gminy, należy zwrócić uwagę na następujące uwarunkowania:

² Gmina miejsko-wiejska Solec Kujawski łącznie liczy 16,4 tys. mieszkańców, ale na obszarach wiejskich – tylko 1,1 tys.

- mała liczba mieszkańców jest uwarunkowaniem mniej korzystnym, gdyż wiąże się ze stosunkowo małym popytem – istotnym dla rozwoju handlu, usług, miejsc pracy, inwestycji komunalnych związanych z obsługą mieszkańców,
- na obszarach wiejskich duży wzrost liczby mieszkańców ma miejsce praktycznie wyłącznie w obszarach podmiejskich największych miast – obszary tradycyjnie rolnicze najczęściej stagnują lub nawet wyludniają się – w tym kontekście nierealne byłoby założenie, że liczba ludności gminy może się znacząco zwiększyć, a już sam fakt utrzymywania, a nawet powolnego wzrostu, jest uwarunkowaniem pozytywnym.

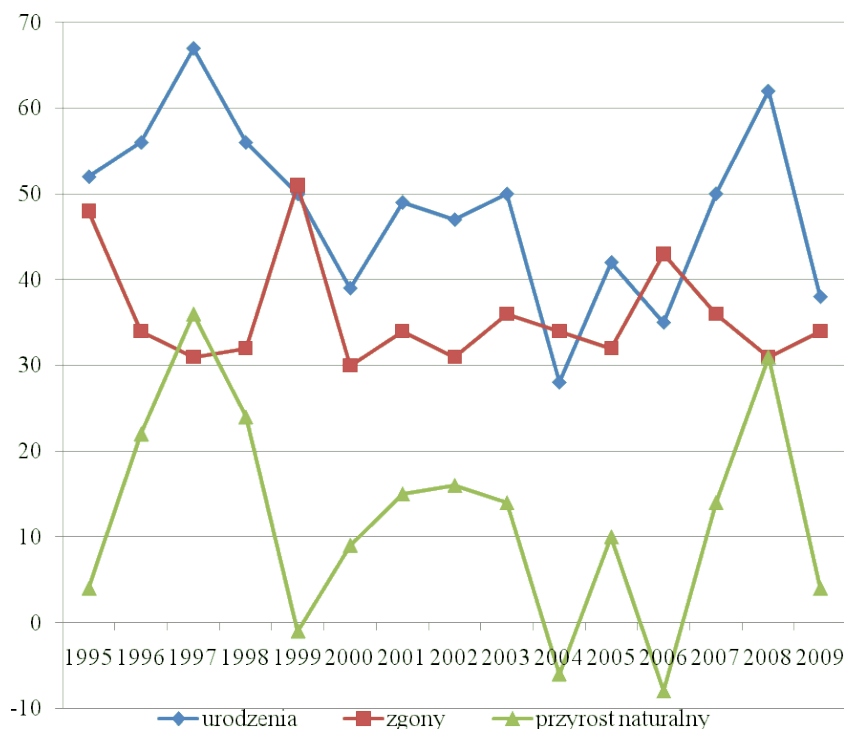

Porównanie wskaźników gęstości zaludnienia na obszarach wiejskich powiatu świeckiego (liczba osób/km²)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ruch naturalny

Od początku lat 90-tych gmina Świekatowo charakteryzowała się utrzymywaniem zbliżonej liczby urodzeń i wzrastającej liczby zgonów. Rocznie na terenie gminy rodziło się od 44 do 58 dzieci, co dawało wskaźnik na 1000 mieszkańców rzędu 13,3 – 17,4. Liczba zgonów w pierwszych 4 latach badanego okresu zawierała się w przedziale 26 – 35 (8,2 do 10,6 na 1000 mieszkańców). Od kilku lat, podobnie jak w innych gminach, także na obszarze gminy Świekatowo obserwuje się poprawę wskaźnika przyrostu naturalnego. Pozytywny trend spowodowany jest zwiększającą się liczbą urodzeń, ponieważ liczba zgonów utrzymuje się na bardzo zbliżonym poziomie. W tym miejscu należy zaznaczyć, że liczba ludności w gminie stagnuje lub nieznacznie zwiększa się co w konsekwencji przekłada się na poprawę wskaźnika zgonów odniesionego do liczby mieszkańców. W okresie 1995 – 2003 przeciętna roczna liczba wynosiła 52 urodzenia. Kolejne trzy lata to dalsze spadki (nawet poniżej 30 w roku 2004. W tym kontekście 50 urodzeń w roku 2007 i 62 w 2008 stanowi wyraźną poprawę.

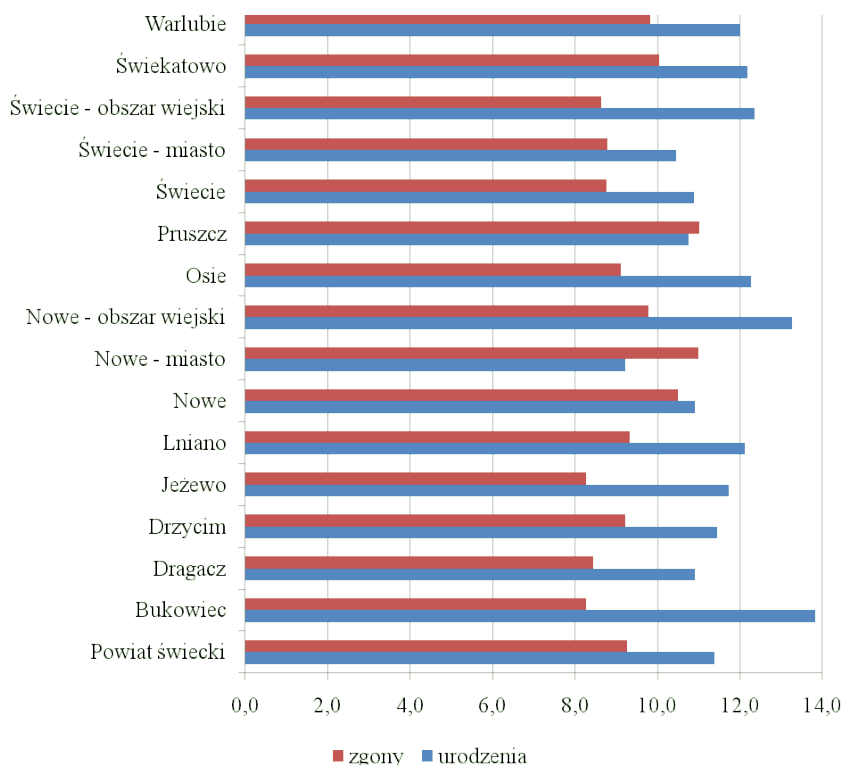
Ruch naturalny na terenie gminy (liczba urodzeń, zgonów i przyrost naturalny)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba zgonów podlega corocznie nieco mniejszym wahaniom niż liczba urodzeń, jednak przy tak małej liczbie ludności, wartości coroczne przyjmują przypadkowe wartości. Dla pełniejszej analizy znacznie bardziej reprezentatywne są średnie kilkuletnie, które dla ostatnich 9 lat wynoszą 34 zgony rocznie. Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń ulega ciągłym wahaniom. W okresie 1996 – 1998 oraz w roku 2008 wartości przyrostu wyniosły powyżej 20. Wartości ujemne przypadły na rok: 1999, 2004 oraz 2006. Wartości przyrostu naturalnego – bez względu czy są dodatnie, czy ujemne, przyjmują w ostatnich latach wielkości tylko symboliczne i nie mogą realnie wpływać na kształtowanie liczby mieszkańców gminy.

Na tle innych obszarów wiejskich powiatu, gmina wykazuje wartości typowe – przeciętne, lokujące ją w środku stawki. Wskaźnik liczby urodzeń odniesiony do liczby mieszkańców wyniósł w okresie 2006 – 2009 w gminie Świekatowo, przeciętnie 12,2/1000 mk. Wprawdzie w gminie Bukowiec i na obszarach wiejskich gminy Nowe notowano wówczas wartość 13,8 oraz 13,3 ale jednocześnie w gminach Pruszcz i Dragacz notowano wartości poniżej 11.

Wskaźnik zgonów – wynoszący średnio 10/1000 jest typowy. Na obszarach wiejskich powiatu wyróżniają się gminy Jeżewo i Bukowiec z niezwykle niskim wskaźnikiem wynoszącym 8,3/1000 ale większość gmin przyjmuje wartość ok. 8,8 – 9,3 zaś Pruszcz – aż 11. Wskaźnik przyrostu naturalnego wynosi więc 2,2/1000 mk. Na terenie powiatu spotyka się zarówno gminy z ujemnym wskaźnikiem jak Pruszcz (-0,3/1000) jak i z dosyć wysokim przyrostem (Bukowiec 5,5/1000), większość gmin notuje jednak wartość porównywalną do notowanej w Świekatowie.

Porównanie wskaźników ruchu naturalnego w powiecie świeckim (liczba urodzeń i zgonów na 1000 mk – średnia wieloletnia za okres 2006 – 2009)

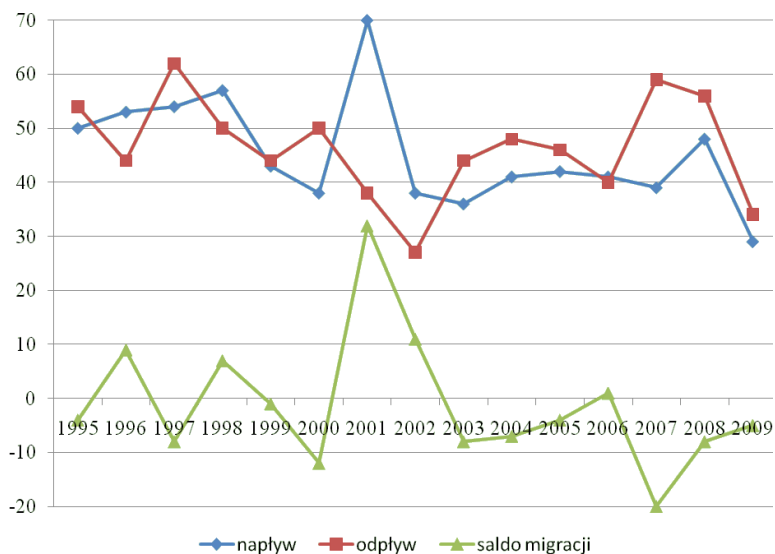
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ruch migracyjny

Gmina Świekatowo charakteryzuje się wieloletnim ujemnym saldem migracji. W ostatnich latach różnica pomiędzy napływem a odpływem migracyjnym ulega sukcesywnemu zmniejszeniu. Na przestrzeni analizowanych 15 lat coraz częściej występują lata gdy napływ ludności przeważa.

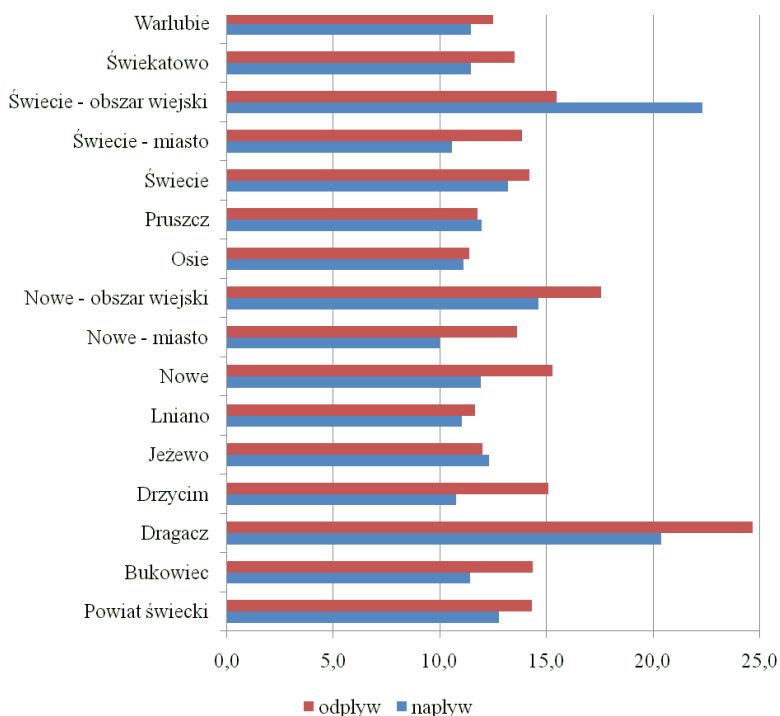
Między 1995, a 2009 rokiem na terenie gminy osiedliło się łącznie 679 osób, a opuściło badany obszar – 696 osób, a więc ujemne saldo migracji wyniosło 17 osób. Dla ostatnich 9 lat (2001 – 2009) wartości te wynoszą odpowiednio: 384 napływ i 392 odpływ, a więc ujemne saldo migracji jest ponad dwukrotnie niższe w porównaniu z badanym wyżej wieloleciem (1995 – 2009) i wynosi tylko 8 osób.

Wskaźniki migracji odniesione do liczby ludności (a więc w przeliczeniu na 1000 mk) są w gminie Świekatowo niskie. Napływ migracyjny wynosi przeciętnie (dla ostatnich 5 lat) - 11,5/1000 mk. Wprawdzie gminy Drzycim i Lniano notują wskaźniki niższe lub równe od 11, ale większość gmin – nieco wyższe, a obszary wiejskie gminy Świecie i gmina Dragacz zdecydowanie wyróżniają się, przyjmując wskaźniki znacznie wyższe od pozostałych gmin (22,3 oraz 20,4). Wskaźnik odpływu, który dla analizowanego terenu wynosi 13,5 jest obok gmin: Osie (11,4), Lniano (11,6), Pruszcz (11,8), Jezewo (12,0) i Warlubie (12,5) najniższy w powiecie świeckim.

Ruch migracyjny na terenie gminy Świekatowo (zameldowania i wymeldowania na terenie gminy oraz wielkość salda migracji)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Porównanie wskaźników ruchu migracyjnego w powiecie Świeckim (napływ i odpływ na 1000 mk – średnia wieloletnia za okres 2006 – 2009)

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Większość gmin notuje tu wskaźniki ponad 14, a nawet zdecydowanie ponad 15. Gmina Dragacz notująca bardzo duży napływ, notuje jednocześnie najwyższy odpływ. Wskaźnik wynosi aż 24,7. W gminie Świekatowo notuje się więc specyficzną sytuację – stosunkowo mało osób jest skłonnych osiedlić się na jej terenie, ale jednocześnie mało osób ją opuszcza.

Wieloletnie saldo migracji (obliczone dla ostatnich lat) przyjmuje wartość ujemną i wynosi -2,1/1000 mk. Jest to wartość bezwzględnie dość niska – nie mająca większego wpływu na liczbę ludności w gminie.

Ujemne saldo migracji jest typowe dla obszarów wiejskich – w gminach o typowo rolniczym charakterze praktycznie zawsze w okresie kilkuletnim przeważa odpływ, przy czym zazwyczaj przyjmuje on dużo mniej korzystny charakter, niż w gminie Świekatowo. W innych gminach powiatu spotyka się sytuację zróżnicowaną – najkorzystniejsze saldo notują obszary wiejskie gminy Świecie – aż 6,8 i jest to niewątpliwie pozytywne uwarunkowanie, a najgorsze – gminy Dragacz i Drzycim – równo -4,3/1000 – jest to już zauważalna utrata ludności, która w dłuższym okresie będzie się zaznaczać.

Z analizy długoletnich tendencji migracyjnych wynika, iż gmina cechuje się dużym stopniem zasiedlenia społeczeństwa, czyli stosunkowo małym uczestnictwem w migracjach. Tzw. wskaźnik obrotu migracji, uwzględniający wszystkie osoby uczestniczące w migracjach (zarówno napływające na teren gminy, jak też ją opuszczające), należał w gminie zawsze do jednych z niższych w powiecie, a średnia z ostatnich 5 lat potwierdza tylko powyższe tendencje.

Struktury ludności

W 2009 roku gminę Świekatowo zamieszkiwało 1738 kobiet i 1775 mężczyzn, przewaga liczby mężczyzn wyniosła więc 37 osób. W związku z powyższym wskaźnik feminizacji określający liczbę kobiet na 100 mężczyzn wyniósł 98 i był jednym z najniższych na obszarach wiejskich powiatu świeckiego.

Tabela 6. Ludność gminy według płci i grup wiekowych oraz wskaźnik feminizacji (2009 r.)

Grupa wiekowa	Ludność ogółem	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	Wskaźnik feminizacji	Przewaga liczby mężczyzn	Przewaga liczby kobiet
ogółem	3 513	1 775	1 738	98	37	
grupa 15-39 lat	1 335	687	648	94	39	
0-4	209	104	105	101		1
5-9	200	114	86	75	28	
10-14	278	138	140	101		2
15-19	267	140	127	91	13	
20-24	288	144	144	100		
25-29	271	130	141	108		11
30-34	249	134	115	86	19	
35-39	260	139	121	87	18	
40-44	243	134	109	81	25	
45-49	215	112	103	92	9	
50-54	249	138	111	80	27	
55-59	220	112	108	96	4	
60-64	170	76	94	124		18
65-69	90	44	46	105		2
70-74	106	43	63	147		20
75-79	92	36	56	156		20
80-84	69	21	48	229		27
85 i więcej	37	16	21	131		5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Podkreślić należy, że pomimo, iż powiat świecki notuje na tle innych części województwa (gdzie wciąż zaobserwować można problem „żony dla rolnika”), korzystne wskaźniki feminizacji, a średni wskaźnik dla obszarów wiejskich wynosi tu 101, to wartość notowana w gminie Świekatowo nie jest aż tak wyraźnie niekorzystna. W powiecie aż cztery gminy notują wskaźnik niższy od 100, w tym gmina Nowe na obszarach wiejskich tylko 93.

Wskaźnik feminizacji jest silnie zróżnicowany według grup wiekowych. Tradycyjnie najwyższy (w związku z podwyższoną śmiertelnością mężczyzn i krótszym przeciętnym trwaniem życia) notuje się w starszych

grupach. W grupie osób liczących ponad 70 lat kobiety przeważają już zdecydowanie. Wśród grupy (80 – 85 lat) kobiet jest ponad dwukrotnie więcej niż mężczyzn.

Tabela 7. Porównanie wskaźnika feminizacji w gminach powiatu świeckiego

Jednostka	Wskaźnik ogółem	Wskaźnik dla grupy wiekowej 15-39
Powiat świecki	104	97
Bukowiec	102	97
Dragacz	99	96
Drzycim	99	94
Jeżewo	100	92
Lniano	105	103
Nowe	101	90
Nowe - miasto	108	94
Nowe - obszar wiejski	93	85
Osie	101	99
Pruszcz	105	100
Świecie	110	99
Świecie - miasto	111	97
Świecie - obszar wiejski	106	106
Świekatowo	98	94
Warlubie	103	97
Obszary wiejskie województwa	100	94

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dla rozwoju demograficznego największe znaczenie ma wskaźnik w grupach wiekowych od 15 do 40 roku życia, w których zawiera się najwięcej małżeństw oraz rodzi najwięcej dzieci. Sytuację notowaną w gminie można uznać za obiektywnie niekorzystną, a na tle gmin powiatu jako jedną z gorszych (obok gmin: Nowe, Jeżewo czy Drzycim). Łączny wskaźnik dla tej grupy wynosi 94, przy średniej dla obszarów wiejskich powiatu równej 97. Dla porównania, na tle obszarów wiejskich województwa kujawsko – pomorskiego wskaźnik ogółem i dla grupy wiekowej 15-39 w gminie Świekatowo jest niemal identyczny.

Struktura wieku mieszkańców gminy jest bardzo zbliżona do obserwowanej w pozostałych gminach powiatu. Obszary wiejskie powiatu nie są pod tym względem silnie zróżnicowane i praktycznie wszystkie prezentują podobne wskaźniki. Na tle wartości średnich dla obszarów wiejskich województwa, powiat świecki zaznacza się nieco większym udziałem grupy produkcyjnej, przy minimalnie mniejszym udziale grupy przedprodukcyjnej i najczęściej nieco większym udziale grupy poprodukcyjnej. Społeczeństwo powiatu wykazuje tu struktury jak najbardziej typowe. W gminie w roku 2009 było 828 osób w wieku przedprodukcyjnym (stanowili 23,6% ogółu), 2197 osoby w wieku produkcyjnym (62,5%) i 488 osób w grupie poprodukcyjnej (13,9%).

Tabela 8. Porównanie udziałów ekonomicznych grup wiekowych w gminach powiatu świeckiego (2009 r.)

Jednostka	Grupa przedprodukcyjna	Grupa produkcyjna	Grupa poprodukcyjna
Powiat świecki	21,0	65,0	14,0
Bukowiec	22,8	64,4	12,7
Dragacz	20,7	66,6	12,6
Drzycim	22,4	64,3	13,3
Jeżewo	21,4	65,4	13,2
Lniano	22,9	63,8	13,3
Nowe	19,7	64,5	15,8
Nowe - miasto	17,7	65,0	17,3
Nowe - obszar wiejski	22,3	63,9	13,8

Osie	22,1	64,0	13,9
Pruszcz	21,5	64,6	13,9
Świecie	19,9	65,6	14,5
Świecie - miasto	18,7	66,3	15,0
Świecie - obszar wiejski	23,8	63,3	12,9
Świekatowo	23,6	62,5	13,9
Warlubie	22,7	64,8	12,5
Obszary wiejskie województwa	22,6	63,7	13,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 9. Zmiany liczebności i udziałów ekonomicznych grup wiekowych w gminie Świekatowo

Rok	Grupa przedprod.	Grupa produkcyjna	Grupa poproduk.	Grupa przedprod.	Grupa produkcyjna	Grupa poprodukcyjna
	liczba			udział (% ogółu)		
1995	1 010	1 844	439	30,7	56,0	13,3
2000	984	1 941	478	28,9	57,0	14,0
2005	904	2 119	458	26,0	60,9	13,2
2009	828	2 197	488	23,6	62,5	13,9
zmiana 1995-2009 (osoby)	-182	353	49			
zmiana jako % stanu z 1995	-18,0	19,1	11,2			

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Gmina Świekatowo, podobnie jak inne obszary, podlega przyspieszonym procesom starzenia. Porównanie danych za okres 1995 – 2009 pokazuje bardzo duże zmiany w strukturze wieku, które zaszły w tak krótkim okresie. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się w ciągu zaledwie 15 lat o 182 osoby, a więc o 18% stanu pierwotnego. Udział grupy przedprodukcyjnej zmalał z 30,7% do 23,6% ogółu ludności. Grupa produkcyjna wzrosła o 353 osoby (a więc o 19% stanu z 1995 roku) a jej udział w ogólnej liczbie ludności wzrósł z 56% do 62,5%. Proces starzenia znajduje się obecnie w fazie, gdy nie wzrasta jeszcze liczba ludności starszej (będzie to kolejna faza, gdy bardzo liczne roczniki grupy produkcyjnej zaczną wchodzić w wiek poprodukcyjny). Grupa poprodukcyjna utrzymuje swą liczebność na poziomie ok. 488 osób, a więc stanowi blisko 14% ogółu. Zmiany liczebności grup wiekowych stanowią niezwykle ważne uwarunkowanie rozwoju, gdyż ściśle wiążą się z realizacją zadań własnych – różne ich rodzaje adresowane są do różnych grup wiekowych. Należy zakładać, że w kolejnych latach znaczenie tych procesów dla rozwoju gminy będzie miało pierwszorzędny charakter i będzie determinować kierunki rozwoju.

Prognoza rozwoju demograficznego ludności gminy

Przeprowadzona analiza ruchu naturalnego i migracyjnego oraz struktur ludności, pozwala na opracowanie prognozy rozwoju ludności gminy. Na terenie gminy Świekatowo najważniejsze przesłanki kierunków rozwoju demograficznego są następujące:

- Ze względu na małą liczbę mieszkańców, wiele procesów demograficznych w gminie cechuje się przypadkowością przebiegu i nie jest możliwe jednoznaczne określenie tendencji rozwojowych.
- Przyjmuje się, że ruchy migracyjne nie będą miały zbyt dużego wpływu na kształtowanie liczby ludności, ponieważ bezwzględne saldo będzie małe – prawdopodobnie w okresie wieloletnim będzie ujemne, ale o niewielkich wartościach.
- Zakłada się wzrost liczby urodzeń, przy utrzymywaniu jeszcze przez okres około dekady relatywnie niskich wskaźników zgonów. W kolejnych latach poziom zgonów będzie wyższy.

- Ogólna liczba mieszkańców będzie zbliżona do obecnej – zakłada się możliwość niewielkich fluktuacji, ale w okresie dekady nie należy spodziewać się zmian większych niż +/- 150 osób. W roku 2020 prawdopodobna liczba mieszkańców gminy wyniesie około 3,4 – 3,6 tys. osób. Infrastrukturę obsługi ludności w gminie (w szczególności w ośrodku gminnym) należy dostosować do możliwości obsługi takiej liczby mieszkańców.
- Istotne zmiany zajdą w zakresie struktur wieku – przewidywane kierunki rozwoju przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Prognoza rozwoju poszczególnych grup wiekowych (prognoza dla lat 2014-2024)

Grupa wiekowa	Stan obecny	Rok 2014	Rok 2019	Rok 2024
Wiek przedszkolny	142	110-130	110-120	100-110
Wiek szkoły podstawowej	284	230	250-270	220-240
Wiek gimnazjum	171	125	100-120	110-140
Zapotrzebowanie na szkoły ponadgimnazjalne generowane przez gminę	151	180	120-140	110-130
Wiek produkcyjny	2291	2400	2400	2350

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Przewidywane dla poszczególnych grup wiekowych zmiany liczebności, implikują następujące problemy:

- W dalszym stopniu utrzymywać się będzie wysoka liczebność grupy produkcyjnej. Należy więc uwzględniać duże zapotrzebowanie na pracę i dosyć wysoki trwały poziom bezrobocia.
- Przewiduje się utrzymywanie wysokiego zapotrzebowania na usługi przedszkolne.
- Przewiduje się spadek liczebności grupy uczęszczającej do szkoły podstawowej. Być może pojawi się problem optymalizacji sieci szkół.
- Przewiduje się znaczący spadek liczebności grupy uczęszczającej do gimnazjum. Pod koniec II dekady liczba uczniów w wieku gimnazjalnym spadnie przejściowo nawet poniżej 100, poza tym utrzymywać się będzie na poziomie 100-120, a nieznacznie wrośnie dopiero w kolejnej 5-latce.
- Szansą na zwiększenie liczby dzieci i młodzieży jest napływ migracyjny, w którym najczęściej uczestniczą młode rodziny z małymi dziećmi lub dopiero spodziewające się potomstwa. Podane w prognozie szacunki mogą być nieznacznie korzystniejsze w przypadku zwiększania liczby ludności gminy.
- Obserwowany będzie sukcesywny silny wzrost liczebności grup starszych. Należy dążyć do rozwoju usług skierowanych do starszych grup wiekowych oraz rozwoju działalności z zakresu opieki zdrowotnej i socjalnej ukierunkowanej do tej grupy. Niezbędna jest likwidacja barier architektonicznych oraz tworzenie łatwo dostępnej komunikacji publicznej.

JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Uwarunkowania rozwoju wynikające ze stanu sieci osadniczej

Sieć osadniczą gminy tworzy 9 miejscowości wchodzących w skład 9 sołectw. W przypadku Świekatowa sołectwa składają się wyłącznie z jednej miejscowości. Liczba mieszkańców jednostek osadniczych jest wyraźnie zróżnicowana i zawiera się w przedziale od 85 do ponad 1350, z czego największa miejscowość (Świekatowo) jest blisko 16-krotnie większa od najmniejszej – Lipienicy.

Tabela 11. Zmiany liczby ludności miejscowości w okresie 1999-2010

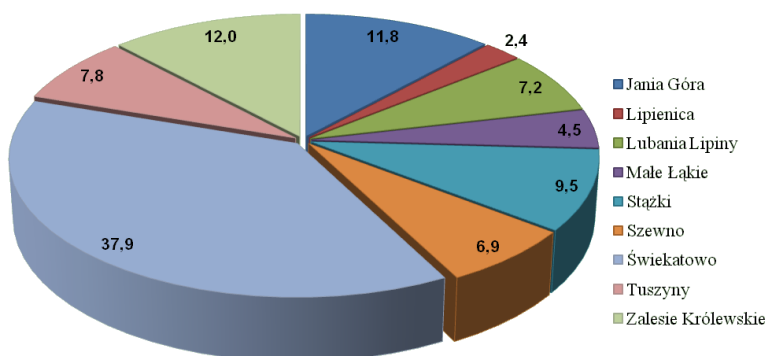
Miejscowość	Ludność 1999	Ludność 2010	Zmiana (osoby)	Zmiana (%)
Jania Góra	406	423	17	4,2
Lipienica	85	85	0	0,0
Lubania-Lipiny	285	256	-29	-10,2
Małe Łąkie	164	161	-3	-1,8
Stążki	356	338	-18	-5,1
Szewno	265	247	-18	-6,8
Świekatowo	1209	1352	143	11,8

Tuszyny	288	280	-8	-2,8
Zalesie Królewskie	431	429	-2	-0,5
razem	3489	3571	82	2,4

Zródło: Dane Urzędu Gminy w Świekatowie

W sieci osadniczej gminy zaznacza się dominacja wsi gminnej – Świekatowo, która skupia prawie 38% ogółu ludności. Kolejne wsie (Zalesie Królewskie oraz Jania Góra) są ponad trzykrotnie mniejsze i wyraźnie przewyższają kolejną kategorię wielkościową tworzoną przez wsie liczące poniżej 400 mieszkańców – tj. Lipienicę, Lubania-Lipiny, Małe Łąkie, Stążki, Szewno i Tuszyny. Wymienione 6 miejscowości skupia nieco ponad 1/3 ludności gminy.

Liczba 200-250 mieszkańców jest niekiedy uznawana za graniczną wielkość, powyżej której dana miejscowość uznawana jest za rozwojową, tzn. w której istnieją przesłanki, iż liczba mieszkańców będzie wzrastać lub utrzymywać się na zbliżonym poziomie. Tym samym, są to wystarczająco duże skupiska ludności, iż uzasadniony jest rozwój zagospodarowania służącego podnoszeniu jakości życia. Spośród analizowanych miejscowości (oprócz Świekatowa gdzie zmiana w okresie 1999-2009 wyniosła blisko 12%), żadna wieś nie zanotowała wzrostu liczby mieszkańców w okresie ostatnich 10 lat. Zatem miejscowości nie spełniają kryterium uznania ich za rozwojowe. Wsie liczące poniżej 400 osób koncentrują 62% ogółu mieszkańców. W tej grupie jest jedna wieś bardzo mała – Lipienica licząca poniżej 90 mieszkańców.

Udział miejscowości w liczbie mieszkańców Gminy Świekatowo (w %)

Zródło: Dane Urzędu Gminy w Świekatowie

Duża liczba ludności w miejscowościach jest korzystnym uwarunkowaniem rozwoju, ponieważ ułatwia realizację zadań własnych gminy z zakresu rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej, a więc pośrednio koncentracja zaludnienia w dużych skupiskach przyczynia się do poprawy warunków życia ich mieszkańców. Duże skupiska ludności uzasadniają społecznie i ekonomicznie rozwój infrastruktury technicznej (np. realizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej) oraz społecznej (np. lokalizację szkoły, przedszkola, itp.). Są jednocześnie korzystnym czynnikiem dla rozwoju przedsiębiorczości, ponieważ stanowią koncentrację miejsc pracy i zwiększają popyt na świadczone usługi lub oferowane towary. W tym kontekście pozytywne jest koncentrowanie tak dużej części ludności przez wieś gminną. W skali województwa wieś Świekatowo zalicza się do miejscowości dużych. Wprawdzie w zachodniej części

kujawsko-pomorskiego (w tym – na terenie powiatu świeckiego) największe wsie liczą ponad 2 tys. mieszkańców, jednak skupienie ponad 1,35 tys. mieszkańców jest już wyróżniającą się miejscowością. Także wsie Zalesie Królewskie i Jania Góra znacznie (ponad dwukrotnie) przekraczają średnią wielkość miejscowości wiejskiej w województwie (wynosi ona ok. 220 mieszkańców) i zaliczają się do wsi o wyróżniającej się liczbie ludności. Porównanie zmian liczby ludności w okresie 1999-2010 wskazuje, że największe miejscowości zanotowały stosunkowo niewielkie zmiany – mieszczące się w granicach od 4,2 do -0,5%. Liczba mieszkańców Świekatowa wzrosła bardzo wyraźnie, o 143 osoby, tj. blisko 12%. Największe spadki zanotowały wsie: Lubania-Lipiny (o 29 osób, czyli ponad 10%), Szewno (o 18 osób, czyli prawie 7%) oraz Stażki (o 18%, czyli 5%). Poza wsią Lubania-Lipiny, żadna miejscowość nie zanotowała niepokojącego spadku zaludnienia.

Szkolnictwo podstawowe oraz gimnazjalne

Na terenie gminy funkcjonują 2 szkoły podstawowe, w Świekatowie i Tuszynach. Największą z placówek oświatowych jest szkoła w Świekatowie, o teoretycznej pojemności (zdolności obsługi młodzieży) na poziomie 320 uczniów – jest wykorzystywana w 71%. Szkoła w Tuszynach ma pojemność maksymalną wynoszącą 100 uczniów i jest wykorzystywana w 57 %. Na tle innych wiejskich szkół województwa, pod względem ilości uczniów placówkę w Świekatowie zaliczyć należy do kategorii większych, natomiast SP w Tuszynach – do małych. W Świekatowie działa jedyne w gminie gimnazjum, do którego uczęszcza aktualnie 180 uczniów co przy teoretycznie maksymalnej zdolności obsługi gimnazjalistów na poziomie 220 – 250 stanowi 72% możliwości lokalowych.

Tabela 12. Obsługa miejscowości przez szkoły podstawowe

Szkoła	Obsługiwane miejscowości
Świekatowo	Jania Góra Lipienica Lubania – Lipiny Małe Łąkie Świekatowo Zalesie Królewskie
Tuszyny	Tuszyny Stażki Szewno

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Świekatowie

We wszystkich szkołach podstawowych naucza się języka angielskiego, dodatkowo w SP Świekatowo – języka rosyjskiego. W gimnazjum w Świekatowie języki obce, których możliwością nauki objęci są gimnazjaliści to prócz angielskiego również francuski i rosyjski. We wszystkich placówkach oświatowych w gminie Świekatowo, wyposażenie pracowni komputerowych w sprzęt ocenia się jako dobry. Istnieje zaś potrzeba zakupu dodatkowych pakietów oprogramowania niezbędnego do celów dydaktycznych. Szkoły w gminie prowadzą wiele zajęć pozalekcyjnych, finansowanych ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Na bardzo dobrym poziomie znajduje się wyposażenie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Świekatowie w zakresie infrastruktury sportowej – wspólna sala gimnastyczna. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie placówki edukacyjnej zlokalizowany jest kompleks boisk typu „Orlik” z możliwością pełnego wykorzystania zainstalowanej infrastruktury. W bliskim sąsiedztwie szkoły znajduje się stadion sportowy z bieżnią tartanową i boiskiem treningowym – również z możliwością wykorzystania przez młodzież szkolną.

Placówka oświatowa w Świekatowie znajduje się w stosunkowo dobrym stanie technicznym, aczkolwiek niektóre elementy budynku wymagają zabiegów remontowych i modernizacyjnych:

- wymiana pokrycia dachowego budynku,
- termomodernizacja (docieplenie ścian - elewacji, wymiana 60% stolarki okiennej),

- modernizacja kotłowni z uwagi na częste awarie kotła na biomasę – wymiana urządzenia,
- przeprowadzenie remontów pomieszczeń – prace związane z wymianą posadzek, ułożeniem nowych wykładzin w salach dydaktycznych, remontem i doposażeniem szatni, remontem toalet, remontem klatek schodowych
- rozbudowa oświetlenia zewnętrznego i monitoringu szkolnego na salę gimnastyczną oraz boiska
- rozbudowa parkingu dla pracowników szkół i urzędu.

Ponadto do wymiany kwalifikuje się wyposażenie niektórych klas – zwłaszcza ławki szkolne i krzesła.

Na terenie gminy dobrze funkcjonuje system dowozu uczniów do szkół podstawowych i gimnazjum. Przewozy młodzieży szkolnej realizowane są na dwa sposoby. Pierwszy z nich stanowi dowóz własnym autobusem szkolnym, zaś drugi odbywa się przy pomocy wynajętego autobusu – charakter usługowy. Należy zaznaczyć, iż organizacja dowozu uczniów winna być maksymalnie dostosowana do godzin rozpoczynania i kończenia nauki przez poszczególne klasy (oddziały), aby do minimum ograniczyć uciążliwość związaną z oczekiwaniem przez młodzież na rozpoczęcie zajęć lekcyjnych i analogicznie ich zakończenie.

Opieka przedszkolna

Gmina obsługiwana jest przez oddziały przedszkolne przy szkołach w Świekatowie i Tuszynach. Maksymalna pojemność (możliwość obsługi) wynosi 65 dzieci i aktualnie ma miejsce pełne jej wykorzystanie. Przedszkole w Świekatowie powstało w 1988 roku. Po 5 latach funkcjonowania placówkę przekształcono w Oddziały Przedszkolne przy Szkołach Podstawowych. Dzięki staraniom personelu forma organizacyjna nie odbiega od typowej placówki przedszkolnej. W roku 2008 funkcjonowały 3 oddziały, złożone z 3 i 4-latków, z 5 i 6-latków oraz 6-latków. Ze względu na reformę systemu edukacji, w najbliższych latach należy się spodziewać ważnych zmian w funkcjonowaniu przedszkoli. Przede wszystkim będzie ona obejmować 3 roczniki dzieci (zamiast dotychczas – 4 roczników), ale jednocześnie dla dzieci 5-letnich uczęszczanie do przedszkoli stanie się obowiązkowe. Prognoza demograficzna wskazuje utrzymywanie stałego zapotrzebowania na usługi przedszkolne w kolejnych latach na poziomie znacznie ponad 100 osób. Ze względu na grupę docelową odbiorców opieki przedszkolnej (dzieci w wieku 3-5 lat) przy planowaniu rozwoju należy uwzględniać zapewnienie możliwie łatwego i bezpiecznego dostępu do przedszkoli, więc należałoby rozważyć możliwość utworzenia dodatkowych placówek na terenie gminy (dzieci w wieku przedszkolnym są przyprawdane i odprowadzane przez rodziców, co wpływa także na możliwość podjęcia przez nich pracy zawodowej – większa liczba placówek przedszkolnych ułatwia dostępność, zmniejszając odległość do przedszkola od miejsca zamieszkania). Utrzymywanie przedszkoli (lub innych form opieki nad dziećmi, np. oddziałów przedszkolnych przy szkołach, świetlicach, itp.), jest jednym z elementów polityki prorodzinnej, której realizacja leży w kompetencjach między innymi także samorządów gminnych. Brak lub zbyt mała liczba przedszkoli na obszarach wiejskich jest jedną z przyczyn utrudniających restrukturyzację rynku pracy i poprawę warunków bytowych mieszkańców, bowiem niemożność zapewnienia opieki dzieciom sprawia, iż duża część kobiet rezygnuje z poszukiwania pracy. Jednocześnie z obawy przed utratą pracy w czasie długiej opieki nad dzieckiem, znaczna część kobiet rezygnuje z posiadania potomstwa. Przedszkola, obok oczywistej funkcji wychowawczo-edukacyjnej (przygotowanie dziecka do edukacji szkolnej), są także warunkiem realizacji aspiracji zawodowych kobiet. W szerszym ujęciu – przedszkola i punkty przedszkolne są istotnym elementem wpływającym na rozwój społeczny i gospodarczy gminy.

Opieka zdrowotna

Podstawowa opieka zdrowotna na terenie gminy świadczona jest przy pomocy Gabinetu Lekarza Rodzinnego w Świekatowie. Kadre placówki stanowi: 1 lekarz, 4 pielęgniarki oraz 1 położna. W placówce z zakresu badań specjalistycznych istnieje możliwość wykonania wyłącznie badania EKG. Na

analizowanym obszarze brak jest opieki w zakresie ginekologii, pediatrii czy stomatologii w związku z czym lokalna społeczność skarży się na bardzo ograniczoną ofertę usług medycznych. Jedyna apteka na terenie gminy zlokalizowana jest w Świekatowie.

Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Świekatowo wraz z gminą Bukowiec obsługiwana jest przez Posterunek Policji w Bukowcu. Obsadę posterunku należałoby uznać jako wystarczającą. Niestety lokalizacja placówki poza terenem gminy wpływa na przeciętną sprawność działania funkcjonariuszy. Najczęstsze rodzaje przestępczości to przede wszystkim: kradzieże, kradzieże z włamaniem, uszkodzenia mienia, wandalizm oraz prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości. Miejscowości na obszarze, których notuje się najwięcej zdarzeń stanowią Świekatowo i Jania Góra. Działania prewencyjne prowadzone przez Policję ograniczają się głównie do rutynowych kontroli drogowych kierowców w zakresie kontroli prędkości i trzeźwości kierujących pojazdami mechanicznymi. Na terenie gminy stwierdzono kilka niebezpiecznych, dla ruchu pojazdów i pieszych miejsc (odcinków dróg). Są to: przejazdy kolejowe oraz droga powiatowa Bładzim – Łowin.

Na terenie gminy nie funkcjonuje Straż Gminna.

Ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, zlokalizowane w Świekatowie, Szewnie, Lubania–Lipinach oraz Szewnie. Najbliższa jednostka Państwowej Straży Pożarnej położona jest w Świeciu. W opinii Urzędu Gminy, jednostka w Świekatowie, działająca w strukturach Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego jest wyposażona w sprzęt na dobrym poziomie, poza potrzebami, które dotyczą: doposażenia w lekki wóz bojowy, karosacji ciężkiego samochodu pożarniczego oraz uzupełnienia uzbrojenia osobistego strażaków. Ogólna ocena bezpieczeństwa pożarowego na terenie gminy jest dobra. Strażacy posiadają dobre wyposażenie, aktualne uprawnienia, pełne kwalifikacje, w miarę nowy tabor oraz środki łączności.

Na terenie gminy Świekatowo nie występują nadzwyczajne zagrożenia pożarowe. Podobnie jak w innych gminach, większe ryzyko pożarów dotyczy zalesionej części gminy. Na terenie gminy w zasadzie nie notuje się niebezpieczeństwa wystąpienia nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska. Brak przedsięwzięć, których charakter i wielkość działalności mogą stanowić zagrożenie wystąpienia takich zagrożeń. Potencjalnym zagrożeniem są ewentualne katastrofy komunikacyjne w rejonach linii kolejowej znaczenia regionalnego Bydgoszcz – Kościerzyna – Gdynia, którą odbywa się komunikacja osobowa oraz sporadycznie transport towarowy.

Instytucjonalna obsługa kultury oraz aktywność społeczna mieszkańców

Instytucjonalna obsługa kultury na terenie gminy jest stosunkowo słabo rozwinięta. W gminie Świekatowo nie ma domu kultury, co jest rzadkością w gminach, nawet o niewielkiej liczbie ludności. Za obsługę w sferze kulturalnej odpowiadają świetlice wiejskie, które zlokalizowane są w każdym sołectwie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Świekatowie.

Na terenie gminy działa Towarzystwo Rozwoju Gminy Świekatowo oraz w ramach organizacji pomocy społecznej i charytatywnej – Polski Komitet Pomocy Społecznej. Tylko w 2009 roku Towarzystwo Rozwoju Gminy Świekatowo realizowało szereg zadań mających na celu szeroko rozumiany rozwój Gminy Świekatowo. Najważniejsze z nich to:

- wydawanie Biuletynu Informacyjnego Gminy Świekatowo. Jest to kwartalnik informujący o działalności Urzędu Gminy, władz samorządowych, szkół, parafii i wszystkich organizacji z terenu gminy. Głównym zadaniem biuletynu jest integracja społeczności gminnej poprzez informowanie o bieżących sprawach oraz umożliwienie mieszkańcom wymiany poglądów i prezentacji własnych dokonań. Do tej pory wydano 28 numerów biuletynu oraz jeden numer specjalny. Nakład biuletynu oscyluje w granicach 300 – 400 egzemplarzy,

- organizacja Dni Świekatowa, cyklicznej (w roku 2011 – VIII edycja) imprezy kulturalnej organizowanej wspólnie z Urzędem Gminy, szkołami i innymi organizacjami. Celem imprezy jest dostarczenie rozrywki i przedstawienie dorobku kulturalnego mieszkańców gminy.
- wspólnie z Sołectwem Jania Góra realizowano projekt Promocja wioski chlebem i grzybami pachnącej dofinansowany przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w ramach którego wybudowano piec chlebowy i zorganizowano Festiwal Chleba,
- dla uczczenia siedemdziesiątej rocznicy wybuchu II wojny światowej wspólnie ze Stowarzyszeniem Społeczno Kulturalnym Burchat z Gostycyna zorganizowano marsz szlakiem 34. pułku piechoty z Wielkiej Klonii do Świekatowa finansowany przez LGD Bory Tucholskie w ramach projektów sieciujących, w ramach tego projektu wydano Biuletyn Historyczny,
- wspólnie ze Szkołą Podstawową zorganizowano powiatowy konkurs ekologiczny pod nazwą Las i jego mieszkańcy dotowany przez Urząd Marszałkowski,
- wydanie materiałów promocyjnych, w tym mapy promującej walory turystyczne gminy oraz folderu i pocztówek okolicznościowych,
- zorganizowano ferie dla dzieci realizując projekt Historię poznajemy. Wioskę chlebową buduje się ze środków Fundacji Wspomagania Wsi,
- wspólnie z Urzędem Gminy zorganizowano spotkanie lokalnych liderów, połączone ze szkoleniem na temat pozyskiwania środków w ramach różnego rodzaju projektów,
- Towarzystwo było jednym z organizatorów gminnych dożynek, w ramach których przeprowadzono cykliczny konkurs na najbardziej estetyczną zagrodę,
- zorganizowano wyjazdy dla dzieci niepełnosprawnych do Pucka i Rozewia oraz Gdańska i Sopotu,
- Towarzystwo brało udział w organizowanym przez Urząd Gminy Festynie Europejskim,
- podpisanie kolejnej umowy z Chojnickim Bankiem Żywności na dostarczanie żywności dla najuboższych rodzin gminy,
- Towarzystwo było partnerem w projekcie realizowanym przez Stowarzyszenie Burchat pod nazwą Zapomniany szlak-linia 240 finansowanym przez LGD Bory Tucholskie,
- rozgrywki sekcja piłki plażowej, która organizuje cykliczne turnieje piłki plażowej na przygotowanych specjalnie do tego celu boiskach nad miejscowym jeziorem.
- Towarzystwo gościło liderów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, prezentując między innymi Wioskę Chlebową w Janiej Górze,
- w „Mikołajki” wspólnie z Gminnym Komitetem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w obecności mieszkańców gminy Towarzystwo uruchomiło iluminację świetlną na choinkach przed budynkiem gminy w Świekatowie,
- Towarzystwo było jednym ze sponsorów Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- częściowo oczyszczono stary cmentarza ewangelicki w Świekatowie,

Aktywność kulturalna mieszkańców jest uznawana za ważny czynnik rozwoju obszarów. Uważa się, iż sprzyja ona integracji gminnej społeczności oraz jest ważnym elementem tworzenia gminnego społeczeństwa obywatelskiego. Istnieje wiele przykładów aktywizacji gospodarczej obszarów, która miała miejsce jako następstwo inicjatyw podejmowanych przez społeczność lokalną. Z tego względu, małą aktywność społeczną i kulturalną mieszkańców gminy ocenić należy jako czynnik niezbyt korzystny.

Usługi pocztowe, telekomunikacyjne i finansowe

Obszar gminy obsługiwany jest wyłącznie przez jeden urząd pocztowy w Świekatowie. Jest to liczba zbyt mała aby zapewnić komfortowy dostęp do usług pocztowych (aczkolwiek jest to sytuacja typowa na obszarach wiejskich – w wielu gminach jeden urząd obsługuje nawet większą powierzchnię i liczbę mieszkańców). Obsługę finansową mieszkańców i podmiotów gospodarczych realizuje punkt kasowy w

Świekatowie należący do Banku Spółdzielczego w Świeciu. Wprawdzie szczególnie w małych gminach normą jest występowanie tylko jednej placówki bankowej, to jednak coraz powszechniejsze jest lokalizowanie placówek konkurencyjnych. W gminie Świekatowo podobnie jak w sąsiednim Lnianie barierą dla rozwoju usług bankowych jest mała liczba mieszkańców a więc relatywnie mały popyt. Tradycyjnie podstawową obsługę finansową zapewniają też placówki pocztowe, choć w przypadku analizowanego obszaru nie poprawia to sytuacji dostępności usług w tym zakresie – jedyny urząd pocztowy także znajduje się w miejscowości Świekatowo.

Obsługę w zakresie telefonii stacjonarnej realizuje dwóch operatorów: Telekomunikacja Polska oraz Netia. Aktualna liczba abonentów nie jest znana. W zasadzie nie istnieją przeszkody natury technicznej przy podłączaniu nowych abonentów. Powszechnie jest wykorzystywanie telefonii komórkowej. Dwie stacje bazowe operatorów komórkowych (Polkomtel i Polska Telefonia Cyfrowa) zlokalizowane są w Świekatowie. Na terenie gminy notuje się problemy z zasięgiem sieci telefonii komórkowej w miejscowościach Lipienica oraz Zalesie Królewskie. W przypadku usług internetowych na terenie gminy Świekatowo oprócz TP S.A. występują inni operatorzy zapewniający dostarczenie łączy internetowych.

Kościół

Na terenie gminy działa jeden kościół parafialny w Świekatowie p.w. Św. Marcina. Parafia obejmuje wszystkie sołectwa z wyjątkiem sołectwa Stażki, które należy do parafii Polskie Łąki oraz części wsi Jania Góra – parafia Serock.

Warunki mieszkaniowe

W 2009 roku gmina liczyła 940 mieszkań z 3824 izbami o łącznej powierzchni użytkowej przekraczającej 73 tys. m². Przeciętne mieszkanie w gminie cechuje się nieco mniejszą powierzchnią i identyczną liczbą izb, niż średnio w gminach wiejskich powiatu – liczy ono 78 m² wobec 80 m² oraz 4,1.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy Świekatowo w 2009 r. na obszarach wiejskich powiatu świeckiego

Gmina	Liczba mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna	
				liczba izb w mieszkaniu	powierzchnia użytkowa w m ² mieszkania
Bukowiec	1 355	5 690	112 932	4,2	83
Dragacz	1 986	8 331	159 728	4,2	80
Drzycim	1 450	5 745	109 484	4,0	76
Jeżewo	2 135	8 514	162 531	4,0	76
Lniano	1 139	4 893	96 649	4,3	85
Nowe	1 241	4 611	87 097	3,7	70
Osie	1 723	6 946	133 213	4,0	77
Pruszcz	2 308	10 320	215 454	4,5	93
Świecie	2 080	8 425	177 444	4,1	85
Świekatowo	940	3 824	73 011	4,1	78
Warlubie	1 969	7 635	148 874	3,9	76

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba mieszkań odniesiona do liczby mieszkańców jest w gminie stosunkowo mała i wynosi 268/1000. Średnia dla obszarów wiejskich województwa wynosi 275/1000, a dla obszarów wiejskich powiatu świeckiego – 280/1000. Aż 8 gmin notuje wyższe lub znacznie wyższe wskaźniki od gminy Świekatowo, w tym w gminie Osie (324/1000) i Warlubie (297/1000). Niższe wskaźniki notują gminy Bukowiec i Pruszcz – odpowiednio 260/1000 oraz 250/1000. Także na tle obszarów wiejskich województwa

powyższy wskaźnik ocenić należy jako niski – wśród 127 gmin wiejskich i wiejskich części gmin miejsko – wiejskich, gorszą sytuację notuje zaledwie kilkanaście jednostek.

Według danych Banku Danych Lokalnych, w 2009 roku na terenie gminy znajdowało się ponad 0,9 tys. mieszkań o następującej charakterystyce:

- łączna liczba izb: 3,8 tys.
- powierzchnia użytkowa: 73 tys. m kw.
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu: 4,1
- przeciętna liczba osób w mieszkaniu: 3,7
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania: 78 m²
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę: 20,8 m²

Według danych Banku Danych Lokalnych, w 2009 roku wyposażenie mieszkań w infrastrukturę techniczną przedstawiało się następująco:

- mieszkania wyposażone w wodociąg: 865
- mieszkania wyposażone w ustęp splukiwany: 739
- mieszkania wyposażone w łazienkę: 737
- mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie: 586
- mieszkania wyposażone w gaz sieciowy: 0

Procentowy udział mieszkań wyposażonych w instalacje przedstawia się w sposób następujący: wodociąg: 92%, łazienka: 78,4% oraz centralne ogrzewanie: 62,3%. Na terenie gminy zlokalizowane jest zaledwie 17 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 895 m².

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna w gminie realizowana jest w ramach zadań zleconych (finansowane z budżetu Wojewody) i w ramach zadań własnych (finansowane ze środków gminnych). Najczęstsze przyczyny udzielania pomocy społecznej to: ubóstwo, sieroctwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Liczba osób objętych pomocą w roku 2010 wyniosła ponad 700 osób, co oznacza, że z pomocy skorzystało ponad 20% mieszkańców. Świadczy to pośrednio o trudnej sytuacji materialnej ludności gminy.

W strukturze udzielanej pomocy coraz większe znaczenie mają usługi opiekuńcze. Bardzo duży jest także udział zasiłków stałych i okresowych oraz wydatki na zapewnienie posiłków. Świadczenie opiekuńcze przysługuje osobie nie podejmującej pracy w celu wychowywania dziecka wymagającego stałej opieki i pielęgnacji. Osobom pobierającym świadczenie opiekuńcze opłacana jest składka emerytalno-rentowa i zdrowotna. Zasiłki okresowe przyznawane są tym rodzinom, których dochód nie przekracza obowiązującego kryterium (aktualnie wynosi ono dla osoby samotnie wychowującej dziecko - 477 zł, a dla osoby w rodzinie 351 zł), a posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. Renta socjalna przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu inwalidztwa powstałego przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole ponadpodstawowej. Zasiłki celowe i pomoc w naturze obejmują pokrycie niezbędnych potrzeb bytowych rodzin, np. pokrycie kosztów leków i leczenia, remontu mieszkania, opału, odzieży oraz na pokrycie kosztów pogrzebu. Ważnym zadaniem własnym gminy jest również świadczenie usług opiekuńczych, które przyznawane są osobom samotnie gospodarującym, z powodu choroby lub innych przyczyn wymagających pomocy innych osób, a także osobom żyjącym w rodzinie, jeśli rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Ocenia się, że oferowana pomoc, ze względu na możliwości finansowe nie zawsze jest

wystarczająca. Ważnym zagadnieniem, którego znaczenie będzie coraz większe wraz z postępującym starzeniem społeczeństwa i rosnącym udziałem ludności starszej, będzie opieka socjalna kierowana do tej właśnie grupy.

Tabela 14. Wielkość i struktura pomocy społecznej w gminie Świekatowo

Skala pomocy	2008 rok	2009 rok	2010 rok
Liczba rodzin objętych pomocą	186	205	192
Liczba osób objętych pomocą	737	808	716
Formy pomocy	2008 rok	2009 rok	2010 rok
Zasiłki stałe	38 461,56 zł	40 744,49 zł	50 376,00 zł
Składki emerytalno – rentowne	179,16 zł	0,00 zł	0,00 zł
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	2 173,00 zł	2 505,40 zł	3 757,99 zł
Zasiłki okresowe	81 982,48 zł	58 611,25 zł	69 451,47 zł
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	12 000,00 zł	11 900,44 zł	12 048,01 zł
Usługi opiekuńcze	3 297,00 zł	4 137,00 zł	1 330,87 zł
Zasiłki celowe	10 700,00 zł	12 045,00 zł	14 543,92 zł
Zasiłki celowe – dożywianie	57 375,00 zł	63 750,00 zł	74 250,00 zł
Posiłki	56 012,50 zł	53 838,20 zł	50 586,10 zł
Doposażenie punktów wydawania posiłków	2 480,00 zł	0,00 zł	5 985,68 zł
Zasiłki dla producentów rolnych z tytułu klęski suszy	143 002,87 zł	0,00 zł	0,00 zł

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Świekatowie

SFERA GOSPODARCZA

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

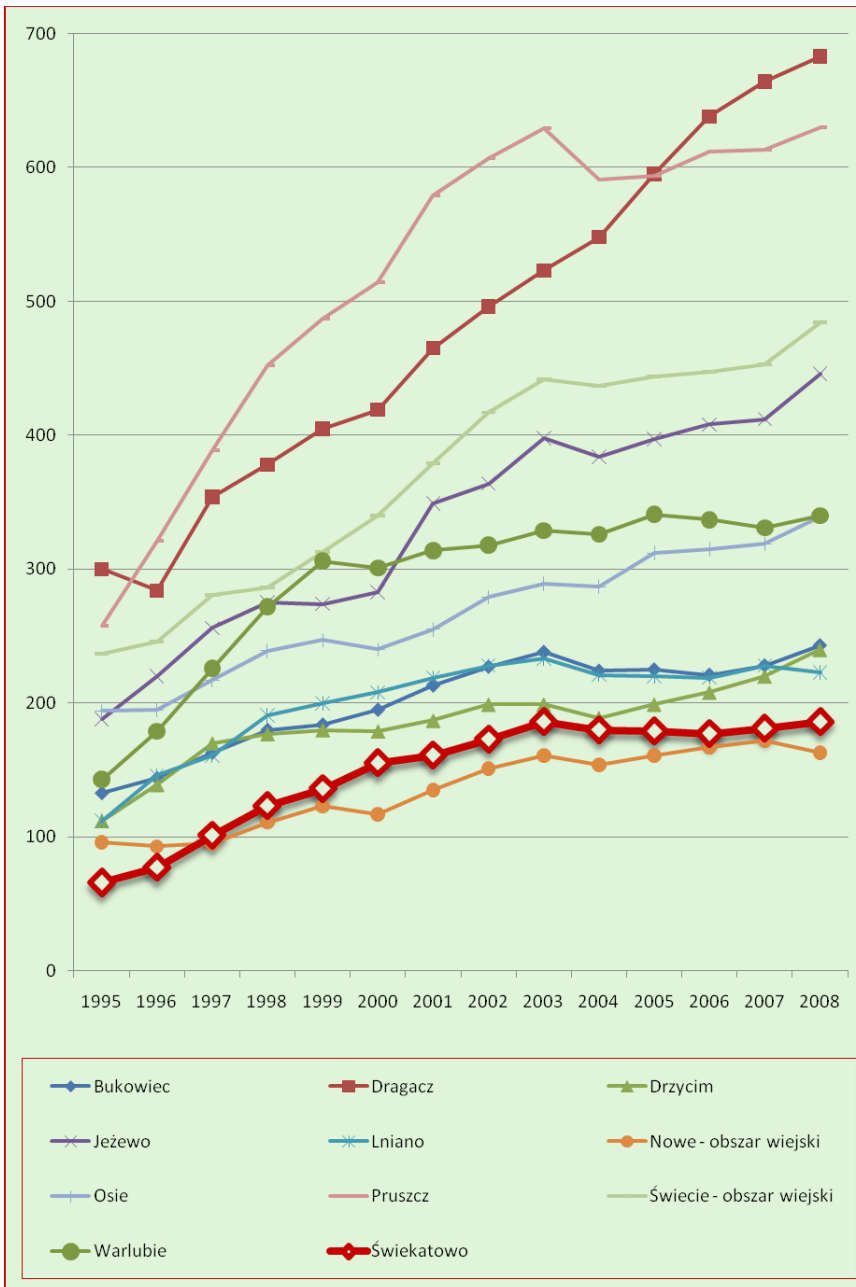
Gmina Świekatowo należy do obszarów o przeciętnie rozwiniętej przedsiębiorczości. Liczba działających firm od wielu lat nieznacznie wzrasta i wyniosła w 2009 roku 203 podmioty gospodarcze, co dawało wskaźnik przedsiębiorczości wynoszący 57,8/1000 mieszkańców. Wskaźnik ten jest wprawdzie niższy od przeciętnego na obszarach wiejskich w powiecie świeckim (ten wskaźnik wynosi 58,8/1000 – jest zawyżany przez podmiejską gminę Dragacz), ale jest to typowy wskaźnik dla kategorii gmin o typowo rolniczym charakterze tego regionu. Wśród gmin powiatu świeckiego bardzo zbliżone wartości notują gminy Jeżewo, Lniano, Warlubie. Podobnie jak gmina Świekatowo są to niewielkie gminy pod względem liczby mieszkańców, cechujące się dodatkowo rozdrobnieniem osadnictwa (oprócz pojedynczych dużych wsi, jest tu duża liczba wsi małych i bardzo małych), niesprzyjającym rozwojowi przedsiębiorczości. Gminy Drzycim, Bukowiec, a zwłaszcza obszary wiejskie gminy Nowe notują wskaźniki zauważalnie niższe. Gmina Pruszcz natomiast wykazująca dużo korzystniejsze warunki wynikające z charakteru osadnictwa, liczby mieszkańców oraz bardziej podmiejskiego położenia notuje wskaźnik wyraźnie wyższy.

Spośród 127 obszarów wiejskich województwa, rozumianych jako gminy wiejskie i obszary leżące poza miastem w gminach miejsko-wiejskich, gmina Świekatowo w 2009 roku zajmowała 59. miejsce pod względem wielkości wskaźnika przedsiębiorczości. Gmina pod tym względem plasuje się nieznacznie poniżej średniej dla obszarów wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego wynoszącej 62,1/1000 mieszkańców. Tym samym wskaźnik przedsiębiorczości osiąga 93.1% średniej wojewódzkiej. Rozpiętość omawianego wskaźnika w województwie kujawsko-pomorskim jest duża, obserwuje się wartości od poniżej 35/1000 mieszkańców (np.: obszary wiejskie gmin Nowe, Chodecz czy Izbica Kujawska), do powyżej 130/1000 mieszkańców (gm. Białe Błota, Osielsko).

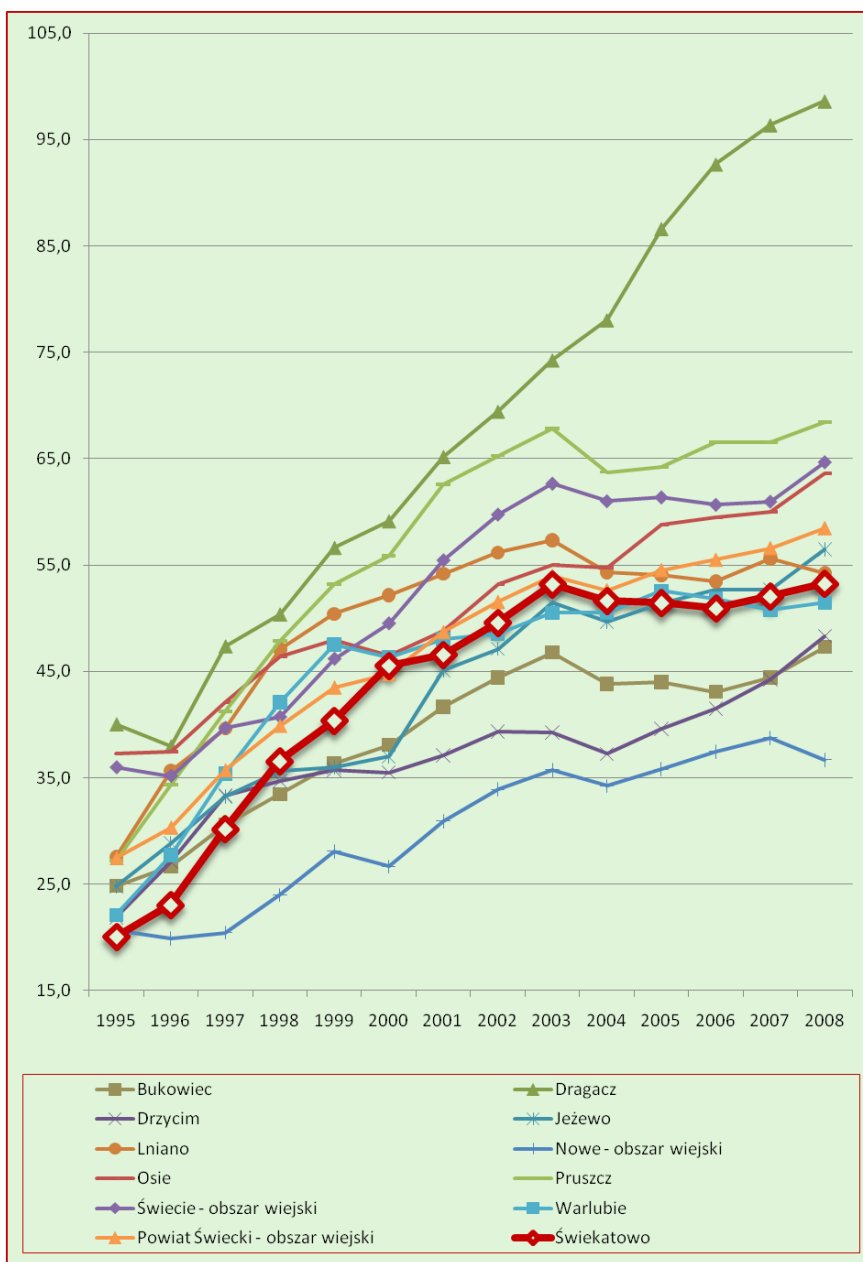
Tabela 15. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Świekatowo w latach 1995 - 2008

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
66	77	101	123	136	155	161	173	186	180	179	177	181	186

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zmiany liczny podmiotów gospodarczych na obszarze wiejskim Powiatu Świeckiego w latach 1995 – 2009 (opracowanie własne wg Banku Danych Lokalnych)

Zmiany wskaźnika przedsiębiorczości (liczba podmiotów / 1000 mieszkańców) na obszarze wiejskim Powiatu Świeckiego w latach 1995 – 2009 (opracowanie własne wg Banku Danych Lokalnych)

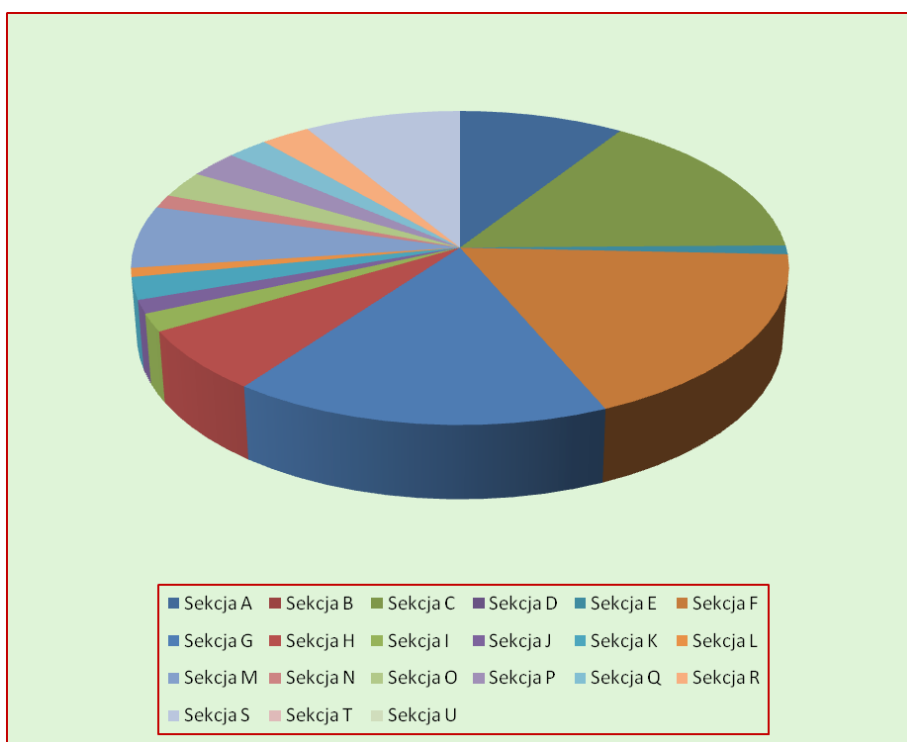
W okresie ostatnich lat notuje się nieznaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych w gminie. W ciągu dziesięciolecia 1998 – 2008 liczba ta wzrastała średnio o 5,9% rocznie. Taka wartość plasuje gminę w najbardziej dynamicznie rozwijających się gminach powiatu świeckiego, jednakże ważny jest fakt, że w gminie funkcjonuje ciągle niewiele przedsiębiorstw i stosunkowo niewielka bezwzględna zmiana liczebności podmiotów gospodarczych powoduje wyraźne skoki względem poprzednich obserwacji. Na uwagę zasługuje również fakt, że w gminie Świekatowo w ostatnim roku (2009) zanotowano największy przyrost liczby podmiotów gospodarczych w całym powiecie świeckim (+17), choć wynik ten może być nieco zafałszowany przez zmianę metodologii gromadzenia danych przez statystykę publiczną w 2008 roku.

Dzięki nakreślonej powyżej trendowi wzrasta udział liczby podmiotów gospodarczych w gminie w stosunku do wszystkich obserwowanych w powiecie świeckim. W 1995 r. było to 1,8%, a w 2008 r. już ponad 2,5%.

Z punktu widzenia wpływu przedsiębiorczości na jakość życia mieszkańców, ale także dla charakterystyki jej potencjału, bardzo istotne są wskaźniki:

- struktury branżowej, czyli udziału poszczególnych rodzajów działalności w ogólnej liczbie firm,
- wskaźników cząstkowych – czyli liczby firm w poszczególnych działalnościach w odniesieniu do liczby mieszkańców.

Struktura branżowa przedsiębiorstw zlokalizowanych w gminie wydaje się być nietypową na tle gmin i obszarów wiejskich gmin miejsko-wiejskich powiatu świeckiego. Wynika to m.in. z faktu, że podmioty gospodarcze zajmujące się handlem detalicznym i usługami oraz naprawą pojazdów nie stanowiły w 2010 roku większości przedsiębiorstw w gminie. Średnio udział tej grupy podmiotów wynosi ponad 26% podmiotów gminy w obszarze wiejskim powiatu świeckiego. Gmina Świekatowo ma ten wskaźnik zdecydowanie najniższy wynoszący niewiele ponad 16,5%, przez co ta sekcja działalności plasuje się na drugiej pozycji. Największy udział w strukturze branżowej gminy mają podmioty zajmujące się budownictwem i osiągnęły niecałe 17,9%. Więcej notują jedynie gminy Pruszcz i Lniano (ponad 21%). Trzecią pozycję w strukturze branżowej podmiotów gospodarczych gminy zajmuje przetwórstwo przemysłowe. W gminie są 34 podmioty zaliczane do tej sekcji i stanowią one 15,6% wszystkich podmiotów zlokalizowanych w gminie (średnia dla obszarów wiejskich powiatu wynosi 11,7%). Podmioty zaliczane do trzech wspomnianych powyżej sekcji stanowią większość działających w gminie podmiotów.

Struktura branżowa podmiotów gospodarczych gminy Świekatowo w 2010 roku wg PKD 2007 (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Dalsze udziały mają podmioty działające w branży rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa oraz sekcja transport i transport i gospodarka magazynowa. Z punktu widzenia struktury branżowej podmiotów zlokalizowanych w gminie wyjątkowo wyraźną pozycję ma sekcja działalność profesjonalna, naukowa i

techniczna z wartością rzędu ponad 6,4%. Taka sama liczba przedsiębiorstw (14 podmiotów) występuje we przywoływanej branży transportowo-magazynowej. Pozostałe branże nie notują udziałów powyżej 3%.

Tabela 16. Porównanie struktury branżowej podmiotów gospodarczych w gminie Świekatowo oraz w obszarze wiejskim powiatu świeckiego (udział procentowy)

Sekcja wg PKD 2007	Opis działalności	Gmina	Obszar wiejski powiatu świeckiego
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9,2	7,0
B	górnictwo i wydobywanie	0,0	0,2
C	przetwórstwo przemysłowe	15,6	11,7
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0,0	0,2
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0,9	0,6
F	budownictwo	17,9	15,8
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16,5	26,3
H	transport i gospodarka magazynowa	6,4	8,3
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1,8	3,2
J	informacja i komunikacja	1,4	0,8
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,3	2,8
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0,9	2,4
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6,4	3,8
N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1,4	1,4
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2,8	2,0
P	edukacja	2,8	2,2
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2,3	4,0
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2,8	1,6
S	pozostała działalność usługowa	8,7	5,7
T	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0,0	0,0
U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0,0	0,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 17. Porównanie stanu rozwoju przedsiębiorczości w gminie Świekatowo oraz w obszarze wiejskim powiatu świeckiego (wskaźniki cząstkowe na 1000 mieszkańców)

Sekcja wg PKD 2007	Opis działalności	Liczba podmiotów w gminie	Wskaźnik podmiotów w gminie	Wskaźnik podmiotów w obszarze wiejskim powiatu
			na 1000 mieszkańców	
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20	5,7	4,5
B	górnictwo i wydobywanie	0	0,0	0,1
C	przetwórstwo przemysłowe	34	9,7	7,5
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0	0,1
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0,6	0,4
F	budownictwo	39	11,1	10,2
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	36	10,2	16,9

	samochodowych, włączając motocykle			
H	transport i gospodarka magazynowa	14	4,0	5,4
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4	1,1	2,1
J	informacja i komunikacja	3	0,9	0,5
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	1,4	1,8
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	0,6	1,6
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14	4,0	2,5
N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3	0,9	0,9
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	1,7	1,3
P	edukacja	6	1,7	1,4
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5	1,4	2,6
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	1,7	1,0
S	pozostała działalność usługowa	19	5,4	3,7
T	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0,0	0,0
U	organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0	0,0
	Ogółem	218	62,1	64,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wskaźniki cząstkowe świadczące o poziomie rozwoju poszczególnych rodzajów działalności, są względnie zbliżone do tych obserwowanych w innych gminach powiatu. Gmina pod tym względem nie wyróżnia się negatywnie – dziedziny szczególnie ważne dla rozwoju wykazują wartości korzystne.

Warto tu zwłaszcza skomentować następujące sekcje:

- sekcja C – wysokie wskaźniki na tle powiatu,
- sekcja G – wyjątkowo niskie wskaźniki na tle powiatu, może to świadczyć bądź to zbyt małej liczbie podmiotów realizujących te działalności bądź wysokim stopniu koncentracji obsługi mieszkańców,
- sekcja I – wskaźnik prawie dwa razy mniejszy niż w powiecie (słaba baza noclegowa i gastronomiczna),
- sekcja S – duży udział podmiotów klasyfikowanych jako pozostałe usługowe. Może to rekompensować słabe notowania wskaźników dla sekcji G.

Także struktury wielkościowe oraz własnościowe zarejestrowanych podmiotów, są typowe. Zdecydowanie dominują podmioty sektora prywatnego, a w szczególności osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Istotne, że w małych gminach wiejskich zawsze istotną część podmiotów stanowią podmioty użyteczności publicznej, w tym sfery budżetowej (głównie instytucje administracji gminnej i podmioty jej podległe). Liczba tych podmiotów w małym stopniu jest zależna od liczby ludności i stanowi swego rodzaju „garnitur” przypisany do każdej gminy bez względu na jej powierzchnię czy liczbę mieszkańców. Tym samym, w gminach małych o słabo rozwiniętej przedsiębiorczości, stanowią one zawsze zaznaczającą się część (wskaźniki sprawiają mylnie wrażenie, że jest ich tu znacznie więcej niż w gminach dużych o dużej liczbie firm). Z punktu widzenia struktury własnościowej są podmiotami należącymi do samorządów.

W strukturze wielkościowej, podobnie jak w każdej z gmin obszaru wiejskiego powiatu, zdecydowanie dominują podmioty liczące do 9 zatrudnionych. Jest to bezpośrednią konsekwencją wspomnianej powyżej dominacji liczebnej jednoosobowych przedsiębiorstw. W przypadku gmin wiejskich zasadne byłoby wyróżnienie także podmiotów zatrudniających do 5 pracowników, jednakże metodologia pracy statystyki publicznej nie pozwala na dokonanie bardziej szczegółowych analiz.

Gmina Świekatowo nie wyróżnia się znacząco pod kątem specjalizacji branżowej z gmin wiejskich powiatu świeckiego. Podmioty gospodarcze z posiadającą duży udział w strukturze branżowej gminy

sekcji C to przede wszystkim firmy zajmujące się produkcją wyrobów z drewna i korka (z wyłączeniem mebli) oraz wyrobów ze słomy i materiałów używanych do zaplatania (ponad 1/3 firm sklasyfikowanych w sekcji C), Mniej niż 1/4 podmiotów z tej sekcji (9 firm) zajmuje się produkcją metalowych wyrobów gotowych (wyłączając maszyny i urządzenia). W sekcji A niecałe 30% podmiotów gospodarczych (7 firm) zajmuje się leśnictwem i pozyskiwaniem drewna. Nie jest to wartość wyjątkowa, notuje się dużą rozpiętość obecności tego typu działalności w powiecie – gminy Jeżewo, Warlubie, Osie mają po 27 – 30 firm tej branży, kiedy to gminy Pruszcz, Lniano mają jedynie jedną. W gminie Bukowiec w ogóle nie obserwuje się firm tego typu. Co ciekawe wartości te nie korespondują z powierzchnią lasów notowaną w tych gminach. Dowodzi do temu, że miejsca pozyskiwania drewna i formalnej rejestracji parającej się tym firmy nie muszą być tożsame, ale wskazuje także na pewne tradycje w określonych rejonach.

Tabela 18. Porównanie powierzchni lasów i liczny podmiotów gospodarczych zajmujących się leśnictwem i pozyskaniem drewna na obszarze wiejskim powiatu świeckiego

Gmina	Powierzchnia lasów (bez gruntów leśnych) w 2009 r (ha)	Liczba podmiotów gospodarczych zajmujących się leśnictwem i pozyskiwaniem drewna w 2010 r.
Bukowiec	1479	0
Dragacz	3164	4
Drzycim	3539	10
Jeżewo	8351	25
Lniano	2393	2
Nowe - obszar wiejski	2647	3
Osie	14786	22
Pruszcz	304	1
Świecie - obszar wiejski	3825	3
Świekatowo	533	7
Warlubie	11237	29

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

ROLNICTWO

Analizy potencjału i efektywności rolnictwa, już na szczeblu powiatu, a zwłaszcza w odniesieniu do poszczególnych gmin, są niezwykle utrudnione ze względu na brak danych i informacji statystycznych. Zagadnienie to należy do najslabiej opisanych statystycznie. Dokładne i wieloaspektowe zestawienia statystyczne dotyczące: kierunków produkcji, wielkości produkcji (plony, powierzchnie zasiewów, pogłowie zwierząt), struktur agrarnych, wyposażenia gospodarstw rolnych, charakterystyki społeczno-ekonomicznej gospodarstw, charakterystyki ludności związanej z rolnictwem (żyjącej w gospodarstwach rolnych), są dostępne jedynie dla lat, w których wykonuje się spisy powszechnie. Mimo, że Powszechny Spis Rolny odbył się jesienią 2010 roku nie są jeszcze opublikowane jego wyniki. Niestety wcześniejszy Powszechny Spis Rolny został wykonany w maju 2002 r. Jak łatwo się domyślić w okresie, który upłynął pomiędzy obiema spisami zaszły zasadnicze zmiany funkcjonowania rolnictwa związane przede wszystkim z wejściem Polski do Unii Europejskiej. W konsekwencji wyników PSR z 2002 roku w żadnym stopniu nie można traktować jako odzwierciedlenia obecnej sytuacji w rolnictwie gminy. Za najbardziej aktualne dane mogą uchodzić informacje dotyczące struktury użytkowania gruntów (w podziale na grunty orne, sady, łąki i pastwiska oraz nieużytki) lecz nie są dane gromadzone corocznie, Najnowsze dostępne dane pochodzą roku 2005.

W konsekwencji charakterystyka potencjału rolnictwa zostanie dokonana w sposób uproszczony i będzie się opierać przede wszystkim na waloryzacji przestrzeni rolniczej oraz wybranych elementach świadczących o charakterze produkcji. Dla ilustracji niektórych zagadnień – świadczących o charakterze

rolnictwa w gminach - posłużono się danymi PSR z 2002 r. – nie należy ich jednak traktować jako opisu obecnego stanu rolnictwa.

Bezpośrednią przyczyną wytworzenia się charakteru pokrywy glebowej terenu gminy Świekatowo jest rodzaj podłoża skalnego zalegającego na powierzchni ziemi. Obszar gminy pokrywają w dużej mierze utwory akumulacji lodowcowej, wykształcone w większości w formie gliny zwałowej, miejscami zapiaszczonej, piasków wodnolodowcowych oraz lokalnie eolicznych. W dnach rynien polodowcowych i wytopisk oraz dolin rzecznych zaobserwować można utwory zastoiskowe (namuły, mułki, ility) i organiczne (torfy).

Tabela 19. Powierzchnia klas gleb bonitacyjnych a struktura użytkowania gruntów gminy Świekatowo w 2008 r.

Klasa bonit.	Grunty orne			Użytki zielone			Lasy			Inne [w ha]	Pow. gminy [w ha]
	Pow. [w ha]	Udział w [w %]		Pow. [w ha]	Udział w [w %]		Pow. [w ha]	Udział w [w %]			
		danym typie użytk.	pow. gminy		danym typie użytk.	pow. gminy		danym typie użytk.	pow. gminy		
III	0,00	0,00	0,00	13,34	2,12	0,21	7,13	2,57	0,11		
IIIa	30,81	0,67	0,48	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
IIIb	307,59	6,73	4,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
IV	0,00	0,00	0,00	296,44	47,16	4,59	48,83	17,63	0,76		
IVa	1291,12	28,26	20,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
IVb	1120,64	24,53	17,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
V	1528,52	33,46	23,68	272,01	43,28	4,21	150,85	54,46	2,34		
VI	289,74	6,34	4,49	46,74	7,44	0,72	70,19	25,34	1,09		
ogółem	4568,42	100,00	70,79	628,53	100,00	9,74	277,00	100,00	4,29	979,83	6453,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Świekatowo (2009)

Na obszarze gminy występują głównie gleby brunatne (wyługowane i kwaśne), bielcowe i pseudobielcowe, czarne ziemie zdegradowane i szare, gleby murszowo-mineralne i murszowa te oraz gleby organiczne (torfowe i murszowo-torfowe). Najpowszechniej na terenie gminy występują gleby brunatne wytworzone z gliny zwałowej zaliczane się go gleb żyznych oraz gleby brunatne, powstałe z piasków, które z kolei ocenia się na słabe.

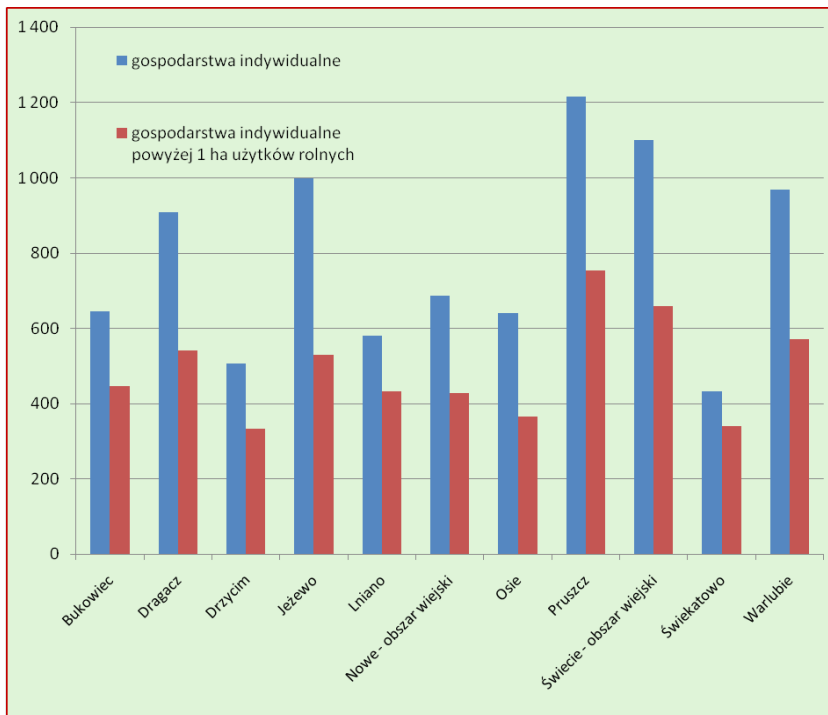
Tabela 20. Porównanie udziału gruntów ornich poszczególnych klas bonitacyjnych w gminach powiatu świeckiego [w %]

Gmina	Klasa bonitacyjna									
	I	II	IIIA	IIIB	IVA	IVB	V	VI	VI Z	
Bukowiec i Świekatowo	0,0	0,0	2,7	10,6	32,1	27,3	22,8	4,0	0,4	
Dragacz	0,0	6,4	15,4	21,1	28,4	13,8	10,5	3,4	1,0	
Drzycim	0,0	0,0	2,5	9,2	35,8	25,5	19,2	7,3	0,5	
Jeżewo	0,0	0,1	5,8	24,5	34,5	10,9	12,1	11,6	0,5	
Lniano	0,0	0,0	0,2	5,7	25,4	23,7	32,2	10,7	1,9	
Nowe	3,3	3,5	10,5	15,7	28,1	14,3	15,3	8,4	0,8	
Osie	0,0	0,0	0,1	1,6	22,9	20,9	33,0	17,1	4,3	
Pruszcz	0,0	0,8	11,2	28,7	41,7	12,2	5,2	0,2	0,1	
Świecie	0,0	2,2	12,5	20,5	34,4	13,8	10,5	4,9	1,2	
Warlubie	0,0	0,1	7,4	22,4	28,7	17,6	15,2	8,1	0,5	

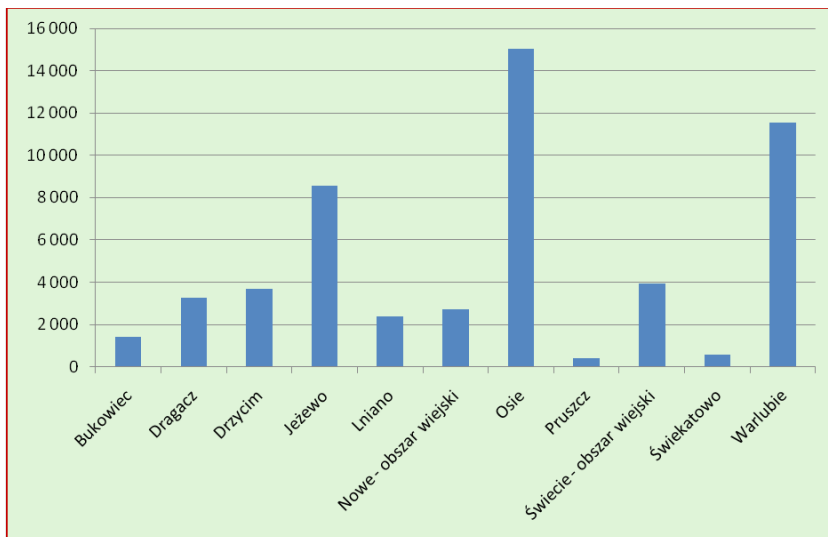
Źródło: Opracowanie własne na podstawie IUNG w Puławach

Występujące na terenie gminy gleby charakteryzują się różnorodną jakością i przydatnością dla rolnictwa. Klasyfikacja gleb według kompleksów rolniczej przydatności, wskazuje, iż najliczniej reprezentowany jest kompleks 5-żytni dobry oraz 6-żytni słaby i 7-żytni bardzo słaby. Bardzo małe powierzchnie - w Stażkach, Małym Łąkiem i Świekatowie, zajmuje kompleks 4-żytni bardzo dobry.

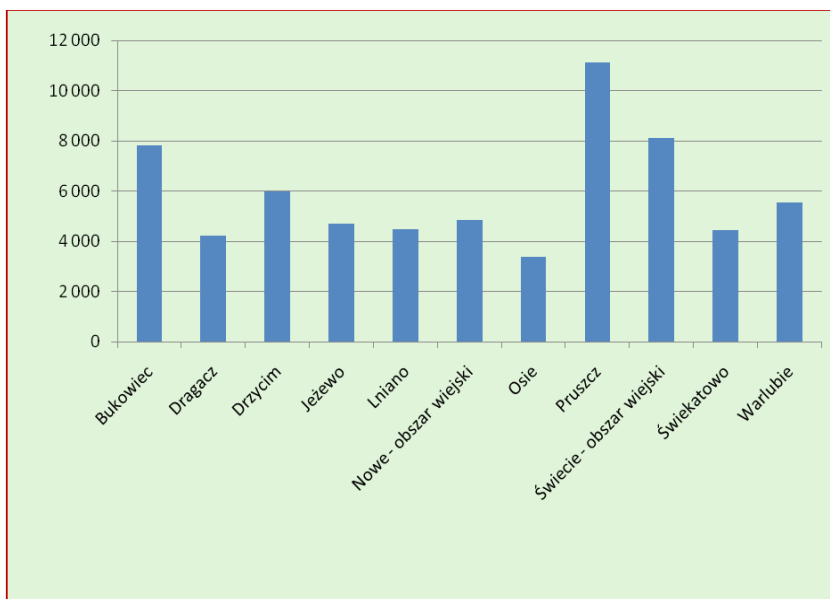
Kompleks 5 występuje w całej gminie z wyjątkiem części sołectwa Tuszyny, Zalesie Królewskie i Jania Góra. Kompleks 6 największe powierzchnie zajmuje w sołectwie Jania Góra, a także w Świekatowie, Tuszynie i Lubani-Lipinach. Kompleks 7 jest najczęściej notowanym kompleksem w Zalesiu Królewskim, a duże powierzchnie występują także w Tuszynie.

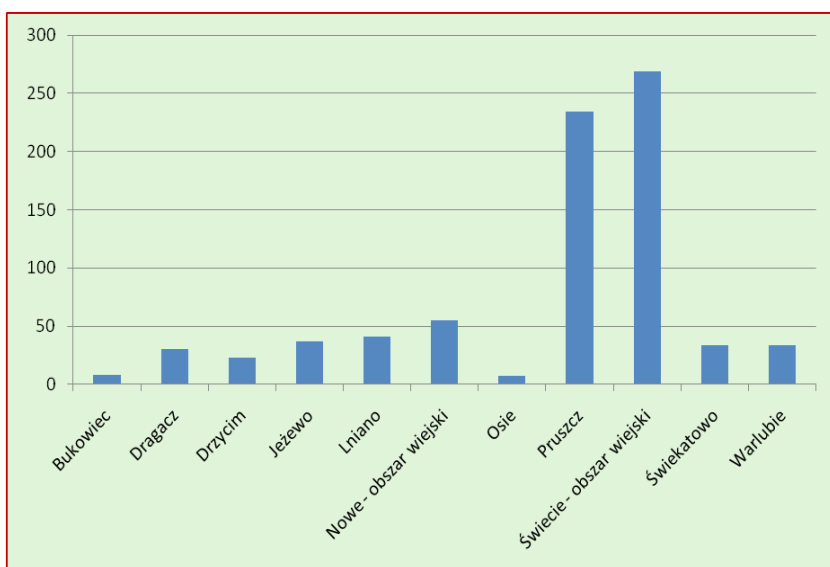
Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych na obszarze wiejskim powiatu świeckiego w 2005 roku (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Porównanie powierzchni gruntów pod lasami na obszarze wiejskim powiatu świeckiego w 2005 roku (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Porównanie powierzchni gruntów ornych na obszarze wiejskim powiatu świeckiego w 2005 roku (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

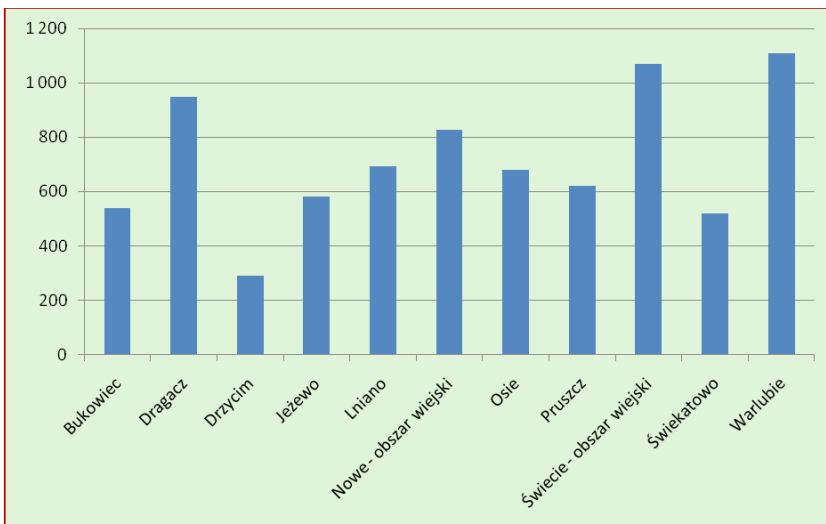
Porównanie powierzchni sadów na obszarze wiejskim powiatu świeckiego w 2005 roku (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Tabela 21. Potencjał rolnictwa gminy Świekatowo* - park maszynowy

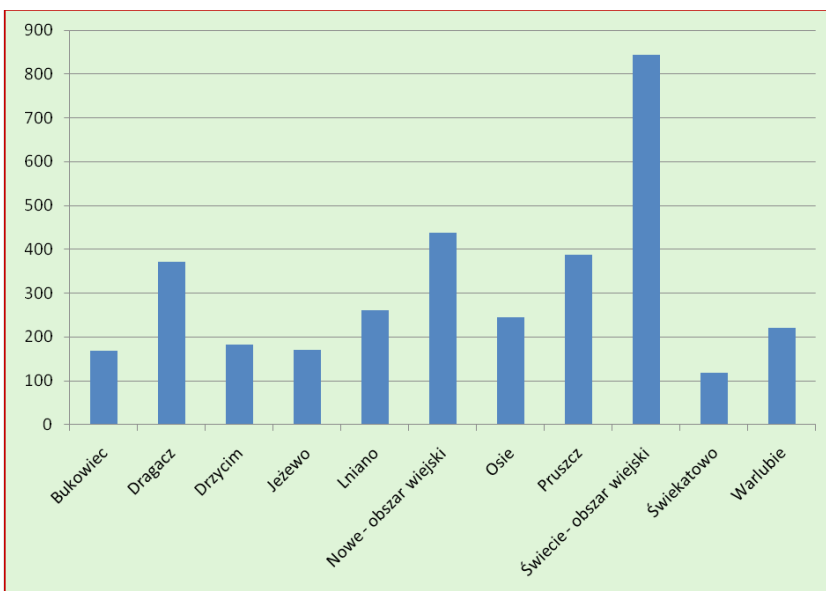
Jednostka	ciągniki	samochody ciężarowe	kombajny zbożowe	kombajny ziemniaczane	kombajny buraczane
	na 100 gosp. rolnych	na 1000 gospodarstw rolnych			
Świekatowo	86	25	149	62	0
Obszar wiejski powiatu świeckiego	56	60	58	29	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Spisu Rolnego z 2002 roku

Stan ilościowy parku maszynowego gospodarstw rolnych można oszacować na podstawie określenia liczby poszczególnych maszyn rolniczych w odniesieniu do liczby gospodarstw rolnych.

Porównanie powierzchni łąk na obszarze wiejskim powiatu świeckiego w 2005 roku (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Porównanie powierzchni pastwisk na obszarze wiejskim powiatu świeckiego w 2005 roku (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Niezbędnym warunkiem prowadzenia efektywnej gospodarki rolnej jest istnienie sieci wspomagania rolnictwa o charakterze instytucjonalnym. Sieć taka w tradycyjnym ujęciu obejmuje: placówki obsługi finansowej, doradztwo rolnicze, sieć skupu płodów i zaopatrzenia (w maszyny, nawozy, materiał siewny, itp.), szkolnictwo rolnicze, usługi na rzecz rolnictwa oraz pewne formy przetwórstwa i magazynowania płodów rolnych.

Obsługa finansowa realizowana jest w Świekatowie przez punkt kasowy Banku Spółdzielczego w Świeciu. Bardziej zaawansowane usługi bankowe dostępne są w siedzibie powiatu, a także niektórych wsiach gminnych powiatu, np. w Pruszczu (Bank Spółdzielczy w Pruszczu Pomorskim) czy Bukowcu (Oddział BS w Świeciu). Realizację podstawowych operacji finansowych zapewnia także urząd pocztowy w Świekatowie. Ponadto dzięki rozwojowi usług bankowości elektronicznej również dla sektora rolniczego poprawia się dostęp do usług bankowych z pominięciem tradycyjnej placówki banku.

Tabela 22. Potencjał rolnictwa gminy Świekatowo - hodowla i zasiewy

Liczba gospodarstw posiadających zwierzęta				
	Powiat	Gmina		
		Liczba	Udział w powiecie [w %]	Pozycja w powiecie
bydło	2167	178	8,21	7
krowy	1844	155	8,41	7
trzoda chlewna	2850	252	8,84	5
konie	206	15	7,28	8
owce	16	0	0,00	5
bez zwierząt gospodarskich	5429	172	3,17	11
Liczba gospodarstw prowadzących zasiewy				
	Powiat	Gmina		
		Powierzchnia	Udział w powiecie [w %]	Pozycja w powiecie
ogółem	6556	389	5,93	10
pszenica ozima	1781	39	2,19	9
pszenica jara	1237	88	7,11	8
żyto	2998	292	9,74	5
jęczmień ozimy	488	31	6,35	4
jęczmień jary	2605	126	4,84	10
owies	553	83	15,01	2
pszenżyto ozime	2451	138	5,63	7
pszenżyto jare	794	67	8,44	6
mieszanki zbożowe ozime	396	7	1,77	9
mieszanki zbożowe jare	2986	280	9,38	5
gryka, proso i inne zbożowe	6	0	0,00	3
kukurydza na ziarno	85	6	7,06	6
kukurydza na zielonkę	143	32	22,38	1
strączkowe jadalne	115	0	0,00	10
ziemniaki	3988	270	6,77	9
buraki cukrowe	237	0	0,00	9
rzepak ozimy	80	0	0,00	6
rzepak jary	6	0	0,00	3
okopowe pastewne	1016	90	8,86	7
warzywa gruntowe	1953	124	6,35	7
truskawki	481	37	7,69	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowego Spisu Rolnego z 2002 roku

Doradztwo rolnicze realizowane jest przez Zespół Powiatowy Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie działający w Świeciu. Jego podstawowym zadaniem jest udzielanie wszechstronnej pomocy rolnikom, mieszkańcom obszarów wiejskich oraz przedsiębiorcom związanym z przetwórstwem rolno-spożywczym w celu zwiększania dochodów gospodarstw rolnych oraz poprawy warunków życia na wsi. Pewne formy doradztwa są prowadzone także przez samorząd gminny i powiatowy. Wsparcie dla produkcji rolnej oferują także Izba Rolnicza, Spółdzielnia Mleczarska „Świecka” oraz grupy producenckie: Spółdzielnia Producentów Zbóż „Kłosek” w Szewnie (ziarna zbóż), Spółdzielnia Producentów Rzepaku „Łuszczynka” w Szewnie (nasiona roślin oleistych), Grupa Rol-Corn (ziarna zbóż i nasiona roślin oleistych, gm. Bukowiec). Formą wsparcia dla producentów rolnych jest promocja produkowanych produktów. Działalność w tym zakresie prowadzą Towarzystwo Rozwoju Gminy Świekatowo oraz Lokalna Grupa Działania „Bory Tucholskie”. Gmina jest również członkiem Lokalnej Grupy Rybackiej „Borowiacka Rybka”.

Szkolnictwo rolnicze na terenie powiatu prowadzone jest w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Świeciu o profilu technik rolnik w Technikum Uzupełniającym lub Policealnej Szkole Zawodowej (obie szkoły działają w systemie kształcenia dla dorosłych. W stosunkowo niedużej odległości od siedziby gminy działają także: Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Karolewie, Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi, a także – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego w Grubnie. Potencjał prezentowany przez Centrum w Karolewie (zarówno pod względem liczby kierunków kształcenia, jak i liczby uczniów) stawia je wśród największych zespołów szkół rolniczych w województwie. Średnie szkoły rolnicze coraz powszechniej wprowadzają nowoczesne kierunki kształcenia, np. w kierunku agrobiznesu. Kształcenie na poziomie wyższym zapewnia na terenie województwa Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy.

Zaopatrzenie rolników w nawozy, maszyny, materiał siewny, itp. realizowane jest głównie przez Gminną Spółdzielnię Samopomoc Chłopska, sklep Rolmech oraz Agro-Market (wszystkie w Świekatowie). W siedzibie gminy działa także gabinet weterynaryjny oraz stacja paliw. Usługi na rzecz rolników (prace polowe, wynajem maszyn) realizowane są głównie na zasadach sąsiedzkiej pomocy (brak wyspecjalizowanych firm).

STAN I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU TURYSTYKI

Atrakcyjność turystyczna gminy Świekatowo wynika przede wszystkim jej walorów krajobrazowych i przyrodniczych, a jej poziom można określić na umiarkowany. Wynika to z szeregu czynników.

Gmina Świekatowo nie posiada wybitnych walorów związanych z dziedzictwem kulturowym. Istotne zabytki z punktu widzenia gminy, jak kościół p.w. Św. Marcina w Świekatowie, zespoły folwarczne w Lipienicy i Stażkach, drewniane zabudowania w Zalesiu Królewskim czy budynek stacyjny i wieża ciśnień stacji Świekatowo Wschód (d. Szewno / Mendenau), nie stanowią walorów na tyle silnych, aby mogły istotnie zaważyć na wzroście atrakcyjności turystycznej gminy. Podobnie jest w przypadku braku obecności na obszarze gminy przestrzennych form ochrony przyrody. Stąd najważniejszym walorem stanowiącym pewien potencjał turystyczny gminy są jeziora w ciągu dolin rzek Kręgiel i Potoku Młyńskiego. Szczególnie wartościowe wydają się tu być zbiorniki zlokalizowane w południowo-zachodniej części gminy oraz ich bezpośrednie otoczenie w postaci malowniczej doliny, będącej pewnego rodzaju enklawą w wybitnie rolniczej przestrzeni gminy. Mimo, iż stosunkowo niewielka odległość dużych ośrodków miejskich (Bydgoszcz, Świecie, Grudziądz) stanowi pewien bodziec do rozwoju zainwestowania turystycznego, czynnik ten wydaje się być, niwelowany poprzez istotną konkurencję sąsiednich i okolicznych terenów Zalewu Koronowskiego czy Borów Tucholskich.

Aktualnie bazę turystyczno-rekreacyjną na terenie gminy stanowią:

- kąpielisko w Świekatowie,
- kwatery agroturystyczne w Świekatowie (2, liczące odpowiednio: 12 i co najmniej 7 miejsc).

Stan rozwoju bazy jest więc bardzo słaby, choć warto wspomnieć, że na terenie gminy wytyczono fragmenty dwóch szlaków rowerowych: Międzynarodowego Szlaku Rowerowego EuroRoute R-1 oraz szlaku Bydgoszcz-Chojnice oznaczonego numerem BY 6001n. Jak dotąd najintensywniej wykorzystuje się rekreacyjno-letniskowe walory doliny rzeki Kręgiel. Zlokalizowano tam szereg ogródków działkowych intensywnie wykorzystywanych przez ludność spoza terenu gminy (szczególnie miejską) w okresie letnim. Równocześnie coraz częstszym zjawiskiem jest budowanie przez ludność miejską (głównie Bydgoszczy) całorocznych domów, wykorzystywanych np. jako domy weekendowe. Szacuje się, że taka forma działalności rekreacyjnej będzie się coraz silniej rozwijać w okolicach miejscowości Świekatowo, Jania Góra czy Małe Łąkie.

Tabela 23. Potencjalne kierunki rozwoju turystyki w gminie Świekatowo

Rodzaj ofert turystycznej	Predyspozycje i bariery
Agroturystyka	Pobyty realizowane w bazie agroturystycznej skojarzone z korzystaniem z innych atrakcji lub form aktywnego spędzania wolnego czasu. Charakter sezonowy. Mała skala ruchu, czego konsekwencją jest brak istotnych korzyści finansowych
Aktywne spędzanie wolnego czasu (rekreacja)	Adresatami tego rodzaju ruchu są zarówno mieszkańcy gminy jak i osoby przyjezdne. Istotne uzupełnienie pobytu osób przyjezdnych. Wykorzystanie wiąże się z użytkowaniem bazy sportowo-rekreacyjnej
Edukacja ekologiczna	Praktycznie brak możliwości rozwoju klasycznej edukacji ekologicznej w konsekwencji braku zorganizowanych form ochrony przyrody, ale możliwość realizacji pewnych form tego typu edukacji na bazie posiadanych walorów przyrodniczych.
Różne formy turystyki indywidualnej	Ruch wędrowski, kolarstwo rekreacyjne, jeździectwo, wędkarstwo, skauting Produkt adresowany do wąskich grup entuzjastów. O małym znaczeniu ekonomicznym, ale potencjalnie dużym znaczeniu prestiżowo-promocyjnym (promocja gminy jako miejsca realizacji tego typu wypoczynku). W większości charakter sezonowy, częściowo całoroczny.
Zielone szkoły	Adresowana do zorganizowanych grup młodzieży szkolnej – przede wszystkim pochodzących z dużych aglomeracji miejskich. Charakter sezonowy
Organizacja imprez	Możliwość realizacji imprez o szerokim zakresie tematycznym o charakterze festynów, imprez kulturalnych, kulturowych, sportowych, itp. Adresowana do mieszkańców, ale możliwe jest wykreowanie dużej prestiżowej imprezy tematycznej, wypromowanej w Bydgoszczy, Grudziądzu i innych miastach Potencjalnie bardzo duże znaczenie integracyjne i marketingowe
Budownictwo letniskowe i „drugie domy”	Oferta lokalizacji na terenie gminy zabudowy letniskowej w celu przyciągnięcia na jej teren dodatkowych mieszkańców oraz dla ogólnej aktywizacji gospodarczej. Gmina wykazuje dobre predyspozycje ze względu na bliskość Bydgoszczy i Grudziądza oraz pewną tradycję takiego zainwestowania. Atutem są niższe ceny gruntów i nieruchomości oraz dogodne połączenie kolejowe z Bydgoszczą

Źródło: opracowanie własne

BEZROBOCIE

Pełne przeanalizowanie charakteru, struktur i dynamiki bezrobocia na poziomie gminy nie jest możliwe. Statystyka publiczna nie publikuje danych dotyczących wieku bezrobotnych, ich typu (czas pozostawiania bez pracy, staż pracy, poziomu wykształcenia), wielkości i rodzaju ofert pracy w ujęciu poziomu gminnego. Pełne dane są dostępne jedynie dla poziomu powiatowego, a nie ma możliwości przełożenia wyników i danych z poziomu powiatowego na poziom gminy. Charakterystykę występowania zjawiska bezrobocia przeanalizowano więc tu stosunkowo pobieżnie, w oparciu o jedyne dostępne dane o charakterze poglądowym.

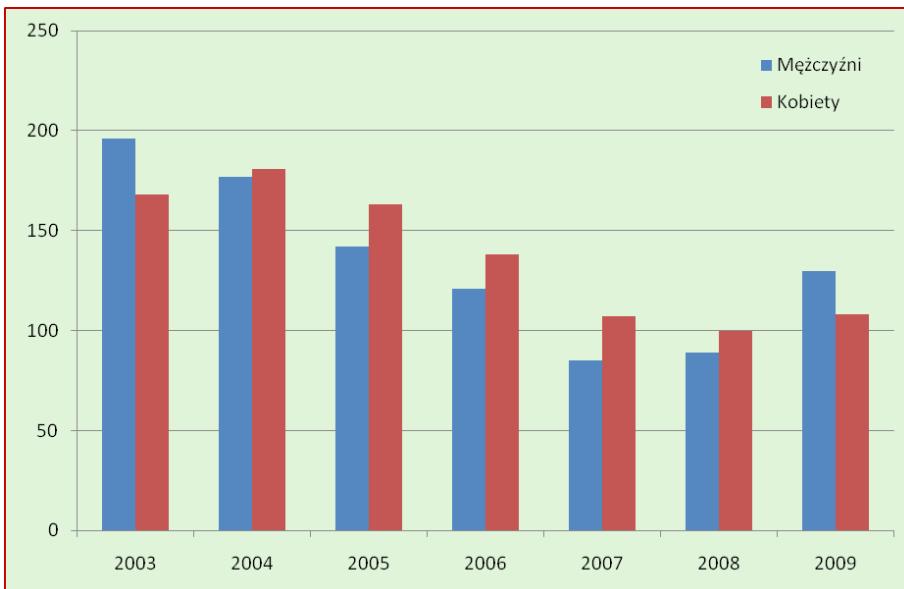
W gminie Świekatowo wg stanu na koniec 2009 roku zanotowano 238 bezrobotnych. Taki wynik pokazuje zmianę wyraźnego spadkowego trendu obserwowanego od 7 lat. O ile nie jest to sytuacja pożądana z punktu widzenia rozwoju gminy nie jest to jednocześnie sytuacja wyjątkowa. Wzrost liczby zatrudnionych notują w 2009 roku wszystkie gminy wiejskie powiatu świeckiego. Powyższy trend, czyli wyhamowanie spadku bezrobocia w 2008 roku i jego wzrost w 2009 roku, jest widoczny praktycznie we wszystkich wskaźnikach częściowych dotyczących bezrobocia.

Na tle obszaru wiejskiego powiatu świeckiego poziom bezrobocia był nieznacznie niższy, jednakże wartości średnie dla powiatu są obciążone wyraźnie słabą pozycją gminy Warlubie, której wysoki poziom bezrobocia powoduje wrażenie lepszej sytuacji charakteru rynku pracy w każdej z gmin powiatu w stosunku całości obszaru wiejskiego powiatu świeckiego. Tym niemniej w 2009 roku udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności produkcyjnej dla gminy Świekatowo oraz obszaru wiejskiego powiatu zrównał się i wyniósł 10,8%.

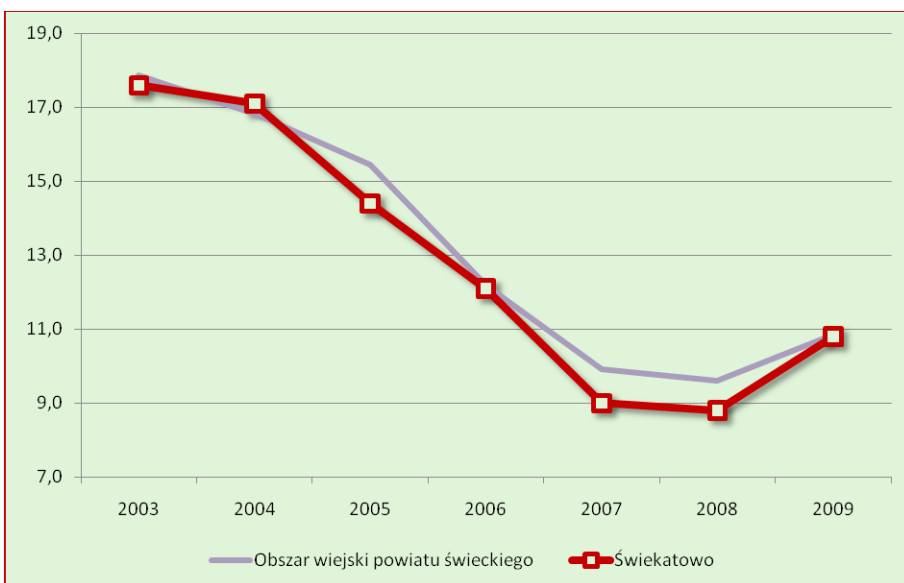
Tabela 24. Zarejestrowani bezrobotni w gminie Świekatowo w latach 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Świekatowo	364	358	305	259	192	189	238

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

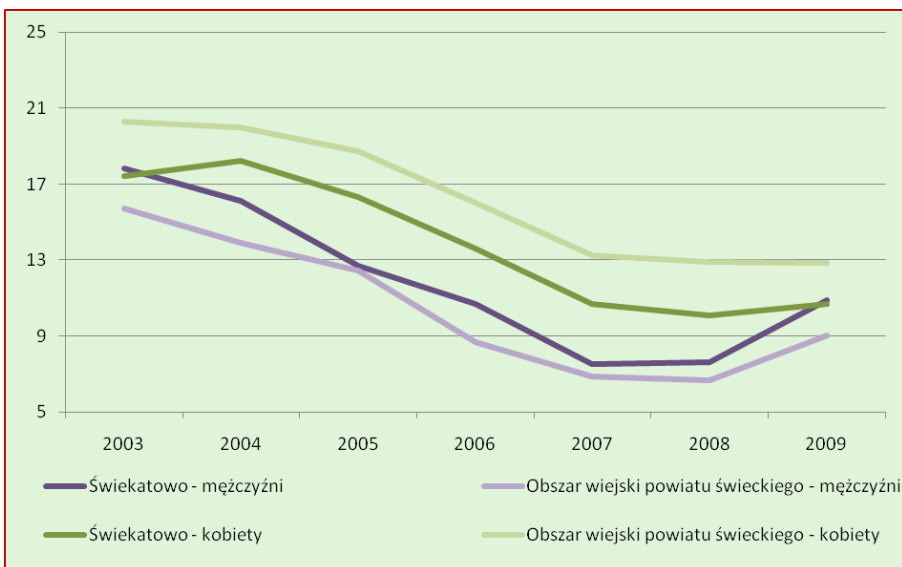
Porównanie liczby zarejestrowanych bezrobotnych kobiet i mężczyzn w gminie Świekatowo w latach 2003 - 2009 (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Porównanie udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Świekatowo i obszarze wiejskim powiatu świeckiego w latach 2003 - 2009 (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

Pod względem struktury bezrobocia jedyną możliwą do przeprowadzenia analizą na poziomie gminy Świekatowo jest wielkość bezrobocia według płci. Notuje się wyższy udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet niż mężczyzn. W gminie Świekatowo w badanym okresie wskaźnik ten był średnio o 1,9% niższy dla mężczyzn, choć istotne jest to, że zarówno na początku jak i na końcu badanego okresu wskaźnik ten był dla kobiet nieznacznie niższy (o 0,2%). Istotna jest wyraźnie zauważalna cecha

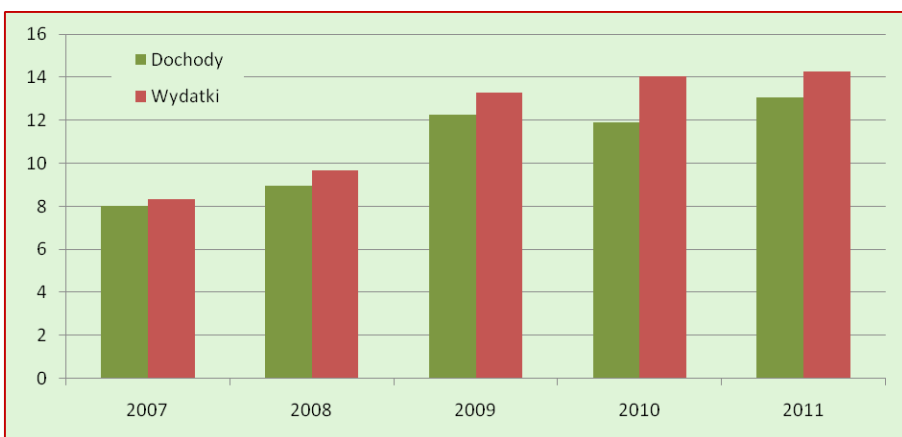
bezrobocia kobiet, czyli zachowanie ogólnego trendu przy zmniejszonej dynamice zmian wskaźników. Również pod względem liczby bezrobotnych zarejestrowanych przez cały siedmioletni okres analizy bezrobotnych kobiet był w gminie Świekatowo wyraźnie więcej. Natomiast w latach 2003 i 2009 sytuacja uległa odwróceniu. Według najnowszych danych bezrobotnych mężczyzn jest o 22 więcej niż kobiet – na 130 bezrobotnych mężczyzn notuje się 108 bezrobotnych kobiet.

Porównanie udziału zarejestrowanych bezrobotnych kobiet i mężczyzn w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Świekatowo i obszarze wiejskim powiatu świeckiego w latach 2003 - 2009 (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

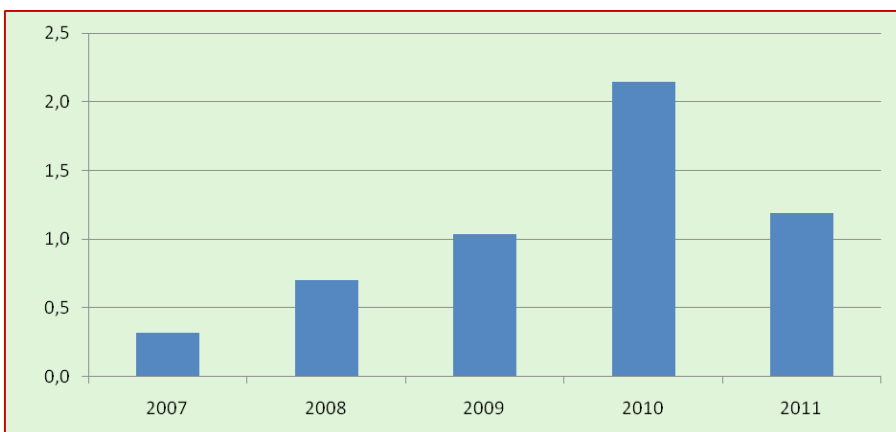
BUDŻET GMINY

Budżet uchwalany rokrocznie przez Radę Gminy charakteryzuje się ciągłym wzrostem. Zjawisko takie jest powszechne w większości jednostek samorządu terytorialnego. Podobną tendencję obserwuje się w rozbięciu budżetu na jego dochody i wydatki. Stabilny wzrost został jednorazowo zachwiany poprzez zaplanowanie na rok 2010 mniejszych dochodów budżetowych niż miało to miejsce rok wcześniej. Spowodowało to spadek dochodów ogólnych gminy do poziomu poniżej 12 mln zł. W budżecie zaplanowanym na rok 2011 dochód jest wyższy od planowanego zarówno na 2010, jaki i 2009 rok.

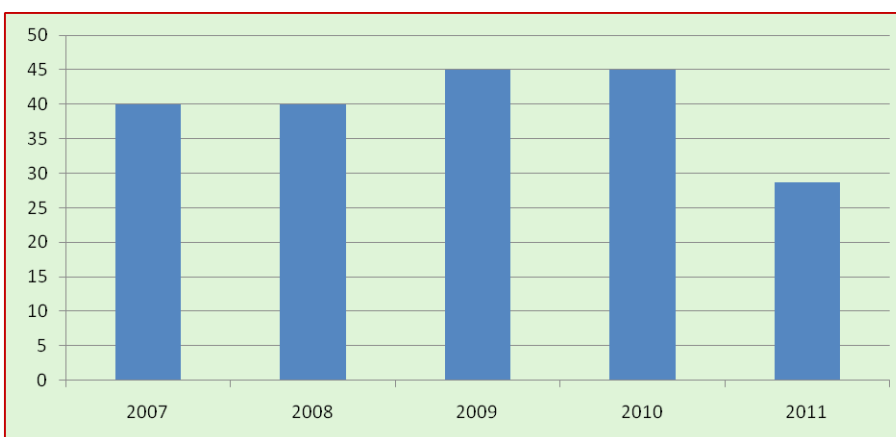

Porównanie budżetu gminy Świekatowo na lata 2007-2011 w mln złotych (opracowanie własne na podstawie danych z uchwał budżetowych Rady Gminy Świekatowo z lat 2006-2010)

Ponieważ co roku rosły zarówno wydatki jak i dochody notowano również wzrost deficytu budżetowego. Rada Gminy Świekatowo planując budżet na rok 2010 zaplanowała rekordowy wysoki deficyt budżetowy rzędu 2 142 tys. zł. Ograniczenie wydatków na rok 2011 (wzrost wydatków o jedynie niewiele ponad 200 tys. zł – najmniejszy wzrost wydatków w ostatnich pięciu latach) oraz wzrost dochodów do poziomu ponad 13 mln zł spowodowały redukcję deficytu budżetowego do wartości 1 190 tys. zł (redukcja o prawie milion zł). Pewną dynamiką charakteryzowały się wartości zasobu finansowego przeznaczanego w budżecie na rezerwę. W latach 2007, 2008 wynosiła ona 40 tys. zł, w latach 2009, 2010 45 tys. zł, aby roku 2011 wynieść jedynie niecałe 29 tys. zł.

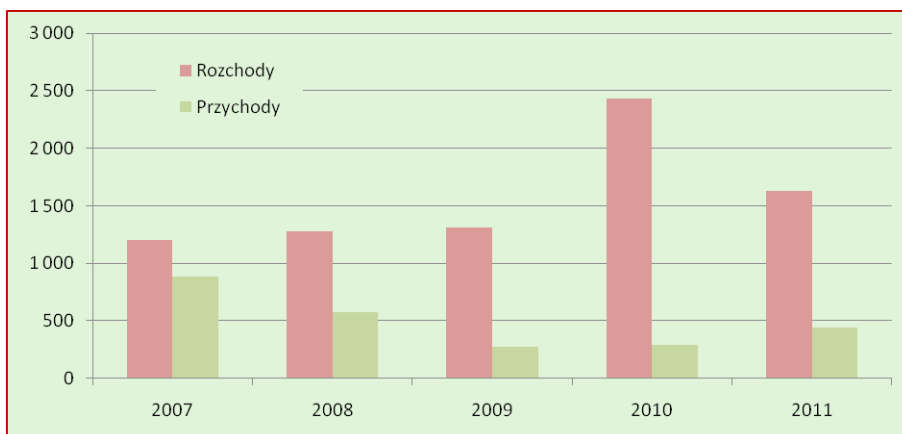
Porównanie deficytu budżetowego gminy Świekatowo na lata 2007-2011 w mln złotych (opracowanie własne na podstawie danych z uchwał budżetowych Rady Gminy Świekatowo z lat 2006-2010)

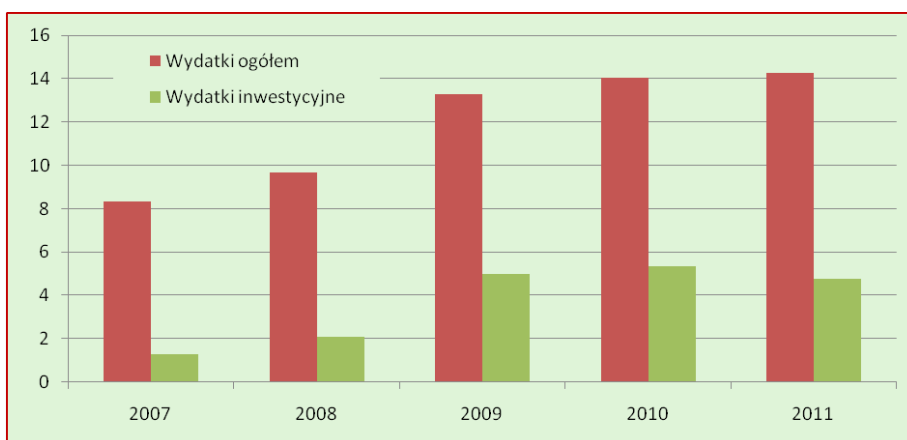
Dynamika zmian rezerwy budżetowej zapisanej w budżecie gminy Świekatowo w latach 2007-2011 w tys. złotych (opracowanie własne na podstawie danych z uchwał budżetowych Rady Gminy Świekatowo z lat 2006-2010)

Istotną informacją zarówno o kondycji finansów publicznych gminy, jak i charakteru potrzeb jej społeczności jest struktura wydatków publicznych. Tu istotny jest fakt, że gmina Świekatowo notuje najniższe wielkości wydatków na administrację publiczną wśród gmin wiejskich powiatu świeckiego. Podobną sytuację obserwuje się w wydatkach na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, wydatkach na pomoc społeczną i zadania z zakresu polityki społecznej (również w aspekcie świadczeń na rzecz osób fizycznych). Z drugiej strony w ogólnych wydatkach budżetowych gmina przoduje jeśli chodzi o wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Wydatki i dochody gminy osiągnęły w 2009 roku ponad 3100 zł/mieszkańca. W przypadku większości gmin wiejskich powiatu wskaźnik ten zawiera się pomiędzy 2500 a 2800 zł/mieszkańca. Istotny jest fakt, że wyraźny udział w wydatkach ogólnych gminy mają wydatki majątkowe. Są to wydatki i charakterze inwestycyjnym przeznaczone na różnorakie inwestycje, zakupy sprzętowe. Im większa jest ich wartość tym gmina więcej inwestuje, co z kolei

przekłada się na jakość życia mieszkańców. W pewnym uproszczeniu można założyć, że przeciwieństwo wydatków majątkowych (wydatki bieżące) to pewnego rodzaju obciążenie, koszty prawidłowego funkcjonowania gminy i podległych jej jednostek, które obniża potencjał inwestycyjny gminy. Jednakże w kosztach bieżących zawiera się szereg niezbędnych wydatków, których wysokość bezpośrednio przekłada się na rozwój społeczno-gospodarczy gminy i jej mieszkańców. Przykładem takich wydatków są chociażby wydatki na edukację. Udział wydatków inwestycyjnych rósł z roku na rok i osiągnął ponad 38% wydatków ogólnych gminy zaplanowanych w budżecie na rok 2010. W budżecie na rok 2011 udział ten spadł nieznacznie do wartości 1/3 wydatków.

Planowany w budżecie gminy Świekatowo bilans przychodów i rozchodów w latach 2007-2011 w tys. złotych (opracowanie własne na podstawie danych z uchwał budżetowych Rady Gminy Świekatowo z lat 2006-2010)

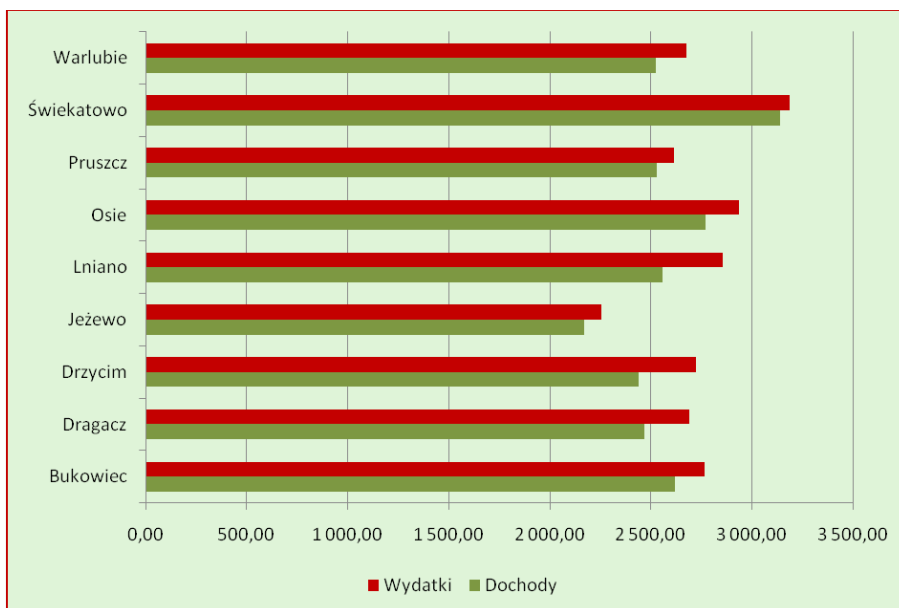

Potencjał inwestycyjny gminy Świekatowo w latach 2007-2011 w mln złotych (opracowanie własne na podstawie danych z uchwał budżetowych Rady Gminy Świekatowo z lat 2006-2010)

Tabela 25. Planowane wydatki budżetowe gminie Świekatowo w latach 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Wydatki ogółem [w zł]	8 339 774	9 673 184	13 283 112	14 044 054	14 248 000
Wydatki majątkowe [w zł]	1 276 968	2 087 389	5 002 299	5 357 500	4 742 250
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogólnych [w %]	15,3	21,6	37,7	38,1	33,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z uchwał budżetowych Rady Gminy Świekatowo z lat 2006-2010

Budżety gmin wiejskich powiatu świeckiego w przeliczeniu na mieszkańca w 2009 roku (opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych)

SFERA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

INFRASTRUKTURA ZNACZENIA PONADLOKALNEGO NA TERENIE GMINY

Na terenie gminy Świekatowo nie występuje liczna infrastruktura o znaczeniu ponadlokalnym. Przez gminę nie przebiegają żadne drogi krajowe czy wojewódzkie. Przez gminę przebiega szereg dróg powiatowych, z punktu widzenia dostępności zewnętrznej są one istotne. Przez obszar gminy przebiegają dwie linie kolejowe: nr 240 i nr 201. Linia kolejowa nr 240 została oddana do użytku w 1909 roku i jest obecnie wyłączona z ruchu. Elementem tej linii jest stacja Świekatowo Wschód. Linia kolejowa nr 201 stanowi część przedwojennej magistrali węglowej Śląsk – Port Gdynia, a odcinek przebiegający przez gminę został wybudowany w 1930 roku. Pomimo, iż linia ta straciła na znaczeniu towarowym prowadzony jest tu obecnie duży ruch regionalny w relacji Tuchola – Bydgoszcz. Elementem linii jest przystanek kolejowy w Świekatowie pełniący bardzo ważną rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy.

Tabela 26. Drogi powiatowe na terenie gminy Świekatowo*

Nr drogi	Przebieg	Długość (km)	Średnia szerokość jezdni (m)
05142	Bładzim - Świekatowo	6	4,3
05192	Szumiąca - Stażki	6	3,5
05229	Bładzim - Łowin	9	6,0
05264	Świekatowo - Serock	5	5,0
05266	Świekatowo - Bukowiec	7	4,0
05267	Świekatowo - Stacja PKP	1	5,0
05280	Stażki - Gruczno	1	3,5
05281	Tuszyny - Korytowo	1	5,0

*Zastosowane oznaczenia: DK – droga krajowa, DW – droga wojewódzka, DP – droga powiatowa

Źródło: Opracowanie własne

W północnej części gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia dn 150 w relacji Świecie – Tuchola – Sępólno. Gazociąg ten stanowi element sieci dystrybucyjnej gazu dla powiatów świeckiego, tucholskiego i sępoleńskiego. Stanowi także potencjalne źródło zaopatrzenia w to paliwo gminy Świekatowo

ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW W ZAKRESIE LOKALNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

Gmina Świekatowo posiada kompletny system zaopatrywania mieszkańców w wodę, a wg informacji Urzędu Gminy wszyscy chętni mieszkańcy gminy korzystają z wodociągu gminnego. Niewielka część mieszkańców korzysta z ujęć indywidualnych. Woda służąca zaopatrzeniu mieszkańców pochodzi z dwóch ujęć zlokalizowanych w miejscowościach Świekatowo i Małe Łąkie. Na każde ujęcie przypadają po dwie studnie, a woda jest pobierana w ujęciach z głębokości odpowiednio 112 i 120 m p.p. t. (ujęcie Świekatowo) oraz 40 i 42 m p.p.t. (ujęcie Małe Łąkie). Przy obydwu ujęciach wody znajdują się stacje uzdatniania. Obie stacje są wyposażone w urządzenia chemicznego uzdatniania wody, ale jakość wody pobierana ze źródeł głębinowych jest dobra i nie wymaga chlorowania. Sieć wodociągowa gminy ma długość ponad 90 km, a wraz z przyłączami około 130 km. Sieć wodociągowa była budowana etapami. Najstarsza część sieci pochodzi z lat siedemdziesiątych XX wieku i obejmowała miejscowość Świekatowo. W latach 1993-2000 sieć była rozbudowywana na obszarze wszystkich sołectw. Obecnie najstarsza część sieci wodociągowej wymaga modernizacji, gdyż technologia wodociągowa lat siedemdziesiątych wiązała się z koniecznością stosowania rur składających się m.in. z azbestu. Wymiana tej części sieci wodociągowej jest priorytetem i Urząd Gminy planuje jej modernizację. Mimo, że ujęcia wód w gminie posiadają pewną rezerwę wydobycia, nie jest konieczne stałe zwiększenie poboru wody, gdyż w całej sieci utrzymywane jest optymalne ciśnienie wody. Problem spadku ciśnienia wody w sieci ujawnia się w okresie obecności letników na działkach rekreacyjnych zlokalizowanych w gminie. Jest to zjawisko szczególnie kłopotliwe w okresie sezonu urlopowego i letnich weekendów.

Gmina posiada system kanalizacji grawitacyjnej i ciśnieniowej. Budowa systemu odprowadzania ścieków rozpoczęła się w 1994 roku od budowy kanalizacji w Świekatowie. Wybudowano wtedy ok. 17 km sieci kanalizacyjnej. Po roku 2000 rozpoczęto dalsze prace związane z budową systemu i do 2008 roku sieć kanalizacyjna osiągnęła już 64 km. Wg danych Urzędu Gminy obecnie stopień skanalizowania wynosi ok. 70%. Gospodarstwa domowe niepodłączone do gminnego systemu kanalizacyjnego są wyposażone w opróżniane cyklicznie szamba (gromadzone tam nieczystości trafiają następnie do oczyszczalni ścieków w Świekatowie) lub oczyszczalnie przydomowe. Od roku 2011 funkcjonuje 118 przydomowych oczyszczalni ścieków w tych rejonach gminy, gdzie brak możliwości podłączenia do kanalizacji zbiorczej. Najbliższe plany związane z systemem odprowadzania ścieków w gminie dotyczą miejscowości Jania Góra (osiedle działek rekreacyjnych „Rudzianek”), Małe Łąkie (osiedle działek „Piaseczno”) oraz część wsi Lubania-Lipiny. System kanalizacyjny gminy oddaje ścieki do gminnej oczyszczalni ścieków w Świekatowie, której maksymalna chłonność wynosi ponad 470 m³/dobę. Gmina posiada także niewielki system kanalizacji deszczowej obejmującej kilka ulic w Świekatowie. W trakcie opadów deszczówka jest odprowadzona tym systemem do oczyszczalni ścieków. Przy średniej dostawie z kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni dostaje się ok. 320 m³ ścieków na dobę. Podczas deszczowej pogody dostawa ścieków i wody opadowej do oczyszczalni ścieków wynosi nawet 460 m³/dobę. Można więc założyć, że może dojść do sytuacji kiedy to gminna oczyszczalnia ścieków w Świekatowie nie będzie w stanie odebrać całości kierowanych do niej ścieków.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Świekatowo nie posiada sieci dystrybucyjnej gazu. Zapotrzebowanie mieszkańców na to paliwo jest realizowane poprzez jego dostawę za pośrednictwem samochodów-cystern firm dystrybucyjnych (budownictwo wyposażone w gazowe systemy grzewcze) lub wymienne butla gazowe. Mimo, iż nie planuje się budowy sieci gazowej, gmina posiada dogodne warunki podłączenia do sieci przesyłowej. Przez północny skrawek gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Świecie – Tuchola –

Sępólno Krajeńskie. Po ewentualnej realizacji stacji redukcyjno-pomiarowej gazociąg ten stanowi potencjalne źródło zaopatrzenia w gaz gminę Świekatowo.

Gospodarka odpadami

Usuwanie odpadów na terenie gminy odbywa się poprzez ich odbiór z gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, transport oraz składowanie na terenie składowiska odpadów w Sulnówku (gm. Świecie). Znajdujące się na terenie gminy składowisko w Zalesiu Królewskim zostało zamknięte w roku 2010 i jest przeznaczone do rekultywacji. Jest to związane z kompleksową reformą systemu gospodarki odpadami, polegającej na zastąpieniu składowisk gminnych tzw. Międzygminnymi Kompleksami Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych.

Gmina posiada aktualny Program Gospodarki Odpadami opracowany w grudniu 2007 roku. Z tego opracowania pochodzą najważniejsze dane dotyczące gospodarką odpadami w gminie. Zasadniczym problemem zdiagnozowanym w Programie jest niska liczba podpisanych umów na wywóz odpadów przez firmy upoważnione do tego przez gminę. W 2006 roku ich liczba wynosiła 376, co stanowiło jedynie 52% gospodarstw domowych w gminie. Pełne objęcie gospodarstw domowych w gminie spotyka się z oporem mieszkańców, którzy w ten sposób są zobligowani do współfinansowania systemu odbioru wytwarzanych przez siebie odpadów. Odpady wytwarzane w gminie i deponowane na składowisku podlegają segregacji. Obecnie segregacja odbywa się wg systemu „u źródła” (jeszcze przed kilku laty polegała na oddawaniu odpadów do kontenerów przeznaczonych do konkretnych typów odpadów - w 2006 roku gmina posiadała ogółem 63 kontenery do segregacji odpadów o pojemności łącznej 113,4 m³).

Energia

Zaopatrzenie w energię elektryczną odbywa się na pośrednictwem spółki Enea S.A., a gmina leży w Rejonie Energetycznym Świecie. Gmina jest zaopatrywana poprzez dwa główne punkty zasilania w Świeciu i Kotomierzu. Sieć niskiego napięcia jest zasilana przez około 50 transformatorów. Posiadają one możliwości zwiększenia mocy, co pozwoliłoby zaspokoić nawet docelowe potrzeby gminy. W rzeczywistości jednak około 1/3 stacji jest przestarzałych (powstały w latach 60-tych) i wymaga modernizacji lub wymiany. Ponadto problemem są lokalnie zbyt długie obwody sieci średniego i niskiego napięcia. Planuje się budowę nowego GPZu w Świekatowie służącego obsłudze gminy poprzez wcięcie w istniejącą linię 110 kV biegnącą z GPZu Bydgoszcz-Jasiniec oraz budowę owego wcięcia do planowanego głównego punktu zasilania zlokalizowanego na południe od Świekatowa.

Telekomunikacja

System telekomunikacyjny gminy składa się z infrastruktury kablowej i bezprzewodowej. Sercem systemu kablowego w gminie są dwie centrale telefoniczne obsługiwane przez Telekomunikację Polską oraz spółkę EL-Net. Obszaru obsługi obejmuje całą gminę. W gminie są zlokalizowane dwie stacje bazowe telefonii komórkowej. Obejmują swoim zasięgiem obszar gminy, a ich praca jest uzupełniana stacjami w Serocku, Bukowcu i Krupocinie. Jednakże obserwuje się braki w optymalnej pracy telefonii komórkowej, szczególnie w okolicach Zalesia Królewskiego i Lipienicy. Dostęp do infrastruktury, bądź stacjonarnej, bądź bezprzewodowej, jest tym bardziej istotny, gdyż prócz możliwości korzystania z telefonu mieszkańcy mają możliwość dostępu do Internetu, co przekłada się na wyższą jakość życia mieszkańców, dostęp do informacji i szeregu usług, a nawet częściowo poprawienia swojej sytuacji finansowej. Stąd też dostęp do szerokopasmowego Internetu powinien być priorytetem dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.